

**A Zempléni-hegység a Szerencsi-
dombsággal és a Hernád-völgyel
(HUBN10007)
különleges madárvédelmi terület
Natura 2000 fenntartási terve**

**ANPI i Zemplén Ökotúra Kft.
Debrecen
2021.**

Szakmai koordinátor

Farkas Tünde
Huber Attila
Virók Viktor

Közreműködő szakértők

Demeter Zoltán
Farkas Roland
Haszonits György
Málnás Kristóf
Süveges Kristóf
Szatmári Lajos
Szabolcs Márton
Szegedi Zsolt
Takács Attila
Zsolyomi Tamás

Az ANPI Természetvédelmi írszolgálata Zempléni Tájegység

A fenntartási terv az Agrárminisztérium költségvetési fejezet "Természetvédelmi kártalanítások elnevezésű fejezeti kezelésű előirányzat keretében" elvégzendő természetvédelmi állapot felmérési, kármegelőzési és kezelési intézkedések meghatározására irányuló feladatok ellátásának keretében készült.

Ez a dokumentáció a szerző jogáról szóló 1999. évi LXXVI. törvény értelmében szerzői jogvédelem alatt áll. A dokumentáció nyilvános, a megfelelő hivatkozások mellett szabadon felhasználható és terjeszthető.

I. Natura 2000 fenntartási terv

TARTALOM

I. Natura 2000 fenntartási terv	3
1. A terület azonosító adatai	5
1.1. Név	5
1.2. Azonosító kód	5
1.3. Kiterjedés	5
1.4. A kijelölés alapjául szolgáló fajok és/vagy élőhelyek	5
1.4.1. Jelölő fajok	5
1.4.2. Jelölő élőhelyek	6
1.5. Érintett települések	6
1.6. Egyéb védettségi kategóriák	9
1.7. Tervezési és egyéb elírások	15
1.7.1 Természetvédelmi kezelési terv	15
1.7.2. Településrendezési eszközök	15
1.7.3. Körzeti erdőterv és üzemterv	19
1.7.4. Tájegységi vadgazdálkodási tervek és vadgazdálkodási üzemtervek	21
1.7.5. Halgazdálkodási tervek	22
1.7.6. Vízgyűjtő-gazdálkodási terv	22
1.7.7. Egyéb tervek	
2. Veszélyeztető tényezők	24
3. Kezelési feladatok meghatározása	34
3.1. Természetvédelmi célkitűzés, a terület rendeltetése	34
3.2. Kezelési javaslatok	66
3.2.1. Élőhelyek kezelése	66
3.2.1.1. Gazdálkodáshoz nem köthető általános javaslatok	67
3.2.1.2. Gazdálkodáshoz köthető egyéb általános kezelési javaslatok	69
3.2.1.3. Gyepek	70
3.2.1.3. Erdők	75
3.2.1.4. Egyéb élőhelyek	91
3.2.2. Élőhely-rekonstrukció és élőhely-fejlesztés	101
3.2.3. Fajvédelmi intézkedések	101
3.2.4. Kutatás monitorozás	103
3.2.5. Melléklet	104
3.3. A kezelési javaslatok megvalósításának lehetséges eszközei a jogi háttér és a tulajdonviszonyok függvényében	107
3.3.1. Agrártámogatások	108
3.3.1.1. Jelenleg működő agrártámogatási rendszer	108
3.3.1.2. Javasolt agrártámogatási rendszer	110
3.3.2. Pályázatok	110
3.3.3. Egyéb	111
3.4. A terv egyeztetési folyamatának dokumentációja	111
3.4.1. Felhasznált kommunikációs eszközök	111
3.4.2. A kommunikáció címzettjei	111
3.4.3. Egyeztetés hatósági és területi kezelőszervekkel	116

1. A terület azonosító adatai

1.1. Név

Tervezési terület neve:	Zempléni-hegység a Szerencsi-dombsággal és a Hernád-völgygel különleges madárvédelmi terület (KMT)
-------------------------	--

1.2. Azonosító kód

Tervezési terület azonosítója:	HUBN10007
--------------------------------	-----------

1.3. Kiterjedés

Tervezési terület kiterjedése:	114536,75 ha
--------------------------------	--------------

1.4. A kijelölés alapjául szolgáló fajok és/vagy élőhelyek

A jelölő fajok felsorolásánál a Natura 2000 terület adatlapjának 2021. évi változatát vettük alapul.

1.4.1. Jelölőfajok

- Balkáni fakopáncs (*Dendrocopos syriacus*) - állandó
- Barna rétihéja (*Circus aeruginosus*) - szaporodó
- Békászó sas (*Aquila pomarina*) - szaporodó
- Billegetőcankó (*Actitis hypoleucos*) - szaporodó
- Böjti réce (*Anas querquedula*) - szaporodó
- Böjti réce (*Anas querquedula*) - gyülekező
- Darázsölyv (*Pernis apivorus*) - szaporodó
- Erdei pacsirta (*Lullula arborea*) - szaporodó
- Európai lappantyú (*Caprimulgus europaeus*) - szaporodó
- Fehér gólya (*Ciconia ciconia*) - szaporodó
- Fehérhátú fakopáncs (*Dendrocopos leucotos*) - állandó
- Fekete gólya (*Ciconia nigra*) - szaporodó
- Fekete harkály (*Dryocopus martius*) - állandó
- Függetőcinege (*Remiz pendulinus*) - szaporodó

- Füleškuvik (*Otus scops*) - szaporodó
- Halászsas (*Pandion haliaetus*) - gyülekező
- Hamvas küllő (*Picus canus*) - állandó
- Haris (*Crex crex*) - szaporodó
- Hegyi billegető (*Motacilla cinerea*) - szaporodó
- Jégmadár (*Alcedo atthis*) - szaporodó
- Karvalyposzáta (*Sylvia nisoria*) - szaporodó
- Kék galamb (*Columba oenas*) - szaporodó
- Kékes rétihéja (*Circus cyaneus*) - gyülekező
- Kígyászölyv (*Circaetus gallicus*) - szaporodó
- Kis légykapó (*Ficedula parva*) - szaporodó
- Kis űrgébics (*Lanius minor*) - szaporodó
- Közép fakopáncs (*Dendrocopos medius*) - állandó
- Örvös légykapó (*Ficedula albicollis*) - szaporodó
- Pajzsos cankó (*Philomachus pugnax*) - gyülekező
- Parlagi sas (*Aquila heliaca*) - állandó
- Parlagi sas (*Aquila heliaca*) - gyülekező
- Partifecske (*Riparia riparia*) - szaporodó
- Réti cankó (*Tringa glareola*) - gyülekező
- Szirti sas (*Aquila chrysaetos*) - állandó
- Törkés réce (*Anas platyrhynchos*) - gyülekező
- Törpegém (*Ixobrychus minutus*) - szaporodó
- Töviszúrógébics (*Lanius collurio*) - szaporodó
- Uhu (*Bubo bubo*) - állandó
- Uráli bagoly (*Strix uralensis*) - állandó
- Vándorsólyom (*Falco peregrinus*) - állandó

1.4.2. Jelölőhelyek

Különleges madárvédelmi terület, így nem releváns.

1.5. Érintett települések

A tervezési terület által érintett helyrajzi számok listáját az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekkel érintett földrészeletről szóló 14/2010. (V. 11.) KvVM rendelet tartalmazza. A NATURA 2000 területek által érintett helyrajzi számokat és

így a NATURA 2000 jogi státuszt is a KvVM rendelet rögzíti, térképi megjelenítéssel is. A jogi jelleg a megosztással keletkező utód helyrajzi számokra is kiterjed.

Település	Megye	Érintett terület		A település területének érintettsége (%)
		(ha)	(%)	
Abaújalpár	Borsod-Abaúj-Zemplén megye	825,7574	0,72	97,39796
Abaújkér	Borsod-Abaúj-Zemplén megye	992,7317	0,87	57,52455
Abaújszántó	Borsod-Abaúj-Zemplén megye	2528,493	2,21	53,36778
Abaújvár	Borsod-Abaúj-Zemplén megye	646,1864	0,56	87,88825
Alsódobsza	Borsod-Abaúj-Zemplén megye	182,6379	0,16	17,10265
Alsóregmec	Borsod-Abaúj-Zemplén megye	1484,06	1,30	96,57316
Arka	Borsod-Abaúj-Zemplén megye	907,9777	0,79	95,69342
Aszaló	Borsod-Abaúj-Zemplén megye	1119,434	0,98	44,1538
Baskó	Borsod-Abaúj-Zemplén megye	2907,014	2,54	98,13538
Bekecs	Borsod-Abaúj-Zemplén megye	442,235	0,39	17,15841
Bodrogkeresztúr	Borsod-Abaúj-Zemplén megye	727,6119	0,64	24,36373
Bodrogkisfalud	Borsod-Abaúj-Zemplén megye	480,8489	0,42	32,76248
Bodrogolaszi	Borsod-Abaúj-Zemplén megye	551,2036	0,48	26,74355
Boldogkőújfalu	Borsod-Abaúj-Zemplén megye	1048,727	0,92	95,5643
Boldogkőváralja	Borsod-Abaúj-Zemplén megye	1710,625	1,49	77,80694
Bózsza	Borsod-Abaúj-Zemplén megye	1556,431	1,36	94,74521
Csobád	Borsod-Abaúj-Zemplén megye	824,4904	0,72	69,54142
Encs	Borsod-Abaúj-Zemplén megye	1002,763	0,88	32,21401
Erdőbénye	Borsod-Abaúj-Zemplén megye	4395,93	3,84	96,03002
Erdőhorváti	Borsod-Abaúj-Zemplén megye	4883,601	4,26	97,52135
Felsődobsza	Borsod-Abaúj-Zemplén megye	458,4737	0,40	30,16334
Felsőregmec	Borsod-Abaúj-Zemplén megye	1023,946	0,89	95,13043
Filkeháza	Borsod-Abaúj-Zemplén megye	413,8651	0,36	93,8629
Fony	Borsod-Abaúj-Zemplén megye	3982,663	3,48	98,23075
Forró	Borsod-Abaúj-Zemplén megye	103,8305	0,09	5,456929
Füzér	Borsod-Abaúj-Zemplén megye	3648,778	3,19	97,35295
Füzérkajata	Borsod-Abaúj-Zemplén megye	1104,845	0,96	96,62053
Füzérkomlós	Borsod-Abaúj-Zemplén megye	548,6392	0,48	93,54542
Füzérradvány	Borsod-Abaúj-Zemplén megye	925,9131	0,81	94,42258
Garadna	Borsod-Abaúj-Zemplén megye	433,7149	0,38	44,50932
Gesztely	Borsod-Abaúj-Zemplén megye	248,0021	0,22	8,607554
Gönc	Borsod-Abaúj-Zemplén megye	3481,083	3,04	93,43569
Göncruszka	Borsod-Abaúj-Zemplén megye	1506,36	1,32	90,20396
Golop	Borsod-Abaúj-Zemplén megye	357,7045	0,31	37,93756
Halmaj	Borsod-Abaúj-Zemplén megye	620,8439	0,54	49,30477
Hejce	Borsod-Abaúj-Zemplén megye	887,8309	0,78	93,33929
Herceghút	Borsod-Abaúj-Zemplén megye	658,3078	0,57	84,29277
Hernádbőd	Borsod-Abaúj-Zemplén megye	338,9229	0,30	57,40149
Hernádcéce	Borsod-Abaúj-Zemplén megye	598,4877	0,52	60,54808

Hernádkércs	Borsod-Abaúj-Zemplén megye	267,5937	0,23	36,10832
Hernádszentandrás	Borsod-Abaúj-Zemplén megye	383,3601	0,33	54,79604
Hernádszurdok	Borsod-Abaúj-Zemplén megye	146,4242	0,13	32,67248
Hernádvécse	Borsod-Abaúj-Zemplén megye	340,2247	0,30	20,09535
Hidasnémeti	Borsod-Abaúj-Zemplén megye	237,077	0,21	14,75313
Hollóháza	Borsod-Abaúj-Zemplén megye	117,0798	0,10	49,62003
Háromhuta	Borsod-Abaúj-Zemplén megye	3731,642	3,26	98,77746
Ináncs	Borsod-Abaúj-Zemplén megye	312,1226	0,27	28,52704
Újcsanáros	Borsod-Abaúj-Zemplén megye	187,3838	0,16	15,35884
Kishuta	Borsod-Abaúj-Zemplén megye	480,6833	0,42	94,18861
Kiskinizs	Borsod-Abaúj-Zemplén megye	390,6705	0,34	54,4849
Kéked	Borsod-Abaúj-Zemplén megye	1230,758	1,07	94,54627
Komlóska	Borsod-Abaúj-Zemplén megye	2929,237	2,56	98,12684
Korlát	Borsod-Abaúj-Zemplén megye	740,4417	0,65	93,58431
Kovácsvágás	Borsod-Abaúj-Zemplén megye	2049,256	1,79	97,04915
Legyesbénye	Borsod-Abaúj-Zemplén megye	647,5306	0,57	31,88965
Makkoshotyka	Borsod-Abaúj-Zemplén megye	962,5389	0,84	92,56299
Mád	Borsod-Abaúj-Zemplén megye	2648,459	2,31	83,15321
Megyaszó	Borsod-Abaúj-Zemplén megye	374,868	0,33	7,018496
MezRzombor	Borsod-Abaúj-Zemplén megye	289,5485	0,25	7,467413
Mikóháza	Borsod-Abaúj-Zemplén megye	1581,355	1,38	93,59962
Mogyoróska	Borsod-Abaúj-Zemplén megye	1863,976	1,63	97,25709
Monok	Borsod-Abaúj-Zemplén megye	989,6349	0,86	23,59605
Méra	Borsod-Abaúj-Zemplén megye	709,6482	0,62	46,96535
Nagyhuta	Borsod-Abaúj-Zemplén megye	3488,993	3,05	99,6055
Nagykinizs	Borsod-Abaúj-Zemplén megye	327,0729	0,29	49,76797
Novajidrány	Borsod-Abaúj-Zemplén megye	558,4109	0,49	39,03681
Nyíri	Borsod-Abaúj-Zemplén megye	1584,678	1,38	96,2495
Olaszliszka	Borsod-Abaúj-Zemplén megye	1547,105	1,35	39,19011
Onga	Borsod-Abaúj-Zemplén megye	1345,086	1,17	42,74181
Pere	Borsod-Abaúj-Zemplén megye	340,4162	0,30	35,74133
Pálháza	Borsod-Abaúj-Zemplén megye	473,8779	0,41	69,9246
Pányok	Borsod-Abaúj-Zemplén megye	811,4636	0,71	96,03909
Pusztafalu	Borsod-Abaúj-Zemplén megye	632,083	0,55	90,31788
Regéc	Borsod-Abaúj-Zemplén megye	2693,121	2,35	99,01608
Rátka	Borsod-Abaúj-Zemplén megye	571,9434	0,50	48,58674
Sárazsadány	Borsod-Abaúj-Zemplén megye	317,3364	0,28	20,73615
Sárospatak	Borsod-Abaúj-Zemplén megye	3697,871	3,23	26,85803
Sima	Borsod-Abaúj-Zemplén megye	459,695	0,40	94,2175
Sóstófalva	Borsod-Abaúj-Zemplén megye	240,1417	0,21	33,00195
Sátorajújhely	Borsod-Abaúj-Zemplén megye	3189,668	2,78	42,85165
Szegi	Borsod-Abaúj-Zemplén megye	387,8706	0,34	42,85478
Szegilong	Borsod-Abaúj-Zemplén megye	341,5153	0,30	49,26642
Szentistvánbaksa	Borsod-Abaúj-Zemplén megye	309,4177	0,27	47,11492
Szerencs	Borsod-Abaúj-Zemplén megye	771,1651	0,67	21,02336

Szikszo	Borsod-Abaúj-Zemplén megye	1579,984	1,38	43,61331
Telkibánya	Borsod-Abaúj-Zemplén megye	4547,087	3,97	97,14248
Tállya	Borsod-Abaúj-Zemplén megye	3526,564	3,08	92,96513
Tolcsva	Borsod-Abaúj-Zemplén megye	1454,492	1,27	88,2474
Tornynosnemeti	Borsod-Abaúj-Zemplén megye	444,8054	0,39	31,66595
Vágáshuta	Borsod-Abaúj-Zemplén megye	30,6923	0,03	15,34762
Vilmány	Borsod-Abaúj-Zemplén megye	1121,213	0,98	89,65739
Vilyvitány	Borsod-Abaúj-Zemplén megye	1223,299	1,07	93,28017
Vizsoly	Borsod-Abaúj-Zemplén megye	1539,81	1,34	83,55138
Vámosújfalú	Borsod-Abaúj-Zemplén megye	129,7542	0,11	12,20428
Zsujta	Borsod-Abaúj-Zemplén megye	631,618	0,55	93,79234
Összesen:		114536,75	100	

1.6. Egyéb védettségi kategóriák

Típus	Kód	Név	Kiterjedés/á t-fedés (ha)	Kiterjedés/ átfedés (%)	Védetté nyilvánító jogszabály száma
Országos jelentőségű természetvédelmi terület	172/TK/84	Zempléni Tájvédelmi Körzet	8665,78 ha Ebből fokozottan védett: 4607,67 ha	100	1/1984. (XII. 13.) OKTH rend. 147/2007(XII.27) KvVM rendelet
Országos jelentőségű természetvédelmi terület	188 /TT/87	Megyaszoitatorjános TT	35,36 ha	100	27/1996. (X. 9.) KTM rendelet, 62/2007 (X.18.) KvVM rendelet a védettség fenntartásáról
Országos jelentőségű természetvédelmi terület	233/TT/90	Bodrogszegi Várhegy TT	1,63 ha	100	6/1990 (VI.18.) KöM rendelet
Országos jelentőségű természetvédelmi terület	317/TT/07	Abaújkéri Aranyos-völgy TT	160,07 ha	100	98/2007. (XII. 23.) KvVM rendelet
Országos jelentőségű természetvédelmi terület	236/TT/90	Erdőbényei fáslegelő TT	214,36 ha	100	8/1990 (VII.17.)
Országos jelentőségű	116/TT/75	Füzérradvány kastélypark	159,02 ha	100	51/2007. (X.18.) KvVM rendelet

Típus	Kód	Név	Kiterjedés/átfedés (ha)	Kiterjedés/átfedés (%)	Védetté nyilvánító jogszabály száma
természetvédelmi terület		TT			
Országos jelentőségű természetvédelmi terület	189/TT/87	Tállyai Patócs-hegy TT	3,20 ha	100	76/2007. (X. 18.) KvVM rendelet
Országos jelentőségű természetvédelmi terület	278/TT/97	Megyer-hegyi Tengersizem TT	1,07 ha	100	24/1997 (VIII.1.) KTM rendelet
Országos jelentőségű természetvédelmi terület	267/TT/94	Sóstó-legelő TT	69,7	100	15/1994. (IV. 29.) KTM rendelet és 78/2015 (XII.1.) FM rendelet
Országos jelentőségű természetvédelmi terület (Védett mesterséges üregek)		Bombolybánya Alsó- és Felső-tározó; Bombolybánya Pihenővágat; Hosszútározó; Koromhegyi Kajati-tározó; Patkósakna; Zsolnaybánya		100	1996. évi LIII. törvény 63/2015 (X.16.) FM rendelet
Helyi jelentőségű védett természeti terület	4/108/TT/11	Boldogkőújfalu Körtege	56,27		301/1960 OTT.hat. nem deregulálták!!!!
Helyi jelentőségű védett természeti terület	4/42/TT/84	Megyaszői-opálváltozatok	0,5		III/1984. Tanácsi rendelet deregulálva: 12/2007(XI.26.) KvT.rend

Típus	Kód	Név	Kiterjedés/átfedés (ha)	Kiterjedés/átfedés (%)	Védetté nyilvánító jogszabály száma
Helyi jelentőségű védett természeti terület	4/84/TT/06	Szikszói Hernád-völgyi gyepek	19,62		11/2006 (IX.29) önkormányzati rendelet deregulálva: 11/2007.(XI.29) Kt.sz.rend
Helyi jelentőségű védett természeti terület	4/83/TT/06	Szikszói Hernád-völgyi ligeterdők és gyepek	15,54		11/2006 (IX.29) önkormányzati rendelet deregulálva: 11/2007.(XI.29) Kt.sz.rend
Helyi jelentőségű védett természeti terület	4/86/TT/06	Szikszói Malom pásti legelő	17,21		11/2006 (IX.29) önkormányzati rendelet deregulálva: 11/2007.(XI.29) Kt.sz.rend
Helyi jelentőségű védett természeti terület	4/87/TT/06	Szikszói-Nagyér	1,28		11/2006 (IX.29) önkormányzati rendelet deregulálva: 11/2007.(XI.29)

Típus	Kód	Név	Kiterjedés/átfedés (ha)	Kiterjedés/átfedés (%)	Védetté nyilvánító jogszabály száma
					Kt.sz.rend
Egyéb (átfedő) Natura 2000 terület	HUBN20087	Baskói-rétek kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület	585,80 ha	100	275/2004. (X. 8.) Korm. rendelet 14/2010 (V.11) KvVM rendelet
Egyéb (átfedő) Natura 2000 terület	HUBN20073	Bodrogszegi Várhegy kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület	41,98 ha	100	275/2004. (X. 8.) Korm. rendelet 14/2010 (V.11) KvVM rendelet
Egyéb (átfedő) Natura 2000 terület	HUBN20093	Bózsvai Temető-alja kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület	12,02 ha	100	14/2010 (V.11) KvVM rendelet 14/2010 (V.11) KvVM rendelet
Egyéb (átfedő) Natura 2000 terület	HUAN21007	Bózsza-patak kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület	831,91 ha	100	275/2004. (X. 8.) Korm. rendelet 14/2010 (V.11) KvVM rendelet
Egyéb (átfedő) Natura 2000 terület	HUBN20077	Erdőbényei-Olaszliszcai magyar nyírszirmos sztyepprétek kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület	22,42 ha	100	275/2004. (X. 8.) Korm. rendelet 14/2010 (V.11) KvVM rendelet

Típus	Kód	Név	Kiterjedés/á t-fedés (ha)	Kiterjedés/ átfedés (%)	Védetté nyilvánító jogszabály száma
Egyéb (átfedő) Natura 2000 terület	HUBN20089	Füzéri Pál- hegy kiemelt jelentőségű természetmeg- őrzési terület	732,43 ha	100	275/2004. (X. 8.) Korm. rendelet 14/2010 (V.11) KvVM rendelet
Egyéb (átfedő) Natura 2000 terület	HUAN20004	Hernád-völgy és Sajóládi- erdő kiemelt jelentőségű természetmeg- őrzési terület	5036,87 ha	82	275/2004. (X. 8.) Korm. rendelet 14/2010 (V.11) KvVM rendelet
Egyéb (átfedő) Natura 2000 terület	HUBN20090	Komlósikai Mogyorós-tető és Zsidó-rét kiemelt jelentőségű természetmeg- őrzési terület	357,63 ha	100	275/2004. (X. 8.) Korm. re14/2010 (V.11) KvVM rendelet ndelet
Egyéb (átfedő) Natura 2000 terület	HUBN20084	Központi- Zempléni- hegység kiemelt jelentőségű természetmeg- őrzési terület	8662,52 ha	100	275/2004. (X. 8.) Korm. rendelet 14/2010 (V.11) KvVM rendelet
Egyéb (átfedő) Natura 2000 terület	HUAN21008	Mádi Bomboly- bánya kiemelt jelentőségű természetmeg- őrzési terület	7,94 ha	100	275/2004. (X. 8.) Korm. rendelet 14/2010 (V.11) KvVM rendelet
Egyéb (átfedő) Natura 2000 terület	HUAN21009	Mádi Kakas- hegy kiemelt jelentőségű természetmeg- őrzési terület	15,36 ha	100	275/2004. (X. 8.) Korm. rendelet 14/2010 (V.11) KvVM rendelet
Egyéb (átfedő) Natura 2000 terület	HUBN20088	Regéci Várhegy kiemelt jelentőségű	245,60 ha	100	275/2004. (X. 8.) Korm. rendelet 14/2010 (V.11)

Típus	Kód	Név	Kiterjedés/átfedés (ha)	Kiterjedés/átfedés (%)	Védetté nyilvánító jogszabály száma
		természetmeg őrzési terület			KvVM rendelet
Egyéb (átfedő) Natura 2000 terület	HUBN20085	Északi- Zempléni- hegység kiemelt jelentőségű természetmeg őrzési terület	1853,07 ha	100	275/2004. (X. 8.) Korm. rendelet 14/2010 (V.11) KvVM rendelet
Egyéb (átfedő) Natura 2000 terület	HUBN20092	Telkibányai Király-hegy kiemelt jelentőségű természetmeg őrzési terület	182,01 ha	100	275/2004. (X. 8.) Korm. rendelet 14/2010 (V.11) KvVM rendelet
Egyéb (átfedő) Natura 2000 terület	HUBN20074	Tállyai Patócs- hegy-Sátor- hegy kiemelt jelentőségű természetmeg őrzési terület	675,22 ha	100	275/2004. (X. 8.) Korm. rendelet 14/2010 (V.11) KvVM rendelet
Exlege védett földvár		14 db	Terület nélkül		1996. évi LIII. törvény
Exlege védett barlang		85 db	Terület nélkül		1996. évi LIII. törvény
Exlege védett forrás		43 db	Terület nélkül		1996. évi LIII. törvény
Erdőrezervá- tum	ER-64	Nagy- Sertéshegy Erdőrezervátu m	401,6 ha	4,8	3/2000. KöM rendelet (MK 2000/26: 1299- 1304.)
Országos Ökológiai hálózat		Országos Ökológiai hálózat magterület, ökológiai folyosó és pufferterület	8650,5 ha magterület 12,6 ha ökológiai folyosó 2,5 ha puffer terület	100	2018. évi CXXXIX. törvény Magyarország és egyres kiemelt térsegeinek területrendezési tervéről
Tájképvédel-			8665,78 ha	100	2018. évi CXXXIX.

Típus	Kód	Név	Kiterjedés/átfedés (ha)	Kiterjedés/átfedés (%)	Védetté nyilvánító jogszabály száma
mi övezet					törvény Magyarország és egyes kiemelt térsegeinek területrendezési tervéről
Természeti Emlék	1.	Abaújkéri Ördög-szikla kaptárkő TE	0,22 ha	100	17/2014. (X. 27.) FM rendelet
Világörökség terület		Tokaj-hegyaljai történelmi borvidék kultúrtáj		100	5/2012. (II. 7.) NEFMI rendelet

1.7. Tervezési és egyéb elírások

1.7.1 Természetvédelmi kezelési terv

A tervezési terület teljes egészében magába foglalja a Zempléni Tájvédelmi Körzetet (továbbiakban: ZTK), valamint a fent felsorolt országos jelentőségű természetvédelmi területeket, ezért az átfedő területeken érvényes rá ezek természetvédelmi kezelési terve. A TT közül kihirdetett természetvédelmi kezelési terve van a Sóstó-legelő TT-nek (15/1994. (IV. 29.) KTM rendelet és a 78/20015 (XII.1.) FM rendelet 1. számú melléklet, a Bodrogszegi Vár-hegy TT-nek a 125/2011. (XII. 21.) VM rendelet 1. sz melléklete, a Megyer-hegyi Tengersizem TT-nek a 24/1997 (VIII.1.) KTM rendelet 1. sz melléklete, a Tállyai Patócs-hegynek az 5/2010 (III.23) KvVM rendelet 1. sz melléklete, az Abaújkéri Aranyos-völgy TT-nek a 98/2007. (XII. 23.) KvVM rendelet 2. számú mellékele és a Megyaszoói Tátorjános TT-nek a 12/2009. (VIII. 19.) KvVM rendelet 1. sz melléklete, míg a többi két TT-nek és a TK-nak jelenleg elfogadásra váró a kezelési terve van. Továbbá az Abaújkéri Ördög-szikla TE is 2024-ig érvényes és elfogadott természetvédelmi kezelési terve van, melyet a 17/2014. (X. 27.) FM rendelet 3. számú melléklete tartalmaz. A tervezési területtel átfedő Tokaj-hegyaljai történelmi borvidék kultúrtáj világörökségi terület kezelési tervében (485/2016. (XII. 28.) Korm. rendelet 1. számú melléklet) foglaltak szintén érvényesek az átfedő területeken.

Elkészültek és elfogadásra kerültek továbbá a területet átfedő természetmegőrzési területek Natura 2000 fenntartási tervei is.

1.7.2. Településrendezési eszközök (Országos Rendezési tervkateszter szerint)

Település	Típus	Határozatszám
Abaújalpár	Helyi Építési Szabályzat (HÉSZ) Rendelet a településképp védelméről	12/2003. (XII.29.) rendelet 8/2018. (XI.30.)
Abaújkér	Helyi Építési Szabályzat (HÉSZ) Rendelet a településképp védelméről	11/2003. (XII. 29.) rendelet 13/2017. (XII. 27.) rendelet

Település	Típus	Határozatszám
Abaújszántó	Szabályozási terv és HÉSZ Rendelet a településképp védelméről	10/2003. (XI.03.) rendelet 10/2018. (XII.20.) rendelet
Abaújvár	Szabályozási terv és HÉSZ Rendelet a településképp védelméről	14/2008. (XI.24.) rendelet 15/2017. (XII.29.) rendelet
Alsódobsza	Szabályozási terv és HÉSZ Rendelet a településképp védelméről	10/2004. (IX.16.) rendelet 9/2017. (X.2.) rendelet
Alsóregmec	Szabályozási terv és HÉSZ Rendelet a településképp védelméről	5/2008. (IX.8.) rendelet 14/2017. (XII.29.) rendelet
Arka	Szabályozási terv és HÉSZ Rendelet a településképp védelméről	6/2006 (VI. 30.) rendelet 9/2017. (X.12.) rendelet
Aszaló	Szabályozási terv és HÉSZ Rendelet a településképp védelméről	9/2000. (X.31.) rendelet 13/2018. (XI.28.) rendelet
Baskó	Rendelet a településképp védelméről	6/2017. (XII.30.) rendelet
Bekecs	Szabályozási terv és HÉSZ (módosított) Rendelet a településképp védelméről	4/2007 (III.05.) rendelet 14/2017.(XII.29.) rendelet
Bodrogkeresztúr	Szabályozási terv és HÉSZ Rendelet a településképp védelméről	5/2004. (II.24.) rendelet 5/2019. (IV.30.) rendelet
Bodrogkisfalud	Szabályozási terv és HÉSZ Rendelet a településképp védelméről	5/2001. (IV.24.) rendelet 8/2019. (V.13.) rendelet
Bodrogolaszi	Szabályozási terv és HÉSZ	5/2003. (IV.05.) rendelet
Boldogkőújfalud	Rendelet a településképp védelméről	11/2017. (XII.28.) rendelet
Boldogkővára	Szabályozási terv és HÉSZ Rendelet a településképp védelméről	6/2005. (VIII. 30.) rendelet 13/2017. (XII.15.) rendelet
Bózsza	Rendelet a településképp védelméről	4/2021. (III.3.) rendelet
Csobád	Szabályozási terv és HÉSZ Rendelet a településképp védelméről	7/2005. (IV.20.) rendelet 11/2017.(XII.29.)
Encs	Helyi Építési Szabályzat (HÉSZ) Rendelet a településképp védelméről	22/2002 (IX.23.) rendelet 40/2017. (XII.19.) rendelet
Erdőbénye	-	-
Erdőhorváti	Szabályozási terv és HÉSZ Rendelet a településképp védelméről	2/2003 (VII. 5.) rendelet 3/2019. (V. 15.)
Felsődobsza	Rendelet a településképp védelméről	3/2019. (III.20.) rendelet
Felsőregmec	-	-
Filkeháza	-	-
Fony	Szabályozási terv és HÉSZ Rendelet a településképp védelméről	9/2000 (VIII.02.) rendelet 9/2017. (X.16.) rendelet
Forró	Rendelet a településképp védelméről	8/2018. (XII.28.) rendelet
Füzér	HÉSZ Változtatási tilalom elrendeléséről Helyi védelem alatt álló	17/2007 (XII. 15.) rendelet 4/2008 (III. 5.) rendelet 19/2008 (I. 30.) határozat

Település	Típus	Határozatszám
	ingatlanokra elıvásárlási jog bejegyzése	
Füzérkajata	Rendelet a településkéép védelmérı	12/2017.(XII.27.) rendelet
Füzérkomlós	Rendelet a településkéép védelmérı	5/2021. (III.16.) rendelet
Füzérradvány	Rendelet a településkéép védelmérı	12/2017.(XII.27.) rendelet
Garadna	Szabályozási terv és HÉSZ	8/2003. (XII.05.) rendelet
Gesztely	Szabályozási terv és HÉSZ (egységes szerkezetben) Rendelet a településkéép védelmérı	7/2008. (VI. 4.) rendelet 11/2017. (XII.19.) rendelet
Gönc	HÉSZ	8/2004. (VIII.30.) rendelet
Göncruszka	Szabályozási terv és HÉSZ Rendelet a településkéép védelmérı	5/2004. (IV.16.) rendelet 2/2019. (IV.25.) rendelet
Golop	Szabályozási terv és HÉSZ	1/2005. (I.18.) rendelet
Halmaj	Szabályozási terv és HÉSZ Rendelet a településkéép védelmérı	12/2006 (VII. 28.) rendelet 16/2017. (XII.22.) rendelet
Hejce	Szabályozási terv és HÉSZ Rendelet a településkéép védelmérı	10/2006 (IX. 26.) rendelet 9/2017. (X.17.) rendelet
Hercegkút	Szabályozási terv és HÉSZ	9/2004. (VIII.26.) rendelet
Hernádbıtd	Szabályozási terv és HÉSZ Rendelet a településkéép védelmérı	10/2003. (XII.29.) rendelet 12/2017. (XII.22.) rendelet
Hernádcéce	Szabályozási terv és HÉSZ Rendelet a településkéép védelmérı	7/2005. (XI.30.) rendelet 10/2017. (XII.29.) rendelet
Hernádkércs	Rendelet a településkéép védelmérı	13/2017. (XII.22.) rendelet
Hernádszentandrás	Szabályozási terv és HÉSZ Rendelet a településkéép védelmérı	6/2005. (III.03.) rendelet 11/2017.(XII.29.) rendelet
Hernádszurdok	Szabályozási terv és HÉSZ Rendelet a településkéép védelmérı	9/2013. (VI.29.) rendelet 13/2017. (XII.15.) rendelet
Hernádvécse	Szabályozási terv és HÉSZ Rendelet a településkéép védelmérı	11/2005. (XII.31.) rendelet 9/2018. (XII.28.) rendelet
Hidasnémeti	Szabályozási terv és HÉSZ Rendelet a településkéép védelmérı	10/2002. (IX.08.) rendelet 13/2017. (XII.14.) rendelet
Hollóháza	Rendelet a településkéép védelmérı	11/2017. (XII.29.) rendelet
Háromhuta	Szabályozási terv és HÉSZ	4/2004. (VIII.06.) rendelet
Ináncs	Szabályozási terv és HÉSZ Rendelet a településkéép védelmérı	8/2002. (X.17.) rendelet 13/2017. (XII.29.) rendelet
Újcsanáros	Szabályozási terv és HÉSZ Rendelet a településkéép védelmérı	20/2004. (XI.30.) rendelet 14/2017. (XII.29.) rendelet
Kishuta	Rendelet a településkéép védelmérı	13/2017.(XII.27.) rendelet
Kiskinizs	Településrendezési terv Rendelet a településkéép védelmérı	17/2007 (XII. 14.) rendelet 16/2017. (XII.22.) rendelet
Kéked	Rendelet a településkéép védelmérı	6/2018. (VII.25.) rendelet
Komlóska	Szabályozási terv és HÉSZ	6/2004. (X.14.) rendelet

Település	Típus	Határozatszám
Korlát	Szabályozási terv és HÉSZ Rendelet a településkép védelméről	7/2005. (XI. 28.) rendelet 11/2017.(XII.29.) rendelet
Kovácsvágás	Szabályozási terv és HÉSZ Rendelet a településkép védelméről	17/2006 (IX. 25.) rendelet 10/2017. (XII.27.) rendelet
Legyesbénye	Helyi Építési Szabályzat és szerkezeti terv Szabályozási terv és HÉSZ módosítás	8/2007.(VIII.01.) rendelet 6/2018. (II.19.) rendelet 12/2017.(XII.29.) rendelet
Makkoshotyka	Szabályozási terv és HÉSZ Rendelet a településkép védelméről	5/2006 (III. 28.) rendelet 13/2017. (XII.5.) rendelet
Mád	Rendelet a településkép védelméről	6/2020. (V.6.) rendelet
Megyaszó	Szabályozási terv és HÉSZ Rendelet a településkép védelméről	4/2004 (II.27.) rendelet 12/2017. (XII.27.) rendelet
Mezőzombor	-	-
Mikóháza	Többször módosított HÉSZ (egységes szerkezetben) Rendelet a településkép védelméről	16/2006. (XII.21.) rendelet 14/2017. (XII.29.) rendelet
Mogyoróska	Szabályozási terv és HÉSZ Rendelet a településkép védelméről	3/2007. (II.14.) rendelet 14/2017. (XII.15.) rendelet
Monok	Szabályozási terv és HÉSZ Rendelet a településkép védelméről	11/2005 (XI.30.) rendelet 15/2020. (XII.8.) rendelet
Méra	Rendelet a településkép védelméről	6/2018. (VII.25.) rendelet
Nagyhuta	Rendelet a településkép védelméről	12/2017.(XII.27.) rendelet
Nagykinizs	Rendelet a településkép védelméről	13/2017. (XII.22.) rendelet
Novajdrány	Szabályozási terv és HÉSZ	4/2006 (III. 21.) rendelet
Nyíri	Nyíri Községi Önkormányzat rendelete az Építészeti értékek védelméről HÉSZ	12/2007 (VI. 5.) rendelet 11/2007 (VI. 5.) rendelet
Olaszliszka	Szabályozási terv és HÉSZ	4/2003 (IX. 17.) rendelet
Onga	Rendelet a településkép védelméről	16/2017. (XII.13) rendelet
Pere	Szabályozási terv és HÉSZ Rendelet a településkép védelméről	9/2001. (XI.30.) rendelet 13/2017. (XII.22.) rendelet
Pálháza	Többször módosított HÉSZ (egységes szerkezetben) Rendelet a településkép védelméről	10/2008. (IV.17.) rendelet 15/2017. (XII.20.) rendelet
Pányok	Rendelet a településkép védelméről	5/2018. (X.3.) rendelet
Pusztafalu	Rendelet a településkép védelméről	9/2017. (XII.29.) rendelet
Regéc	Szabályozási terv és HÉSZ Rendelet a településkép védelméről	11/2004. (XII.16.) rendelet 10/2017. (X.16.) rendelet
Rátka	Szabályozási terv és HÉSZ	13/2004. (XII.21.) rendelet
Sárazsadány	-	-

Település	Típus	Határozatszám
Sárospatak	Szabályozási terv és HÉSZ Rendelet a településképp védelméről	12/2002 (VII.04.) rendelet 25/2017. (XII.18.) rendelet
Sima	Szabályozási terv és HÉSZ	3/2005. (IV. 7.) rend
Sóstófalva	-	-
Sátoraljaújhely	Többször módosított HÉSZ (egységes szerkezetben) Rendelet a településképp védelméről	8/2005.(V.2.) rendelet 21/2019. (X.31.) rendelet
Szegi	Rendelet a településképp védelméről	3/2019. (V.2.) rendelet
Szegilong	Rendelet a településképp védelméről	3/2019. (V.13.) rendelet
Szentistvánbaksa	Rendelet a településképp védelméről	11/2017. (XII.22.) rendelet
Szerencs	Szabályozási terv és HÉSZ (egységes szerkezetben)	1/2006.(I.31.) rendelet
Szikszo	Szabályozási terv és HÉSZ (egységes szerkezetben) Rendelet a településképp védelméről	20/2011. (X.12.) rendelet 38/2017.(XII.19.) rendelet
Telkibánya	Szabályozási terv és HÉSZ Rendelet a településképp védelméről	17/2004. (XII.20.) rendelet 6/2018. (XII.6.) rendelet
Tállya	Szabályozási terv és HÉSZ	11/2006. (IX.15)
Tolcsva	Szabályozási terv és HÉSZ Rendelet a településképp védelméről	9/2005. (IX.30.) rendelet 15/2017. (XII.15.) rendelet
Tornyosnémeti	Szabályozási terv és HÉSZ Rendelet a településképp védelméről	8/2004. (V.03.) rendelet 14/2017. (XII.15.) rendelet
Vágáshuta	Szabályozási terv és HÉSZ	10/2012. (IX. 5.) rendelet
Vilmány	Rendelet a településképp védelméről	3/2019. (III.27.) rendelet
Vilyvitány	Szabályozási terv és HÉSZ Rendelet a településképp védelméről	3/2008. (IV.16.) rendelet 13/2017. (XII.29.) rendelet
Vizsoly	Szabályozási terv és HÉSZ Rendelet a településképp védelméről	4/2008. (VIII. 27.) rendelet 10/2017. (XII.29.) rendelet
Vámosújfalú	Szabályozási terv és HÉSZ Rendelet a településképp védelméről	15/2003. (IX.17.) rendelet 16/2017. (XII.15.) rendelet
Zsujta	Szabályozási terv és HÉSZ Rendelet a településképp védelméről	6/2005. (VII.01.) rendelet 11/2017. (XII.14.) rendelet

1.7.3. Körzeti erdőterv

A madárvédelmi terület teljes kiterjedése 114498,64 ha. A terület erdőtervezett erdeinek összes területe 57496,80 ha. Ez az erdőterület 11 erdőtervezési körzetet érint kisebb-nagyobb területi részesedéssel. Legnagyobb területarányal az Erdőhorváti erdőtervezési körzet érintett (9198,97 ha), melynek erdőtervezése jelenleg is folyik. A következő erdőterv 2022-2031 közötti időszakban lesz érvényes. Kiemelkedő területarányal bír az Erdőbényei erdőtervezési körzet (8493,60 ha), a Fonyi erdőtervezési körzet (8718,49 ha), az Alsó-Hegyközi erdőtervezési körzet (7520,86 ha) és a Felső-Hegyközi erdőtervezési körzet (7819,27 ha).

Igen csekély részesedés a Bodrogi erdőtervezési körzet (108,03 ha) és a Dél-Borsodi erdőtervezési körzet (55,64 ha), következésképpen ez abból, hogy mind a két körzet a madárvédelmi terület peremén helyezkedik el. Az erdőtervezett erdőterületek 96 településhatárban oszlanak meg. A településhatárokból tartozó erdőterületek területi kiterjedése igen széles skálán mozog (~1-4000 ha). 3000 hektár feletti terület tartozik Fony (3115,55 ha), Háromhuta (3380,50 ha), Nagyhuta (3391,13 ha), Erdőhorváti (3623,21 ha) és Telkibánya (3631,42 ha) települések határába. Mindegyik település más-más erdőtervezési körzet részét képezi. A körzetek erdőtervezése már a 2009. évi XXXVII. tv. hatályba lépése után indult, esetükben az erdőtervezési folyamathoz a 45/2015. (VII. 28.) FM rendelet alapján részletes Natura 2000 javaslatok) készültek.

Erdőtervezési körzetek	Érintett települések	Érintett erdőterület (ha)	Következő erdőtervezés éve
Alsó-Hegyközi erdőtervezési körzet	Felsőregmec, Füzesrádvány, Kishuta, Kovácsvágás, Mikóháza, Nagyhuta, Vágáshuta, Vilyvitány	7520,86	Alsó-Hegyközi erdőtervezési körzetben jelenleg erdőtervezési eljárás folyik, a jelenleg érvényes erdőtervezési adatai alapján kiadott határozat véglegessé válásáig érvényes.
Bodrogi erdőtervezési körzet	Olaszliszka, Sáradságy, Tolcsa	108,03	2028
Dél-Borsodi erdőtervezési körzet	Gesztely, Onga	55,64	Dél-Borsodi erdőtervezési körzet határozata 2022-ben került kiadásra.
Erdőbényei erdőtervezési körzet	Abaújpár, Abaújkér, Abaújszántó, Baskó, Boldogkeresztényfalva, Erdőbénye, Sima	8493,60	Erdőbényei erdőtervezési körzetben jelenleg erdőtervezési eljárás folyik, a jelenleg érvényes erdőtervezési adatai alapján kiadott határozat véglegessé válásáig érvényes.
Erdőhorváti erdőtervezési körzet	Erdőhorváti, Háromhuta, Komlóska	9198,97	2027
Felső-Hegyközi	Bózska, Filkeháza, Füzes, ...	7819,27	Felső-Hegyközi

erdőtervezési körzet	Füzérkajata, Füzérkomlós, Hollóháza, Kéked, Nyíri, Pálháza, Pányok, Pusztafalu		erdőtervezési körzet határozata 2021-ben került kiadásra.
Fonyi erdőtervezési körzet	Arka, Boldogkőváralja, Fony, Hejce, Hernádcéce, Korlát, Mogyoróska, Regéc, Vilmány, Vizsoly	8718,49	2024
Gönci erdőtervezési körzet	Abaújhely, Gönc, Göncruszka, Hernádszurdok, Hernádvécse, Hidasnémeti, Novajdrány, Telkibánya, Tornyosnémeti, Zsujta	4930,57	2025
Hernád völgyi erdőtervezési körzet	Aszaló, Csobád, Encs, Felsődobsza, Forró, Gibárt, Halmaj, Hernádbődő, Hernádkércs, Hernádszentandrás, Ináncs, Kiskinizs, Méra, Nagykinizs, Pere, Szentistvánbaksa, Szikszó	459,18	2023
Sárospataki erdőtervezési körzet	Alsóregmec, Bodrogolaszi, Herceghát, Makkoshotyka, Sárospatak, Sátorajárhely, Sátorajárhely-Károlyfalva, Sátorajárhely-Rudabányácska	5563,20	2026
Szerencsi erdőtervezési körzet	Alsódobsza, Bekecs, Bodrogkeresztúr, Bodrogkiszfalud, Golop, Mád, Megyaszó, Mezőzombor, Monok, Rátka, Sóstófalva, Szegi, Szegilong, Szerencs, Tállya, Tiszaladány, Újcsanálós	4628,99	2022
Összesen		57496,80	-

A madárvédelmi terület erdőtervezett erdeinek erdőtervezési körzet és településhatár szerinti megoszlása

1.7.4. Tájégségi vadgazdálkodási tervek és vadgazdálkodási üzemtervek

A tervezési terület a 13/2016. (III. 2.) FM rendelet alapján az Északi hegy- és dombvidéki Vadgazdálkodási Tájon belül a 206. számú Zemplén-bodrogközi, a 205. számú Bükkalja-taktaközi és a 204. sz. Cserehát - aggteleki vadgazdálkodási tájgségebe esik. A vonatkozó tájgségi vadgazdálkodási tervet az Északi hegy- és dombvidéki Vadgazdálkodási Táj vadgazdálkodási tájgségeinek vadgazdálkodási tervéről szóló 14/2018. (VII. 3.) AM rendelet tartalmazza. A vadászterületek vadgazdálkodási üzemtervei 2037. február 28-ig érvényesek.

1.7.5. Halgazdálkodási tervek

A Hernád-folyón és a Bársonyos-patakon a halgazdálkodásra jogosult az Észak-Magyarországi Horgász Egyesület. A Hernád jobb parti kisebb mellékvízfolyásain, patakjain az Aggteleki Nemzeti Park Igazgatóság a jogosult. A Hernád bal parti mellékvízfolyásain, illetve a Zemplén-hegység Ronyva, Bodrog és Takta felé tartó patakjain több kisebb halgazdálkodó osztozik: Zempléni Pisztráng Egyesület, Pálháza: Ósva-, Senyő-, Bisó- és Kemence-patak; Szerencsi Horgász Egyesület: Szerencs-patak; Tokaji Ferenc Sporthalász és Horgász Egyesület, Sátoraljaújhely: Ronyva-patak; MOHOSZ: Nyíri- és Bózsza-patak. A Hernád menti kavicsbányatavakon, a zempléni kőbányák bányatavain és a helyi patakokon létesült kis víztározókon általában egy-egy magánszemély, vagy cég látja el a halgazdálkodási feladatokat.

Halastóként a Mezőzombor és Mád közötti Dorgói-tó (Bortó) van nyilvántartva.

Nincs halgazdálkodásra jogosult a kisebb patakokon (pl: Gönci-, Nagy-Egres-, Hotyka-, Boldogkőváralja-, Csenkő-patakok).

Halgazdálkodási tervek elérhetők B-A-Z. Megyei Kormányhivatal Miskolci Járási Hivatal Földművelésügyi Osztályon.

1.7.6. Vízgyűjtő-gazdálkodási terv

A tervezési terület legnagyobb része a 2-5 azonosító számú Tokaj-hegyalja alegységhez, míg nyugati része, a Hernád-völgy és az Abaúj-Hegyalja a 2-7 Hernád-Takta alegységhez tartozik. A területre a 2-5 Tokaj-hegyalja alegység és a 2-7 Hernád-Takta alegység Vízgyűjtő-gazdálkodási terve vonatkozik.

Kiadja: Észak-magyarországi Környezetvédelmi és Vízügyi Igazgatóság 2016. április.
<http://www.vizugy.hu/index.php?module=vizstrat&programelemid=149>

1.7.7. Egyéb tervek

Átfedő természetmegőrzési területek Natura 2000 fenntartási tervei

HUBN10007 részterület Telkibányai Kánya-hegy i 2010;

HUBN20087 Baskói-rétek kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület-2019;

HUBN20073 Bodrogszegi Várhegy kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület i 2021;

HUBN20093 Bózsai Temető-álya kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület i 2015;

HUAN21007Bózsza-patak kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület -2019;

HUBN20077 Erdőbényei-Olaszliszkai magyar niszirmos sztyepprétek kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület i 2015;

HUBN20089 Füzéri Pál-hegy kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület-2019;

HUAN20004 Hernád-völgy és Sajóladai-erdő kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület i 2016;

HUBN20090 Komlóscai Mogorós-tető és Zsidó-rét kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület i 2015;

HUBN20084Központi-Zempléni-hegység kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület i 2020;

HUAN21008 Mádi Bomboly-bánya kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület i 2015;

HUAN21009 Mádi Kakas-hegy kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület i 2019;

HUBN20088 Regéci Várhegy kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület i 2020.

HUBN20085 Északi-Zempléni-hegység kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület i 2020;

HUBN20092 Telkibányai Király-hegy kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület i 2020;

HUBN20074 Tállyai Patócs-hegy-Sátor-hegy kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület
i 2019.

Fajmegőrzési tervek:

- Fehér gólya (*Ciconia ciconia*) i 2013;
- Farkas (*Canis lupus*) i 2004;
- Hiúz (*Lynx lynx*)- 2004;
- Tárorján (*Crambe tatarica*) i 2005;
- Zöld koboldmoha (*Buxbaumia viridis*) i 2006;
- Zöld seprőmoha (*Dicranum viride*) i 2006;
- Négyszarkú piramismoha (*Pyramidula tetragona*) i 2006.

2. Veszélyeztetett tényezők

Kód	Veszélyeztetett tényező neve	Jelentősége	Érintett terület aránya a jelölő érték szempontjából (%)	Milyen jelölő közösségi jelentőségű fajra milyen módon gyakorol hatást?
A01	Mezőgazdasági művelés alá vonás (kivéve lecsapolás és égetés)	M	5-10	A belvizes foltok és a gyepterületek beszántása, illetve a szőlőkataszterbe tartozó gyepeken az ismételt szőlőtelepítés élőhely és táplálkozóterület csökkenést okoz az erdei pacsirta (<i>Lullula arborea</i>), a haris (<i>Crex crex</i>), a darászölyv (<i>Pernis apivorus</i>), a békászó sas (<i>Aquila pomarina</i>), a kígyászölyv (<i>Circaetus gallicus</i>), és a fehér gólya (<i>Ciconia ciconia</i>) számára.
A02	Mezőgazdasági művelési mód változása (kivéve lecsapolás és égetés)	M	10-15	A békászó sas (<i>Aquila pomarina</i>), fehér gólya (<i>Ciconia ciconia</i>), kígyász ölyv (<i>Circaetus gallicus</i>), esetében figyelhetjük meg, hogy a lucernáról, kalászosokról kukoricára, napraforgóra, repcére való áttérés miatt csökken táplálkozó területe, és fészkelési sikere. A gyepterületek beszántása élőhely és táplálkozóterület csökkenést okoz az erdei pacsirta (<i>Lullula arborea</i>), a békászó sas (<i>Aquila pomarina</i>), a fehér gólya (<i>Ciconia ciconia</i>), a kígyász ölyv (<i>Circaetus gallicus</i>), a haris (<i>Crex crex</i>) számára.
A05	Kis táji elemek felszámolása (pl. sövények, kőfalak, nyílt árkok, források, magányos fák) mezőgazdasági parcellák összevonása céljából	M	5-10	A parcellák közötti cserjesávok eltűnése nem kedvez az alábbi fajoknak: tövisszűrő gébics (<i>Lanius collurio</i>), karvalyposzáta (<i>Sylvia nisoria</i>).

Kód	Veszélyeztetett tényező neve	Jelentősége	Érintett terület aránya a jelölő érték szempontjából (%)	Milyen jelölő közösségi jelentőségű fajra milyen módon gyakorol hatást?
A06	Gyepművelés felhagyása (pl. legeltetés vagy kaszálás megszüntetése)	M	1-5	A magasfűű gyepterületek cserjésedése, beerdősülése a haris (<i>Crex crex</i>) élőhelyét csökkenti. A rövidfűű gyepek kezelésének felhagyása az erdei pacsirta (<i>Lullula arborea</i>) fészeklőterületeinek beszűkülését eredményezi. A szórványgyümölcsösök, legelők és kaszálók felhagyása, beerdősülése a darázsölyv (<i>Pernis apivorus</i>), fehér gólya (<i>Ciconia ciconia</i>), kígyász ölyv (<i>Circaetus gallicus</i>), békászó sas (<i>Aquila pomarina</i>), táplálkozó területének beszűkülését eredményezi.
A08	Gyepterület kaszálása vagy vágása	M	1-2	Nem megfelelő helyen és időben végzett kaszálás során károsodhatnak a haris (<i>Crex crex</i>) fészekaljai, egyedei.
A09	Intenzív legeltetés vagy túllegeltetés	L	1-2	A legelő jószág taposásával közvetlenül is károsíthatja a haris (<i>Crex crex</i>) fészekaljait, valamint az intenzív legeltetés esetén megszűnik a faj élőhelyét jelentő, magas növekedésű, megfelelő takarást biztosító vegetáció. A taposás, zavarás pedig a fészekaljakat veszélyezteti.

Kód	Veszélyeztetett tényező neve	Jelentősége	Érintett terület aránya a jelölt szempontjából (%)	Milyen jelölt fajra milyen módon gyakorol hatást?
A11, H04	Mezőgazdasági célú égetés; Vandalizmus vagy gyújtogatás	L-M	1-5	Elsősorban gyepeket érintő égetések veszélyeztetik néhány madárfaj fészkelését. Ilyenek az erdei pacsirta (<i>Lullula arborea</i>), a haris (<i>Crex crex</i>), töviszúró gébics (<i>Lanius collurio</i>), a karvalyposzáta (<i>Sylvia nisoria</i>). és a parlagi sas (<i>Aquila heliaca</i>). Nádasokat érintő égetések veszélyeztetik a barna rétihéja (<i>Circus aeruginosus</i>) és a törpegém (<i>Ixobrychus minutus</i>) fészkelését.
A21	Növényvédő szerek használata a mezőgazdaságban	M-L	15-20	Szinte az összes madárfajra hat a tényező. Táplálékbázisukon keresztül a mezőgazdaságban használt vegyszerek mérgezik az uhu (<i>Bubo bubo</i>), erdei pacsirta (<i>Lullula arborea</i>), parlagi sas (<i>Aquila heliaca</i>), lappantyú (<i>Caprimulgus europaeus</i>), töviszúró gébics (<i>Lanius collurio</i>), kékes rétihéja (<i>Circus cyaneus</i>), kis űrgébics (<i>Lanius minor</i>), karvalyposzáta (<i>Sylvia nisoria</i>) egyedeit.
A23	Egyéb, kártevő elleni védelem alkalmazása (kivéve talajművelés) a mezőgazdaságban	M	15-20	A rágcsálóirtó és talajfertőtlenítő szerek táplálékbázisukon keresztül hatnak a parlagi sas (<i>Aquila heliaca</i>), a békászó sas (<i>Aquila pomarina</i>), a kígyászölyv (<i>Circus gallicus</i>), a kékes rétihéja (<i>Circus cyaneus</i>), a fehér gólya (<i>Ciconia ciconia</i>), az uhu (<i>Bubo bubo</i>) és az uráli bagoly (<i>Strix uralensis</i>) esetében.

B	Erdészet (B06, 07, 08, 09, 10)	M, L	25-30	A fakitermelés több formában is veszélyeztetheti az élőhelyeket és fajokat. A letermelés kiterjedése és mértéke, a közelítési mód, a hagyásfák mennyisége, az aljnövényzet eltávolítása, a felújítás sikeressége mind közrejátszanak az élőhelytípusok megfelelő természetességű állapotban való fennmaradásában, ezáltal a fajok élőhelyének minőségében. A zavarás mellett megsemmisülnek fészkelőhelyek, táplálkozóhelyek; a feltáráshálózat megszünteti a nagy, zavartalan erdőtümböket, megváltoztatja a mikroklimát, forgalmat generál; sok helyen az alkalmazott üzemmód miatt megszűnik az erdőborítás, ami az erdőlakó fajoknak - nyilván - nem kedvez; a jelenlegi gazdálkodás a legtöbb helyen nem teszi lehetővé a változatos faj és korszervezetű, nagy, öreg fákból is álló erdő kialakulását; stb) A darázsölyv (<i>Pernis apivorus</i>), a fekete gólya (<i>Ciconia nigra</i>), az uráli bagoly (<i>Strix uralensis</i>), a szirti sas (<i>Aquila chrysaetos</i>), békászó sas (<i>Aquila pomarina</i>), kígyász ölyv (<i>Circaetus gallicus</i>), vándorsólyom (<i>Falco peregrinus</i>) esetében az erdészeti tevékenységekkel együtt járó zavarások, a legális, vagy illegális fakitermelések, jelentik a problémát. Az odúlakó madárfajok esetében, mint a közép fakopáncs (<i>Dendrocopos medius</i>), fehérhátú fakopáncs (<i>Dendrocopos leucotos</i>), fekete harkály (<i>Dryocopus martius</i>), balkáni fakopáncs (<i>Dendrocopos syriacus</i>), hamvas küllő (<i>Picus canus</i>), örvös légykapó (<i>Ficedula albicollis</i>), kis légykapó (<i>Ficedula parva</i>), kék galamb (<i>Columba oenas</i>), uráli bagoly (<i>Strix uralensis</i>), füleskuvik (<i>Otus scops</i>) esetében az időse, odvas fák, a lábonálló holtfa eltávolítása jelent veszélyt.
---	--------------------------------	------	-------	--

D06	Elektromos áram és kommunikáció átvitel (vezetékek)	L	1-5	Az elektromos és egyéb légvezetékeknek ütközés, illetve és elektromos tartóoszlopokon bekövetkező áramütése a nagyobb testű madárfajokat jobban veszélyezteti: uráli bagoly (<i>Strix uralensis</i>), darázsölyv (<i>Pernis apivorus</i>), szirti sas (<i>Aquila chrysaetos</i>), parlagi sas (<i>Aquila heliaca</i>), uhu (<i>Bubo bubo</i>), fehér gólya (<i>Ciconia ciconia</i>), fekete gólya (<i>Ciconia nigra</i>) kékes rétihéja (<i>Circus cyaneus</i>).
E01	Utak, ösvények, vasútvonalak és a kapcsolódó infrastruktúra (pl. hidak, viaduktok, alagutak)	M, L	1-5	Gyakorlatilag az összes madárfaj esetében veszélyt jelent az utakon történő közlekedés, mely során elütik esetenként az ott áthaladó, vagy pihenő, táplálékszerzés közben az utakat keresztező egyedeket. A jelölt madárfajok közül veszélyeztetett a töviszűrő gébics (<i>Lanius collurio</i>), uráli bagoly (<i>Strix uralensis</i>), uhu (<i>Bubo bubo</i>), jégmadár (<i>Alcedo atthis</i>), lappantyú (<i>Caprimulgus europaeus</i>), balkáni fakopáncs (<i>Dendrocopos syriacus</i>), kis gébics (<i>Lanius minor</i>) és a karvalyposzáta (<i>Sylvia nisoria</i>).
F07	Sport, turisztikai és szabadidős tevékenységek	L	<1	A fekete gólya (<i>Ciconia nigra</i>), vándorsólyom (<i>Falco peregrinus</i>), esetében a költségek sikerességét veszélyezteti a fészkelési időszakban turisztikai célból, sportolás miatt történő emberi jelenlét: darázsölyv (<i>Pernis apivorus</i>), parlagi sas (<i>Aquila heliaca</i>), szirti sas (<i>Aquila chrysaetos</i>), békászó sas (<i>Aquila pomarina</i>), kígyász ölyv (<i>Circaetus gallicus</i>), uhu (<i>Bubo</i> <i>Bubo</i>)

F14, X0	Felszíni vagy felszín alatti vizek pontszerű szennyezését okozó egyéb lakossági vagy rekreációs tevékenységek és struktúrák, valamint államhatáron túlról érkező szennyezés	L	<1	Hegyi billegető (<i>Motacilla cinerea</i>) és a fekete gólya (<i>Ciconia nigra</i>) táplálékbázisának károsítását okozhatja a térségben található turisztikai létesítmények és a helyi lakosság szennyvízkibocsátása, valamint a Hernád folyó esetében az országhatáron túlról érkező szennyezés jelent veszélyt.
F31	Hidrológiai viszonyok egyéb módosítása lakossági vagy rekreációs célból	L	<1	Patakokon végzett mederrendezési munkák következtében sérülhetnek költőregei a jégmadárnak (<i>Alcedo atthis</i>).
G07	Vadászat	M	5-10	A torkos récét (<i>Anas platyrhynchos</i>), mint egyetlen vadászható klasszikus récefajt, közepes mértékben veszélyezteti a vadászat, valamint szürkületben a ritkább réscéket a torkosréccével való összetévesztés.
G11	Illegális begyűjtés, gyűjtés és természetből kivétel	L	<1	A tojások és a fiókák solymászati célból történő begyűjtés/befogás a vándorsólyom (<i>Falco peregrinus</i>) szirti sas (<i>Aquila chrysaetos</i>), uhu (<i>Bubo bubo</i>) esetében jelent veszélyt.
G13	Állatok mérgezése (kivéve ólommérgezés)	M	20-30	Főleg a ragadozómadár fajok esetében fordulnak elő a térségben szándékosan, vagy gondatlanságból elkövetett mérgezéses esetek. A dúvadak ritkításának illegális módszerei miatt esnek áldozatul ritkán a szirti sas (<i>Aquila chrysaetos</i>), parlagi sas (<i>Aquila heliaca</i>), kékes rétihéja (<i>Circus cyaneus</i>) egyedei.

H08	Egyéb emberi beavatkozások és zavarások	M	<1	Az olyan fészkelés során zavarásérzékeny fajok, mint a parlagi sas (<i>Aquila heliaca</i>) szirti sas (<i>Aquila chrysaetos</i>), fekete gólya (<i>Ciconia nigra</i>) költési sikerét veszélyezteti a költési időszakban történő emberi jelenlét.
I02	Egyéb idegenhonos inváziós fajok (az Unió számára veszélyt jelentő fajokon kívül)	L	1-5	A tervezési terület hegységi részeinek északi peremén, valamint a Hernád mentén a természetes gyepek eltűnését okozza a kanadai aranyvessző (<i>Solidago canadensis</i>) homogén állományainak kialakulása, mely a haris (<i>Crex crex</i>) élőhelyeit veszélyezteti. A Zempléni-hegység hegylábi részein és a Hernád mentén a fehér akác (<i>Robinia pseudoacacia</i>) terjedése okozza szintén a gyepterületek csökkenését, illetve a természetes fajösszetétel föld leromlását. Ez utóbbi főleg a darázsölyv (<i>Pernis apivorus</i>) és az odúlakó, tölgyesekben is költő fajokra is közép fakopáncs (<i>Dendrocopos medius</i>), fekete harkály (<i>Dryocopus martius</i>) jelent veszélyt.
J01	Felszíni és felszín alatti vizeket érintő kevert forrású szennyezés (édesvízi és szárazföldi)	L	<1	Hegyi billegető (<i>Motacilla cinerea</i>) táplálékbázisának károsítását okozhatja a térségben található turisztikai létesítmények és a helyi lakosság szennyvízkibocsátása
L02	Fajösszetétel változás természetes szukcesszió következtében (más, mint a mezőgazdasági vagy erdészeti gyakorlat által okozott közvetlen változás)	M	5-10	A parlagi sas (<i>Aquila heliaca</i>), békászó sas (<i>Aquila pomarina</i>), darázsölyv (<i>Pernis apivorus</i>), és fehér gólya (<i>Ciconia ciconia</i>) táplálkozóterületeinek beszűkülését okozza a természetes szukcesszió elrehaladása, a gyepek becserjésedése, beerdősülése.

L06	Állat- és növényfajok közötti kölcsönhatások (versengés, ragadozás, élřsködés, patogenitás)	M	10-20	A területen az immunizálás következtében a természetesnél nagyobb egyedszámban jelenlevő szőrmés ragadozók, illetve a vaddisznók megtalálják és elpusztítják a talajon fészkelő haris (<i>Crex crex</i>), erdei pacsirta (<i>Lullula arborea</i>), billegetőcankó (<i>Actitis hypoleucos</i>), lappantyú (<i>Caprimulgus europaeus</i>), barna rétihéja (<i>Circus aeruginosus</i>), törpegém (<i>Ixobrychus minutus</i>), pajzsos cankó (<i>Philomachus pugnax</i>), réti cankó (<i>Tringa glareola</i>) és a partfalakban fészkelő partifecske (<i>Riparia riparia</i>) és gyurgyalag (<i>Merops apiaster</i>) fészkeleit.
M07	Vihar, forgószél	H	50-60	Vélhetően a globális klímaváltozás miatt egyre gyakrabban alakulnak ki nagy erejű szellőkésékek kísért viharok. A viharok rendszeresen kidöntik a parlagi sas (<i>Aquila heliaca</i>) és a szirti sas (<i>Aquila chrysaetos</i>) fészket tartó fákat, vagy leszakad a fészkek, kisodródik a fióka a fészkekből pl. fehér gólya (<i>Ciconia ciconia</i>).
M08	Áradás (természetes folyamat)	M	1-5	A hegyi billegető (<i>Motacila cinerea</i>), jégmadár (<i>Alcedo atthis</i>), partifecske (<i>Riparia riparia</i>), gyurgyalag (<i>Merops apiaster</i>), billegetőcankó (<i>Actitis hypoleucos</i>), tőkésréce (<i>Anas platyrhynchos</i>), barna rétihéja (<i>Circus aeruginosus</i>), törpegém (<i>Ixobrychus minutus</i>) fészkeinek pusztulását okozhatja a patakok és a Hernád nyári áradása.
N02	Aszály és csapadékmennyiség csökkenés a klímaváltozás következtében	M	10-15	Különösen a vizes élőhelyeken táplálkozó fajok költési sikerét befolyásolja negatívan a csapadékhiányos időjárás. Ez a

				tényezők tervezési terület esetében a békászó sas (<i>Aquila pomarina</i>), a jégmadár (<i>Alcedo atthis</i>), a fehér gólya (<i>Ciconia ciconia</i>), fekete gólya (<i>Ciconia nigra</i>), haris (<i>Crex crex</i>), törpe gém (<i>Ixobrychus minutus</i>), réce fajok. Szintén kedvezőtlenek az aszályos évek a vonuló fajok közül a pajzsos cankó (<i>Philomachus pugnax</i>) és a réti cankó (<i>Tringa glareola</i>) számára.
N03	Csapadékmennyiség növekedés vagy változás a klímaváltozás következtében	M	<1	A tervezési terület hegyvidéki részén található patakokon a villámárvizek kialakulása a fészekaljak pusztulását okozhatja a hegyi billegető (<i>Motacila cinerea</i>) esetében.

Jelmagyarázat: H: magas jelentőségű, M: közepes jelentőségű, L: alacsony jelentőségű

Potenciális veszélyeztető tényezők

Kód	Veszélyeztető tényező neve	Jelentősége	Érintett terület nagysága (%)	Milyen közösségi jelentőségű fajra milyen módon gyakorol hatást?
C01	Ásványkitermelés (pl. kőzet, érc, kavics, homok, kagyló)	L		A költőhelyként szolgáló, felhagyott kőbányák esetleges újranyitása veszélyeztetheti az uhut (<i>Bubo bubo</i>) a Zempléni-hegység területén. Valamint a Hernádmenti kavicsbányászat is veszélyeztető tényező lehet a jégmadár (<i>Alcedo atthis</i>) és a billegetőcankó (<i>Actitis hypoleucos</i>) számára

D03	Napenergia, beleértve az infrastruktúrát	L	1-5	A napelemparkok létesítése még nem jelentkezik nagy problémaként a területen, de területfoglalásával és élőhelyátalakításával a tövisszűrő gébics (<i>Lanius collurio</i>), karvalyposzáta (<i>Sylvia nisoria</i>), kis űrgébics (<i>Lanius minor</i>), lappantyú (<i>Caprimulgus europaeus</i>), füleskuvik (<i>Otus scops</i>) haris (<i>Crex crex</i>), erdei pacsirta (<i>Lullula arborea</i>) fészkelőhelyeit és a szirti sas (<i>Aquila chrysaetos</i>), békászó sas (<i>Aquila pomarina</i>), parlagi sas (<i>Aquila heliaca</i>), fekete és fehér gólya (<i>Ciconia nigra</i> , <i>C. ciconia</i>), darázsölyv (<i>Pernis apivorus</i>), kígyászölyv (<i>Circaetus gallicus</i>). uráli bagoly (<i>Strix uralensis</i>) táplálkozóhelyeit csökkenti.
-----	--	---	-----	--

Jelmagyarázat: H: magas jelentőségű, M: közepes jelentőségű, L: alacsony jelentőségű

3. Kezelési feladatok meghatározása

3.1. Természetvédelmi célkitűzés, a terület rendeltetése

Általános célkitűzések

- A kijelölés alapjául szolgáló közösségi jelentőségű fajok kedvező természetvédelmi helyzetének megőrzése, fenntartása, helyreállítása.
- A Natura 2000 területek lehatárolásának alapjául szolgáló természeti állapot, illetve az ennek megőrzését, fenntartását biztosító gazdálkodás feltételeinek biztosítása.
- A területen belüli természetes élőhelyek fragmentációjának csökkentése, élőhelyi kapcsolatok erősítése, kialakítása.
- A terület táji és természeti adottságainak megőrzésével, fenntartásával a középhegységi és a síkvidéki területek közötti ökológiai kapcsolatok fenntartásában betöltött összekötő, közvetítő szerepének fenntartása, erősítése.

Speciális célkitűzések

- A nem honos fafajú erdőállományok (pl. fenyvesek, vörös tölgyesek, akácosok) mielőbbi átalakítása a termőhelyre jellemző honos erdőállományra.
- A természetkímélő erdőművelési technológiák fokozatos bevezetése a teljes erdőterületen.
- Az erdő természeteshez közeli faj- és korösszetételének megőrzése, helyreállítása és fejlesztése, az álló és fekvő holtfa, odvas fa megfelelő mennyiségű jelenlétének biztosítása.
- Az erdőterületeken a középkorú és idősebb állományokban (>40 év) min. 5-20 m³/ha lábon száradó és fekvő holtfa biztosítása.
- A táj fontos alkotóelemét biztosító fás, cserjés szegélyek megőrzése, helyreállítása és fejlesztése.
- A mozaikos tájszerkezethez illeszkedő természetvédelmi szempontból optimális intenzitású rétgazdálkodás erősítése.
- A térségre jellemző gyepterületek nyílt állapotának fenntartása a megfelelő gyephasznosítás és kezelés biztosításával.
- Nem hasznosított gyepterületek esetében a szukcessziós folyamatok gátlása, a fás- és cserje vegetáció, valamint a nem őshonos inváziós fajok terjedésének megakadályozása;
- Szántóföldek esetében fenn kell tartani a térségre jellemző, hagyományos növénykultúrák területi részesedését, és támogatni kell az alacsony intenzitású termesztéstechnológia alkalmazását.
- Kerülni kell, illetve megakadályozandó az intenzív technológián alapuló és a hagyományos táj- és élőhelystruktúrába nem illeszkedő, nagy területigényű monokultúrák (energia-ültetvények) térnyerése.

- A jelölő fajok élőhelyein az inváziós növényfajok terjedésének a megakadályozása. A jelölő fajok élőhelyein törekedni kell a legveszélyesebb inváziós növényfajok (pl. bálványfa, japán keserűfű, stb.) teljes eliminációjára.
- A terület apróvadállományának megerősödését szolgáló, valamint a fészkelő madárfajokat veszélyeztető dúvadállomány kontrollját biztosító vadgazdálkodás támogatása.
- A területen lévő középvezeték vezetékek és oszlopok madárvédelmi eszközökkel történő felszerelése, ill. meglévő szabadvezetékek földkábelrel történő kiváltása szükséges.
- Egyes prioritás-fajok vonatkozásában (pl. szirti sas, békászó sas, parlagi sas, kígyászölvy, fekete gólya, darázsölvy, uhu, haris stb.) a fészkelőhelyek lokális védelme, zavartalanságuk biztosítása, gazdálkodás tér- és időbeli korlátozása a fenntartási terv fajvédelmi intézkedés fejezetében foglaltaknak megfelelően.
- A különböző agrárágazatok gazdálkodása során használt kemikáliák kijuttathatóságának szabályozása (rovar és rágcsálóirtás).
- Sziklán költő madarak költési sikere érdekében a fészkelési és fiókanevelési időszakban a sziklamászás, turizmus, viaferrata építés és egyéb zavaró emberi tevékenységek korlátozása.
- Nagy területigényt, a madarak megtelepedését, vonulását károsan befolyásoló energetikai beruházások nem támogatottak.
- Emberi létesítményekhez kötődő fészkelő fajok esetében a Natura 2000 területen és annak peremén található urbanizált területeken, településeken, tanyákon a meglévő tradicionális élőhelyek megőrzése, a fészkelési lehetőségek biztosítása.
- A terület infrastrukturális és ipari fejlesztésekkel szembeni védelme.
- Szándékos vagy gondatlanságból fakadó madármérgezések teljes felszámolása.
- A mezőgazdasági földhasználatra visszavezethető, a táplálékláncon keresztül ható vegyi terhelés kockázatának megszüntetése, ezzel együtt a zsákmányállat-közösséget is alkotó ízeltlábú-közösségek állományainak megerősítése.
- A területen előforduló időszakos vízállások megtartása.
- A vizes élőhelyek ökológiai vízigényének és természetéhez közeli vízjárásának biztosítása a fészkelő vízimadárfajok és az azok táplálékbázisát alkotó vízi szervezetek ökológiai igényeinek megfelelően.
- A nyílt vízfelület, a hínárnövényzet és a változatos összetételű mocsári növényzet arányának területrészek szerinti fenntartása, a védelmi célok szerinti optimalizálása, helyreállítása.
- A terület természetvédelmi kezelését megalapozó kutatások, vizsgálatok elősegítése, támogatása.
- A terület természeti értékeinek oktatási, környezeti nevelési, ismeretterjesztési célú bemutatása a jelölő értékek zavarása, károsítása nélkül.
- Az átfedő (HUBN20087 Baskói-rétek, HUBN20073 Bodrogszegi Várhegy, HUBN20093 Bózsai Temető-álya, HUBN21007 Bózsai-patak, HUBN20077 Erdőbényei-Olaszliszakai magyar nősziros sztyepprétek, HUBN20089 Füzeri Pál-hegy, HUBN20004 Hernád-völgy és Sajóládi-erdő, HUBN20090 Komlóskai Mogyorós-tető és Zsidó-rét, HUBN20084 Központi-Zempléni hegység, HUBN21008 Mádi Bomboly-bánya, HUBN21009 Mádi Kakas-hegy, HUBN20088 Regéci Várhegy,

HUBN20085 Északi-Zempléni-hegység, HUBN20092 Telkibányai Király-hegy, valamint a HUBN20074 Tállyai Patócs-hegy-Sátor-hegy) kiemelt jelentőségű természetmegőrzési területekkel való átfedésre tekintettel az egyéb jelölt állat és növényfajok populációinak védelme, élőhelyeik megőrzése az átfedő terület vonatkozásában.

- Az átfedő Tokaj-hegyalja történeti borvidék kultúrtáj világörökségi területtel való átfedés miatt, az átfedő terület kultúrtörténeti értékeinek megőrzése.

Speciális célkitűzések

Az alábbiakban felsorolt összes jelölt madárfaj esetében elsődleges cél a területen jelenleg előforduló állományméret megőrzése.

Erdei élőhelyekhez kötődő odúlakó madárfajok: A220 uráli bagoly (*Strix uralensis*); A207 kék galamb (*Columba oenas*); A239 fehérhátú fakopáncs (*Dendrocopos leucotos*); A238 közép fakopáncs (*Dendrocopos medius*); A236 fekete harkály (*Dryocopus martius*); A321 örvös légykapó (*Ficedula albicollis*); A234 hamvas küllő (*Picus canus*); A320 kis légykapó (*Ficedula parva*)

Urali bagoly (*Strix uralensis*)

Állományméret: 50-100 pár

Populáció: A

Trend: stagnáló

Kék galamb (*Columba oenas*)

Állományméret: 500-1000 pár

Populáció: B

Trend: stagnáló

Férfhátú fakopáncs (*Dendrocopos leucotos*)

Állományméret: 150-200 pár

Populáció: A

Trend: stagnáló

Közép fakopáncs (*Dendrocopos medius*)

Állományméret: 400-500 pár

Populáció: A

Trend: stagnáló

Fekete harkály (*Dryocopus martius*)

Állományméret: 300-400 pár

Populáció: B

Trend: növekvő stagnáló

Örvös légykapó (*Ficedula albicollis*)

Állományméret: 800-1000 pár

Populáció: B

Trend: stagnáló

Hamvas küllő (*Picus canus*)

Állományméret: 150-200 pár

Populáció: B

Trend: stagnáló

Kis légykapó (*Ficedula parva*)

Állományméret: 4-5 pár

Populáció: C

Trend: stagnáló

Veszélyeztetett tényezők:

Az erdei élőhelyekhez kötődő odúlakó fajok szempontjából az erdőgazdálkodás, azon belül is az álló és fekvő holtfa eltávolítás és az időse, odvas fák kivágása, az intenzív erdőgazdálkodás végzése jelenti a legjelentősebb veszélyeztetett tényezőt. Az erdőgazdálkodási tevékenység nagyobb részben a bejelentett, tervszerű erdőgazdálkodást végző erdőgazdálkodókhoz kapcsolódik, de kisebb arányban az illegális fakitermelés is jelen van a területen. Az őshonos erdőállományokban létrehozott idegenhonos fafajokból álló erdőültetések jelenléte és a természetes erdőállományok inváziós fajok miatt történő átalakulása is fontos veszélyeztetett tényező. A hatások jelentős része a táplálékhiány visszaszorulásán és a fészkelőhelyek csökkenésén keresztül hat, miközben az erdei munkaműveletek a zavarás érzékeny fajok esetében (pl. uráli bagoly) a fészkelőhelyek megsemmisülését is okozhatják. Az infrastrukturális elemek közül elsősorban a közepesfeszültségű vezetékek káros hatásai jelentősek, mely a madárfajok közvetlen pusztulását okozhatják. Térségi szinten, a táplálékhiányon keresztül a mezőgazdaságban alkalmazott kemikáliák is veszélyeztetik az egyedek életműködéseit, szaporodását.

Objektum	Probléma	Környezeti tényező	Célkitűzés	Eszközök célkitűzések elérésére	Határidő	Érintett ágazat	Megjegyzés
Élőhelyek változása, leromlása (általános)	A természetes erdőszerkezet hiánya, leromlása, véghasználatok nagy aránya.	Idős, odvas fák	Cél az erdő természeteshez közeli faj- és korösszetételének megőrzése, helyreállítása és fejlesztése, a természetes folyamatok során képződő álló és fekvő holtfa, odvas fa megfelelő mennyiségű jelenlétének biztosítása.	A legfontosabb veszélyeztetett tényezők az intenzív erdőgazdálkodás számít. Így a fajok számára az öregerdő illetve faanyagtermelést nem szolgáló üzemmódba, minél nagyobb területen történő áttérés lenne az optimális kezelés a cél elérése érdekében.	Folyamatos	Erdészet	
Struktúra	Lábon álló és fekvő holtfa alacsony mennyisége vagy teljes hiánya	Holtfa	A középkorú és idősebb állományokban (>40 év) min. 5-20 m ³ /ha lábon száradó és fekvő holtfa biztosítása	Hatósági előírás Egészségügyi termelések visszafogása Érintetlenül hagyandó hagyásfacsoportok, kijelölése	10 év	Erdészet	
Veszélyeztetett tényezők minimalizálása (vegyi)	A mezőgazdaságban használt vegyi anyagok,	Vegyszermentes táplálkozóhelyek	A mérgező esetek minimalizálása.	A vegyszerek használatának hatósági úton történő	Folyamatosan	Környezetvédelem, mezőgazdaság, természetvédelem, erdészet	

Objektum	Probléma	Környezeti tényező	Célkitűzés	Eszközök célkitűzései elérésére	Határidő	Érintett ágazat	Megjegyzés
anyagok)	különösképpen a rágcsálóirtó szerek, gyomirtók és talajfertőtlenítők toxikus hatásukkal táplálékbázisukon keresztül veszélyeztetik a fent megnevezett fajok egyedeit.			korlátozása. A vegyszerhasználat ellenőrzése.			
Veszélyeztetett tényező minimalizálása (elektromos vezetékek)	Az elektromos vezetékek számos jelölt madárfaj esetében okoznak pusztulást.	Akadálymentes légtér	Az elektromos áram és ütközések okozta pusztulásokat a tervezés, kivitelezés során meg kell előzni, vagy szigeteléssel, láthatósági berendezések használatával kell csökkenteni annak negatív hatásait, ideértve a meglévő szabadvezetékek földkábel	Szolgáltatókkal való folyamatos kapcsolattartás, a tervezés, kivitelezés során.	Folyamatos, illetve a szolgáltatók fejlesztéséhez (pl. vezetékszakaszok cseréje, felújítása) valamint természetvédelmi projektekhez kapcsolódóan.	Energetika, építésügy, közlekedés	Akadálymentes Égbolt kezdeményezés keretében országos léptékű tevékenységek kerülnek egyeztetésre.

Objektum	Probléma	Környezeti tényező	Célkitűzés	Eszközök a célkitűzések elérésére	Határidő	Érintett ágazat	Megjegyzés
			történet kiváltását is.				

Erdei élelőhelyekhez kötődő, gallyfészkes madárfajok: A091 szirti sas (*Aquila chrysaetos*); A089 békászó sas (*Aquila pomarina*); A404 parlagi sas (*Aquila heliaca*); A030 fekete gólya (*Ciconia nigra*); A072 darázsölyv (*Pernis apivorus*); A080 kígyászölyv (*Circaetus gallicus*); A220 uráli bagoly (*Strix uralensis*)

Fekete gólya (*Ciconia nigra*)
Állománynagyság: 20-30 pár
Populáció: B
Trend: stagnáló

Darázsölyv (*Pernis apivorus*)
Állománynagyság: 40-50 pár
Populáció: B
Trend: stagnáló

Kígyászölyv (*Circaetus gallicus*)
Állománynagyság: 8-10 pár
Populáció: A
Trend: stagnáló

Uráli bagoly (*Strix uralensis*)
Állománynagyság: 50-100 pár
Populáció: A
Trend: fluktuáló

Szirti sas (*Aquila chrysaetos*)
Állománynagyság: 3 pár
Populáció: A
Trend: stagnáló

Békászó sas (*Aquila pomarina*)
Állománynagyság: 10-12 pár
Populáció: A
Trend: csökkenő - stagnáló

Parlagi sas (*Aquila heliaca*)
Állománynagyság: 8-10 pár
Populáció: B
Trend: stagnáló

Veszélyeztető tényezők:

Az erdei élelőhelyekhez kötődő, gallyfészket építő madárfajok szempontjából az erdőgazdálkodás, azon belül is a nagy területeket érintő véghasználatok, az egykorú erdőállományok kialakítása, valamint az erdőgazdálkodási tevékenységek során történő zavarások jelentik a legjelentősebb veszélyeztető tényezőket. A nagy, egybefüggő erdőterületeket fenntartó, vegyes kor és faj összetételű örökzöld és az azokban természetes arányban előforduló idős, fészkepítésre alkalmas fák hiánya miatt nem állnak rendelkezésre jó természetességű fészkelőhelyek. Az erdőgazdálkodási tevékenység nagyobb részben a bejelentett, tervszerű erdőgazdálkodást végző erdőgazdálkodókhoz kapcsolódik, de kisebb arányban az illegális fakitermelés is jelen van a területen. Az ismert erdőállományokban létrehozott idegenhonos fafajokból álló erdőültetések jelenléte és a természetes erdőállományok inváziós fajok miatt történő átalakulása is fontos veszélyeztető tényező. A hatások jelentős része az idős erdőállományok visszaszorulásán és a fészkelőhelyek csökkenésén keresztül hat, miközben az erdei munkaműveletek - a zavarás következtében - a fészkek elpusztulását is okozhatják. Mindkét faj számára fontosak a nyílt, vagy mozaikos tájalelemek is, melyek táplálkozó területet jelentenek. Ezek záródása, becserjésedése mind a hegylábi, mind a dombság belsejében lévő területeken a táplálkozó területek beszűkülését okozza. Az infrastrukturális elemek közül elsősorban

a közép feszültségű vezetékek káros hatásai jelentősek, mely a madárfajok közvetlen pusztulását okozhatják. Térségi szinten, a táplálékbázison keresztül a mezőgazdaságban alkalmazott kemikáliák is veszélyeztetik az egyedek életműködéseit, szaporodását.

Objektum	Probléma	Környezeti tényező	Célkitűzés	Eszközök célkitűzések elérésére	Határidő	Érintett ágazat	Megjegyzés
Élőhelyek változása, leromlása (általános)	A természetes erdőszerkezet hiánya, leromlása, véghasználatok nagy aránya.	Idős, fészkelésre alkalmas erdőállomány	Cél az erdő természeteshez közeli faj- és korösszetételének megőrzése, helyreállítása és fejlesztése, a természetes folyamatok során jelenlévő idős fák megfelelő mennyiségű jelenlétének biztosítása.	A legfontosabb veszélyeztető tényezők az intenzív erdőgazdálkodás számít. Így a fajok számára az öregerdő, illetve faanyagtermelést nem szolgáló üzemmódba, minél nagyobb területen történő áttérés lenne az optimális kezelés a cél elérése érdekében.	Folyamatos	Erdészeti	
Struktúra	Egykorú erdőállományok	Idős, fészkelésre alkalmas fák	í shonos fajokból álló elegyes, többszintű erdőállományok kialakítása	Hatósági elírásokon keresztül az Véghasználatok, szelektáló és nevelővágások visszafogása	10 év	Erdészeti	
Veszélyeztető	Adathiány,	Idős, fészkelésre	Az aktuális	Rendszeres	Folyamatos	Erdészeti,	

Objektum	Probléma	Környezeti tényező	Célkitűzés	Eszközök a célkitűzések elérésére	Határidő	Érintett ágazat	Megjegyzés
tényező minimalizálása (fészkes fák kivágása)	kommunikációs hiány, hatósági korlátozás hiánya miatt a fészket tartó fa kivágása, erdészeti munkavégzések során a költés zavarása.	Fészkelésre alkalmas fák	Fészkelések ismerete, a fészkek környezetére vonatkozó korlátozások kiadása.	fészektérképezés, nyomon követés, valamint hatósági előírásokon keresztül az erdőtervezési folyamat során, illetve egyedi korlátozási határozatok kiadásával.		természetvédelem	
Veszélyeztetett tényező minimalizálása (elektromos vezetékek)	Az elektromos vezetékek számos jelölt madárfaj esetében okoznak pusztulást.	Akadálymentes légtér	Az elektromos áram és ütközések okozta pusztulásokat a tervezés, kivitelezés során meg kell előzni, vagy szigeteléssel, láthatósági berendezések használatával kell csökkenteni annak negatív hatásait, ideértve a meglévő szabadvezetékek földkábelrel történő kiváltását is.	Szolgáltatókkal való folyamatos kapcsolattartás, a tervezés, kivitelezés során.	Folyamatos, illetve a szolgáltatók fejlesztéséhez (pl. vezetékszakaszok cseréje, felújítása) valamint természetvédelmi projektekhez kapcsolódóan.	Energetika, építésügy, közlekedés	Akadálymentes Égbolt kezdeményezés keretében országos léptékű tevékenységek kerülnek egyeztetésre.
Veszélyeztetett tényező minimalizálása	A mezőgazdaságban használt vegyi	Vegyszermentes táplálkozóhelyek	A mérgező esetek minimalizálása.	A vegyszerek használatának hatósági úton	Folyamatosan	Környezetvédelem, mezőgazdaság, természetvédelem,	

Objektum	Probléma	Környezeti tényező	Célkitűzés	Eszközök célkitűzései elérésére	Határidő	Érintett ágazat	Megjegyzés
(vegyi anyagok)	anyagok, különösképpen a rágcsálóirtószerek, gyomirtók és talajfertőtlenítők toxikus hatásukkal táplálékbázisukon keresztül veszélyeztetik a fent megnevezett fajok egyedeit.			történelmi korlátozása. A vegyszerhasználat ellenőrzése.		erdészet	
Táplálkozóhelyek megléte	Fekete gólya esetében a víztestek, a többi faj esetében a nyílt táplálkozóterületek eltűnése, kiszáradás, vagy mezőgazdasági művelés esetleg erdősítés hatására.	Nyílt és gólya esetében vizes táplálkozóhely	Táplálkozóhelyek megőrzése	A gyepes élőhelyek beszántásának és rajtuk erdőtelepítésnek a megakadályozása hatósági módszerekkel. Cserjeirtással nyílt élőhelyek helyreállítása.	Folyamatos	Erdészet, mezőgazdaság, gazdálkodók, természetvédelem	
Táplálékbázis	Mezőgazdaságban használt növényvédőszer a fajok táplálékállatainak számát csökkentik, valamint fekete	Megfelelő mennyiségű, vegyszermentes táplálékállat	Megfelelő mennyiségű és minőségű táplálékállat biztosítása	Mezőgazdasági kemikáliák csökkentése hatósági módszerekkel	Folyamatos	Erdészet, mezőgazdaság, gazdálkodók, természetvédelem	

Objektum	Probléma	Környezeti tényező	Célkitűzés	Eszközök célkitűzései elérésére	Határidő	Érintett ágazat	Megjegyzés
	golya esetében a vízszennyezések okozhatják a táplálékállatok pusztulását.						
Veszélyeztetett tényező minimalizálása (sport és kiránduló turizmus)	Az emberek jelenlétükkel, tevékenységükkel zavarják a költést. Zavarás következtében elpusztulnak a fészkek.	Zavartalan, fészkelésre alkalmas sziklák	A területen található ismert fészkelőhelyek megőrzése, a fészkelés zavartalanságának biztosítása.	Hatósági eszközök (egyedi korlátozások) valamint a természetvédelmi Részleg fokozottabb jelenléte a költési időszakban.	Folyamatos, illetve az aktuális fészkelésekhez kapcsolódóan minden évben a költési időben.	Természetvédelem, turizmus, erdészet	
Veszélyeztetett tényező minimalizálása (kereskedelmi célú illegális gyűjtés)	Az emberek tevékenységükkel veszélyeztetik és meg is zavarják a költést. Sikeres begyűjtés esetén a faj állomány nagyságát csökkentik a természetes szaporulat eltávolításával.	Zavartalan, fészkelésre alkalmas sziklák	A területen található ismert fészkelőhelyek megőrzése, a fészkelés zavartalanságának biztosítása.	Szükséges a természetvédelmi Részleg fokozott jelenléte a költési időszakban.	Folyamatos, illetve az aktuális fészkelésekhez kapcsolódóan minden évben a költési időben.	Természetvédelem	

Agrárterületekhez (gyepekhez, szántókhoz) kötődő földön fészkelőfajok: A122 haris (*Crex crex*); A246 erdei pacsirta (*Lullula arborea*)

Haris (*Crex crex*)

Állományméret: 20-200 pár

Populáció: A

Trend: fluktuáló

Erdei pacsirta (*Lullula arborea*)

Állományméret: 100-200 pár

Populáció: A

Trend: stagnáló

Veszélyeztető tényezők:

A gyepeken, esetleg kisebb részben lucernás szántókon, szőlők között földön fészkelő fajok szempontjából a mezőgazdaság intenzifikálása jelenti a legjelentősebb veszélyeztető tényezőt. A fészkelőhelyet jelentő lágyszárú vegetáció kezelése során probléma lehet az intenzív és nem megfelelő időpontban, nem megfelelő módon és eszközzel végzett kaszálás. Gyepek esetében a legelő- és rétgazdálkodás felhagyása is okozhat problémát. A kezelés tartós elmaradása a gyepekhez kötődő madárfajok eltűnését eredményezheti. Veszélyeztetheti hosszú távon a faj élőhelyeinek eltűnését, átalakulását az inváziós növényfajok térnyerése is. A földön fészkelő fajok sikeres szaporodását nagyban veszélyezteti a gyepekhez köthető predátorok és dűvadak jelenléte (elsősorban vörös róka, kóbor kutya és macska, nyestkutya, varjúfélék, stb.)

Objektum	Probléma	Környezeti tényező	Célkitűzés	Eszközök célkitűzések elérésére	Határidő	Érintett ágazat	Megjegyzés
Élőhelyek minőségi és mennyiségi mutatói (gyepek hasznosítása)	A gyepek kezelése során nem megfelelő időben történő kaszálás. A hatás a szaporodási sikert csökkenti és növelheti a fiókamortalitást.	Kaszált, üde gyepek	Cél évente lokalizálni az egyes revíreket. A gazdálkodók tájékoztatása a revírek területén térbeli és időbeli korlátozások elírása.	Az adott évben rendszeres revírtérképezés. Kaszálások bejelentése során a szükséges korlátozások elírása.	Folyamatos, évente a kaszálási-fészkelési időszak folyamán	Mezőgazdaság, természetvédelem, erdészet, vízügy	
Élőhelyek minőségi és	A gyepek művelésének a	Kaszált, üde és	A mozaikos tájszerkezethez	Az agrár-környezetgazdálkodási	Folyamatos, illetve agrár-	Mezőgazdaság, természetvédelem,	

Objektum	Probléma	Környezeti tényező	Célkitűzés	Eszközök célkitűzések elérésére	Határidő	Érintett ágazat	Megjegyzés
mennyiségi mutatói (gyepek hasznosítása)	felhagyása, a gyepek beszántása, a szukcessziós folyamatok elrehaladása és a napelemparko telepítése, vagy az erdőtelepítés miatt csökken a fészkelőhelyet jelentő gyepterületek kiterjedése. A hatás a fészkelőhely beszűkülésén keresztül hat. A legeltetéssel történő hasznosítás hatásánál az alkalmas élőhelyeket csökkenti.	száraz gyepek, nyílt élőhely	illeszkedő természetvédelmi szempontból optimális intenzitású rétgazdálkodás erősítése, élőhelyátalakítás elkerülése	támogatások elérhetővé tétele a földhasználók számára (zonális és horizontális programok), gyepek egyéb hasznosításának megakadályozása hatósági eszközökkel	környezetgazdálkodási és egyéb támogatások programok meghirdetéséhez kapcsolódóan.	erdészet, vízügy, energetika	
Állománynagyság (predátorok)	A földön fészkelő fajok sikeres szaporodását	biztonságos zavartalan fészkelőhely	A fajok fészkelésének biztosítása, a predációs	Hatósági eszközök, illetve célzott programokhoz kapcsolódva (pl. LIFE	Folyamatos, illetve projekt ütemezéshez igazodva.	Vadászat	A vadállomány kezelését nem lehet Natura

Objektum	Probléma	Környezeti tényező	Célkitűzés	Eszközök célkitűzések elérésére	Határidő	Érintett ágazat	Megjegyzés
	nagyban veszélyeztetett a gyepekhez köthető predátorok és dűvadak jelenléte (elsősorban vörös róka, kóbor kutya és macska, nyestkutya, varjúfélék)		nyomás csökkentésével. A predátorok csökkentése a jelzett fajok kedvező természetvédelmi helyzetének megőrzése, illetve elérése érdekében.	pályázatok)			2000 terület szintjén kezelni, csak komplex, vadgazdálkodási egység szintű intézkedések lehetnek eredményesek.
Élőhelyek leromlása, pusztulása (égetés)	A gyepek tavaszi égetése a már fészkelő fajok fészkelőhelyeit tönkreteszi, leégett élőhelyek nem alkalmasak a fészkelésre.	Zavartalan fészkelőhely	Megfelelő mennyiségű és minőségű zavartalan fészkelőhely biztosítása.	Égetések megelőzése, kommunikáció, hatósági intézkedések	Folyamatos	Mezőgazdaság, természetvédelem, erdészet, gazdálkodók, önkormányzatok	
Élőhelyek változása, leromlása (inváziós fajok)	A gyepek élőhelyeken megjelenő és terjedő inváziós fajok általános élőhelyleromlást, valamint az élőhely olyan mérvű	Inváziós fajoktól mentes környezet	A gyepek fenntartó használatával az inváziós növényfajok terjedésének a megakadályozása. Kiemelt jelentőségű	A terület fenntartó kezelésével az inváziós fajok terjedése megakadályozható hatósági eszközökkel (a 269/2007. Korm. rendelet előírásai, illetve a bérleti szerződések alapján a	Folyamatosan (de kiemelt figyelemmel a korai észlelés és beavatkozás elvére új betelepülő faj esetében azonnal).	Mezőgazdaság, természetvédelem, erdészet, vízügy	

Objektum	Probléma	Környezeti tényező	Célkitűzés	Eszközök célkitűzések elérésére ^a	Határidő	Érintett ágazat	Megjegyzés
	átalakulását okozzák, mely az ahhoz kötődő fajok eltűnését eredményezheti k.		gyepterületeken törekedni kell a legjelentősebb fajok teljes eliminációjára.	földhasználónak védekezési kötelezettsége van).			

Mozaikos élőhelyekhez kötődő fás, cserjés növényzetben fészkelő madárfajok: A338 töviszúró gébics (*Lanius collurio*); A307 karvalyposzáta (*Sylvia nisoria*); A339 kis rébics (*Lanius minor*); A224 lappantyú (*Caprimulgus europaeus*); A214 füleskuvik (*Otus scops*)

Töviszúró gébics (*Lanius collurio*)

Állományméret: 500-1000 pár

Populáció: B

Trend: stagnáló

Kis rébics (*Lanius minor*)

Állományméret: 3-4 pár

Populáció: C

Trend: csökkenő - stagnáló

Karvalyposzáta (*Sylvia nisoria*)

Állományméret: 400-500 pár

Populáció: C

Trend: stagnáló

Lappantyú (*Caprimulgus europaeus*)

Állományméret: 50-70 pár

Populáció: B

Trend: csökkenő

Füleskuvik (*Otus scops*)

Állományméret: 5-8 pár

Populáció: C

Trend: stagnáló

Veszélyeztető tényezők:

A mozaikos, cserjésekhez, gyepekkel mozaikoló hagyásfás élőhelyekhez kötődő fajok szempontjából a szegélyélőhelyek (mezsgyék, árkok, fasorok) felszámolódása, a kisparcellás tájszerkezet átalakulása és a nagytáblás, monokultúrák kialakulása a legfontosabb veszélyeztető tényező. A parcella szerkezet megváltozása, a kisebb területek összevonása és a korábbi azokat elhatároló táji elemek, mint például a cserjesávok és utak felszámolása e fajok fészkelőhelyeinek csökkenését okozzák. Kiemelhető veszélyeztető tényező a cserjések irtási és a fák kivágási időszakának helytelen megválasztása is. Szántóterületek közötti fészkelőhelyek esetében a növekvő műtrágya és vegyszer kijuttatás, a vetéskultúrák átalakulása (pl. ipari növények, kapáskultúrák, energetikai célú ültetvények térnyerése), az ezzel járó intenzív termesztéstechnológia gyakorlata emelkedik ki, mint negatív hatótényező. E hatások jelentős része a táplálékbázis visszaszorulásán keresztül hat, miközben a cserjéseket érintő munkaműveletek számos esetben a fészkelőhelyek megsemmisülését okozzák. A táplálkozó területként használt gyepek esetében leginkább azok eltűnése, felhagyása okoz problémát és a kezelés tartós elmaradása a gyepekhez kötődő madárfajok eltűnését eredményezheti. Az infrastrukturális elemek közül elsősorban a közutak káros hatásai jelentősek, melyeken a nagy sebességgel közlekedő gépjárművek a madárfajok közvetlen pusztulását okozhatják. Veszélyeztetheti hosszú távon a nevesített fajok élőhelyeinek eltűnését, átalakulását az inváziós növényfajok térnyerése is.

Objektum	Probléma	Környezeti tényező	Célkitűzés	Eszközök célkitűzések elérésére	Határidő	Érintett ágazat	Megjegyzés
Élőhelyek minőségi és mennyiségi mutatói (fásszárú vegetáció csökkenése)	A fás, cserjés vegetációhoz köthető fajok szaporodási sikeressége romlik a megfelelő méretű és minőségű fészkelőhelyek hiányában.	Sűrű cserjések	A táj fontos alkotóelemét biztosító fás, cserjés szegélyek megőrzése, helyreállítása és fejlesztése.	Élőhelyek megőrzése, illetve élőhelyfejlesztés (cserjések, fasorok telepítése). A megőrzés elsősorban természetvédelmi feladat (ellenőrzés, védelem), míg a fás szegélyek kialakítása fejlesztésként jelentkezik (agrár-környezetvédelmi intézkedések, esetleg aktuálisan futó, célzott természetvédelmi fejlesztések, projektekhez kötődően pl. LIFE projektek).	Folyamatos, illetve agrár-környezetgazdálkodási programok meghirdetéséhez, valamint projekt ütemezéshez kapcsolódóan.	Mezőgazdaság	A szegélyek fejlesztésével a jelölt madárfajok táplálékbázisát képező fajok állományai is megerősödnek (gerinctelen fauna).
Élőhelyek változása, leromlása (inváziós fajok)	A mozaikos élőhelyeken megjelenő és terjedő inváziós	Inváziós fajktól mentes környezet	A fajok fészkelőhelyét jelentő élőhelyeken az	Természetvédelmi célú kezelésekkel az inváziós fajok terjedése	Folyamatosan (de kiemelt figyelemmel a korai észlelés és beavatkozás elvére új	Természetvédelem, erdészet	

Objektum	Probléma	Környezeti tényező	Célkitűzés	Eszközök célkitűzések elérésére	Határidő	Érintett ágazat	Megjegyzés
	fajok általános élőhelyleromlást, valamint az élőhely olyan mérvű átalakulását okozzák, mely az ahhoz kötődő fajok eltűnését eredményezhetik.		inváziós növényfajok terjedésének a megakadályozása. Nevesített fajok élőhelyein törekedni kell a legveszélyesebb (pl. bálványfa) teljes eliminációjára.	megakadályozható.	betelepülő faj esetében azonnal).		
Élőhelyek leromlása, pusztulása (égetés)	A gyepek tavaszi égetése a már fészkelő fajok fészkelőit tönkretesz, leégett élőhelyek nem alkalmasak a fészkelésre.	Zavartalan fészkelőhely.	Megfelelő mennyiségű és minőségű zavartalan fészkelőhely biztosítása	Égetések megelőzése, kommunikáció, hatósági intézkedések	Folyamatos	Mezőgazdaság, természetvédelem, erdészet, gazdálkodók, önkormányzatok	
Élőhelyek minőségi és mennyiségi mutatói (infrastrukturális fejlesztések)	A településekhez illeszkedően, illetve az úthálózathoz kapcsolódóan infrastrukturális fejlesztések valósulnak meg vagy tervezettek (pl. új burkolt utak,	Biztonságos, akadálymentes légtér, megfelelő kiterjedésű élőhely és	Az infrastrukturális fejlesztésekkel érintett területvesztés minimalizálása, a jelölt fajok életterének a szűkülésének és közvetlen veszélyeztetésének	Hatósági intézkedések (hatásbecslési eljárási, illetve engedélyezési eljárásokban a maximális kármérséklő intézkedések érvényesítése). Térségi tervezés	Folyamatos, illetve adott beruházási projekt ütemezéséhez illeszkedve.	Közlekedés, energetika	

Objektum	Probléma	Környezeti tényező	Célkitűzés	Eszközök célkitűzések elérésére	Határidő	Érintett ágazat	Megjegyzés
	mezőgazdasági telephelyek, napellen- illetve szélárnyékosított parkok). Ezek megvalósulása esetén az agrárterületek összkiterjedése csökken, mely révén a jelölt madárfajok táplálkozó és kis részben szaporodóhelye szűkül, illetve növekedhet a gázolások, ütközései esetei száma.		megakadályozása.	(pl. településrendezési eszközök) során a természetvédelmi érdekek érvényesítése.			

Vizes élőhelyekhez kötődő madárfajok: A055 bőjti réce (*Anas querquedula*) i fészkelő és vonuló állomány; A053 tőkés réce (*Anas platyrhynchos*); A336 függőcinege (*Remiz pendulinus*); A022 törpegém (*Ixobrychus minutus*); A229 jégmadár (*Alcedo atthis*); A081 barna rétihéja (*Circus aeruginosus*); A261 hegyi billegető (*Motacilla cinerea*); A168 billegetőcankó (*Actitis hypoleucos*); A094 halászsas (*Pandion halietus*); A151 pajzsoscankó (*Philomachus pugnax*); A249 partifecske (*Riparia riparia*); A166 réti cankó (*Tringa glareola*); A084 kékes rétihéja (*Circus cyaneus*)

Bőjti réce (*Anas querquedula*)
Állománynagyság: 0-2 pár, 50 egyed
Populáció: C
Trend: stagnáló

Jégmadár (*Alcedo atthis*)
Állománynagyság: 50-70 pár
Populáció: B
Trend: stagnáló

Tőkés réce (*Anas platyrhynchos*)
Állománynagyság: 100-150 pár
Populáció: C
Trend: stagnáló

Billegetőcankó (*Actitis hypoleucos*)
Állománynagyság: 20-25 pár
Populáció: B
Trend: stagnáló

Barna rétihéja (*Circus aeruginosus*)
Állománynagyság: 10-20 pár
Populáció: C
Trend: stagnáló

Törpegém (*Ixobrychus minutus*)
Állománynagyság: 20-30 pár
Populáció: C
Trend: stagnáló

Hegyi billegető (*Motacilla cinerea*)
Állománynagyság: 80-100 pár
Populáció: A
Trend: stagnáló

Halászsas (*Pandion halietus*)
Állománynagyság: 1-5 egyed
Populáció: C
Trend: stagnáló

Pajzsoscankó (*Philomachus pugnax*)
Állománynagyság: 20-50 egyed
Populáció: C
Trend: stagnáló

Függőcinege (*Remiz pendulinus*)
Állománynagyság: 60-70 pár
Populáció: C
Trend: stagnáló

Partifecske (*Riparia riparia*)
Állománynagyság: 500-1100 pár
Populáció: C
Trend: stagnáló

Réti cankó (*Tringa glareola*)
Állománynagyság: C
Populáció: C
Trend: stagnáló

Kékes rétihéja (*Circus cyaneus*)
Állománynagyság: 11-50 egyed
Populáció: C
Trend: stagnáló

Veszélyeztető tényezők:

A vizes élőhelyek kiterjedésének és vízborításának a csökkenése az egyik legjelentősebb tényező, mely veszélyezteti a felsorolt fajokat. Ez a tényező a terület általános kiszáradásában mutatkozik meg. Ennek okai sokrétűek, részben klimatikus szárazodásról beszélünk, részben közvetlen antropogén eredetű beavatkozások okozzák a vizes élőhelyek nagyfokú veszélyeztetését. A Hernád-völgyben jelentkező belvizes évek egyre ritkábban következnek be, a zempléni patakok közül több rendszeresen kiszárad. Ugyanakkor jellemző a hirtelen lezúduló, nagy mennyiségű csapadék, mely következtében villámárvizek alakulnak ki mind a Hernádon, mind a területen található patakokon elmosva a fészekaljákat. A földön fészkelő és telepesen költő fajok sikeres szaporodását nagyban veszélyezteti a predátorok és dűvadak jelenléte (elsősorban aranyakál, vörös róka, kóbor kutya és macska, nyestkutya, varjúfélék, vaddisznó stb.)

Objektum	Probléma	Környezeti tényezők	Célkitűzés	Eszközök célkitűzései elérésére	Határidő	Érintett ágazatok	Megjegyzések
Élőhelyek változása, leromlása (általános)	A vizes élőhelyekhez köthető fészkelő madárfajok állományát a vizes élőhelyek leromlása, megszűnése kiszáradása/elöntése jelentősen veszélyezteti. Fészkelő fajok esetében az élőhelyek korai kiszáradása is kedvezőtlen hatással bír a fészkelési sikerre, de a túlzott elöntés sem kedvező.	Optimális vízellátással rendelkező vizes élőhely	Cél a nevesített fajok állományainak megőrzése és fejlesztése a vizes élőhelyeken tapasztalható kedvezőtlen folyamatok minimalizálása révén.	Az ár- és belvízvédelmi rendszerek térségi felülvizsgálata, kiemelten a vízmegtartásra vonatkozó ágazati tervezéssel.	Folyamatosan. Vizes rehabilitáció esetén 10 évenkénti felülvizsgálat. A vízgyűjtő-gazdálkodási tervezés ciklusát követve.	Természetvédelem, vízügy, gazdálkodók	
Állomány nagyság	A tőrkés réce és egyéb réce fajok esetében a vadászható fajok összetévesztése a jelölt fajokkal, illetve túlzott vadászat	Vadászat	A közösségi nem vadászható fajok kilövésének elkerülése, tőrkés réce esetében az állomány nagysághoz viszonyított kilövési kvóta megállapítása	Ellenőrzés	vadászati idényben	Vadászat, természetvédelem	

Állomány nagyság (predáció)	A vizes élőhelyekhez kötődő fajok sikeres szaporodását nagyban veszélyezteti a vizes élőhelyeken megjelenő nagyvadállomány (elsősorban vaddisznó), valamint a területek korai kiszáradása (belvíz feltok esetében lecsapolása) révén a fészkek aljak veszélyeztetettsége fokozódik.	Elviselhető nagyságú predátor populáció, biztonságos zavartalan fészkelőhely	A fészkelésének biztosítása, a predációs nyomás csökkentésével. A nagyvadállomány csökkentése a jelzett fajok kedvező természetvédelmi helyzetének megőrzése, illetve elérése érdekében.	Hatósági eszközök.	Folyamatos	Vadászat	A nagyvadállomány kezelését nem lehet Natura 2000 terület vizes élőhelyeinek szintjén kezelni, csak komplex, vadgazdálkodási egység szintű intézkedések hozhatnak eredményt.
--------------------------------	---	--	--	--------------------	------------	----------	--

Antropogén és urbanizált élőhelyeken fészkelő madárfajok: A031 fehér gólya (*Ciconia ciconia*); A429 balkáni fakopáncs (*Dendrocopos syriacus*)

Fehér gólya (*Ciconia ciconia*)

Állományméret: 48-50 pár

Populáció: C

Trend: stagnáló

Balkáni fakopáncs (*Dendrocopos syriacus*)

Állományméret: 30-35 pár

Populáció: C

Trend: stagnáló

Veszélyeztető tényezők:

Mindkét fajra jellemző, hogy fészkelésük antropogén környezethez kapcsolódik (belterületi parkok, kiskertek, településeken belüli építmények, kémények, oszlopok), így költésüket leginkább szintén antropogén tevékenységek veszélyeztetik. Kiemelhető az áramütés, vezetékekkel, szögcsatlókkal való ütközésekből fakadó mortalitás. E fajok állomány csökkenését továbbá a táplálkozó helyek megszűnése és leromlása okozza. Mindkét faj táplálékát az ember közelében szerzi, így veszélyeztetettek a táplálékbázisukon keresztül is. A modern építészet a hagyományos utcakép és épületek eltűnésével jár, miközben a fészkelésre, odúkészítésre alkalmas oszlopok, fák és széles kémények száma csökken.

Mivel mindkét faj táplálkozó-területe és így a revírek nagy része a Natura 2000 terület gyepes, vizes élőhelyeit is érintik, az ott részletezett célkitűzések e fajokra is vonatkoznak.

Objektum	Probléma	Környezeti tényező	Célkitűzés	Eszközként célkitűzések elérésére	Határított	Érintett ágazat	Megjegyzés
Veszélyeztető tényező minimalizálása (elektromos vezetékek)	Az elektromos vezetékek számos jelölt madárfaj esetében okoznak pusztulást.	Akádálymentes légtér	Az elektromos áram okozta pusztulásokat a tervezés, kivitelezés során meg kell előzni, vagy szigeteléssel kell csökkenteni annak negatív hatásait, ideértve a meglévő szabadvezetékek	Szolgáltatókkal való folyamatos kapcsolattartás, a tervezés, kivitelezés során.	Folyamatos, illetve a szolgáltatók fejlesztéséhez (pl. vezetékszakaszok cseréje, felújítása) valamint természetvédelmi projektekhez kapcsolódóan.	Energetika, építésügy, közlekedés	Akádálymentes Égbolt kezdeményezés keretében országos léptékű tevékenységek kerülnek egyeztetésre.

Objektum	Probléma	Környezeti tényező	Célkitűzés	Eszközök célkitűzései elérésére	Határidő	Érintett ágazat	Megjegyzés
			földkábellel történő kiváltását is.				
Táplálkozóhelyek megléte	Nyílt táplálkozóterületek elűnése, kiszáradás, vagy mezőgazdasági művelés esetleg erdőszítés hatására.	megfelelő mennyiségű táplálkozóhely	Táplálkozóhelyek megőrzése	A gyepes élőhelyek beszántásának és rajtuk erdőtelepítésnek a megakadályozása hatósági módszerekkel. Cserjeirtással nyílt élőhelyek helyreállítása.	Folyamatos	Erdészet, mezőgazdaság, gazdálkodók, természetvédelem	
Táplálékbázis	Mezőgazdaságban használt növényvédőszer a fajok táplálékállatainak számát csökkentik, valamint fehér gólya esetében a vízszennyezések okozhatják a táplálékállatok pusztulását.	Megfelelő mennyiségű, vegyszermentes táplálékállat	Megfelelő mennyiségű és minőségű táplálékállat biztosítása	Mezőgazdasági kemikáliák csökkentése hatósági módszerekkel	Folyamatos	Erdészet, mezőgazdaság, gazdálkodók, természetvédelem	
Élőhelyek változása, leromlása (fészkelőhelyek urbanizált	Modernizáció, fejlesztések miatt a hagyományos településkép átalakulása, illetve	Fészkelésre alkalmas felületek, fák megléte	A Natura 2000 területen és annak peremén található urbanizált	Hatósági eszközök (fészekáthelyezés) valamint szolgáltatókkal történő egyeztetések	Folyamatos, illetve a szolgáltatók fejlesztéséhez (pl.	Energetika, építésügy, közlekedés, bányászat, természetvédelem	

Objektum	Probléma	Környezeti tényező	Célkitűzés	Eszközök célkitűzések elérésére	Határidő	Érintett ágazat	Megjegyzés
környezetben)	a meglévő fészkelőhelyek konfliktusforrássá válása. Idős, főleg diófák kivágása.		részeknek, településeken, tanyákon a meglévő tradicionális fészkelőhelyek megőrzése, a fészkelési lehetőségek biztosítása	(pl. a gólyák számára fészkelési lehetőséget nyújtó oszlop-típusok cseréjével, mŕfészek telepítése; fészek-magasítók a kihelyezése a vezetékeszakadások és zárlatok megelőzése érdekében. Idős fák megőrzése helyi védelem alá helyezése.	vezetékeszakaszok cseréje, felújítása) valamint természetvédelmi projektekhez kapcsolódóan. A fészekes folyamatok karbantartása (ledőlésveszélyes fészekes cseréje mŕfészekre átlagosan 10-20 évente, új fészek állványozása állványcsere, oszlopcsere, lepusztult fészekes cseréje mŕfészekre, új mŕfészek kihelyezése - folyamatosan.		

Sziklafalakon, kőbányákban fészkelő fajok: A215 uhu (*Bubo bubo*)

Uhu (*Bubo bubo*)

Állományméret: 15-20 pár

Populáció: A

Trend: stagnáló

Veszélyeztető tényezők:

A faj fészkelése leginkább a hegyvidék antropogén hatásra kialakult létesítményeihez (bányák) kötött és a revírek részét képező táplálkozó területe is részben a települések közeléhez (patkány elfordulása), részben nagyobb mezőgazdasági területekhez, vizes élőhelyekhez kötött, ezért az ezeken a területeken végzett antropogén tevékenységek veszélyeztetik. Kiemelhetők ezek közül az áramütés, vezetékekkel, szögesdrótokkal való ütközésekből fakadó mortalitás, a táplálkozó területek megszűnése, leromlása. Mivel a faj szívesen fogyaszt rágcsálókat, így veszélyeztetett a táplálékbázison keresztül is, különösen, ha azt a települések, esetleg hulladéklerakók közvetlen közeléből szerzik (pl. egér és patkányméreg). A fészkelőhelyet jelentő bányák bevétele, ismételt művelésbe vonása szintén veszélyeztetheti. Néhány esetben a költések természetes sziklafalakhoz és löszfalakhoz kapcsolódnak. Előbbiek a sziklamászó és kiránduló turizmus, utóbbiakat a természetes folyamatok (pl. leomlás) veszélyezteti.

Objektum	Probléma	Környezeti tényező	Célkitűzés	Eszközként célkitűzések elérésére	Határidő	Érintett ágazat	Megjegyzés
Veszélyeztető tényező minimalizálás (elektromos vezetékek)	Az elektromos vezetékek számos jelölt madárfaj esetében okoznak pusztulást.	Akadálymentes légtér	Az elektromos áram okozta pusztulásokat a tervezés, kivitelezés során meg kell előzni, vagy szigeteléssel kell csökkenteni annak negatív hatásait, ideértve a meglévő szabadvezetékek földkábelre történő kiváltását is.	Szolgáltatókkal való folyamatos kapcsolattartás, a tervezés, kivitelezés során.	Folyamatos, illetve a szolgáltatók fejlesztéséhez (pl. vezetékszszakaszok cseréje, felújítása) valamint természetvédelmi projektekhez kapcsolódóan.	Energetika, építésügy, közlekedés	Akadálymentes Égbolt kezdeményezés keretében országos léptékű tevékenységek kerülnek egyeztetésre.

Objektum	Probléma	Környezeti tényező	Célkitűzés	Eszközök a célkitűzések elérésére	Határidő	Érintett ágazat	Megjegyzés
Veszélyeztetett tényező minimalizálása (sport és kiránduló turizmus)	Az emberek jelenlétükkel, tevékenységükkel zavarják a költést. Zavarás következtében elpusztulnak a fészkek.	Zavartalan, fészkelésre alkalmas sziklák	A területen található ismert fészkelőhelyek megőrzése, a fészkelés zavartalanságának biztosítása.	Hatósági eszközök (egyedi korlátozások) valamint a természetvédelmi szolgálat fokozottabb jelenléte a költési időszakban.	Folyamatos, illetve az aktuális fészkelésekhez kapcsolódóan minden évben a költési időben.	Természetvédelem, turizmus, erdészet	
Élőhelyek változása, leromlása (bányaművelések)	Működő bányákban való megtelepedés esetén a meglévő fészkelőhelyek konfliktusforrássá válhatnak. A faj költését zavarja a bányaművelés.	Zavartalan, fészkelésre alkalmas felületek	A Natura 2000 területen és annak peremén található bányákban ismert fészkelőhelyek megőrzése, a fészkelési lehetőségek biztosítása.	Hatósági eszközök (egyedi korlátozások) valamint az üzemeltetőkkel történő egyeztetések a konfliktusok elkerülése érdekében.	Folyamatos, illetve az üzemeltetéshez kapcsolódóan.	Bányászat, természet	

Objektum	Probléma	Környezeti tényező	Célkitűzés	Eszközök célkitűzések elérésére	Határidő	Érintett ágazat	Megjegyzés
Veszélyeztetett tényező minimalizálása (vegyi anyagok)	A mezőgazdaságban használt vegyi anyagok, különösképpen a rágcsálóirtók, szerek, gyomirtók és talajfertőtlenítők toxikus hatásukkal táplálékbázisukon keresztül veszélyeztetik a fent megnevezett fajok egyedeit.	Vegyszermentes táplálkozóhelyek	A mérgező esetek minimalizálása.	A vegyszerek használatának hatósági úton történő korlátozása. A vegyszerhasználat ellenőrzése.	Folyamatosan	Környezetvédelem, mezőgazdaság, természetvédelem, erdészet	

A103 vándorsólyom (*Falco peregrinus*)**Állománynagyság:**3-4pár**Populáció:** B**Trend:** stagnáló**Veszélyeztető tényezők:**

A faj fészkelése a hegyvidék függőleges sziklafalaihoz és azok párkányaihoz kötött. Esetenként megfigyelhető jelenléte bányákban is. A fészkelőhelyet jelentő bányák bővítése, ismételt művelésbe vonása veszélyeztetheti. A természetes sziklaalakzatokon történő költések sikerét veszélyeztetheti a sziklamászó és kiránduló turizmus. Igen ritkán még napjainkban is előfordul a fészkek kereskedelmi célú kifosztása, melynek következtében solymászati célokra illegálisan begyűjtésre kerülnek a tojások/fiókák.

Objektum	Probléma	Környezeti tényező	Célkitűzés	Eszközök célkitűzések elérésére	Határidő	Érintett ágazat	Megjegyzés
Veszélyeztető tényező minimalizálása (sport és kiránduló turizmus)	Az emberek jelenlétükkel, tevékenységükkel zavarják a költést. Zavarás következtében elpusztulnak a fészkek.	Zavartalan, fészkelésre alkalmas sziklák	A területen található ismert fészkelőhelyek megőrzése, a fészkelés zavartalanságának biztosítása.	Hatósági eszközök (egyedi korlátozások) valamint a természetvédelmi Őrszolgálat fokozottabb jelenléte a költési időszakban.	Folyamatos, illetve az aktuális fészkelésekhez kapcsolódóan minden évben a költési időben.	Természetvédelem, turizmus, erdészet	
Veszélyeztető tényező minimalizálása (kereskedelmi célú illegális gyűjtés)	Az emberek tevékenységükkel veszélyeztetik és meg is zavarják a költést. Sikeres begyűjtés esetén a faj	Zavartalan, fészkelésre alkalmas sziklák	A területen található ismert fészkelőhelyek őrzése, a fészkelés zavartalanságának biztosítása.	Szükséges a természetvédelmi Őrszolgálat fokozott jelenléte a költési időszakban.	Folyamatos, illetve az aktuális fészkelésekhez kapcsolódóan minden évben a költési időben.	Természetvédelem	

Objektum	Probléma	Környezeti tényező	Célkitűzés	Eszközök célkitűzések elérésére	Határidő	Érintett ágazat	Megjegyzés
	állomány nagyságát csökkentik a természetes szaporulat eltávolításával.						
Élőhelyek változása, leromlása (bányaművelés)	Működő bányákban való megtelepedés esetén a meglévő fészkelőhelyek konfliktusforrássá válhatnak. A faj költését zavarja a bányaművelés.	Zavartalan észkelésre alkalmas felületek	A Natura 2000 területen és annak peremén található bányákban ismert fészkelőhelyek megőrzése, a fészkelési lehetőségek biztosítása.	Hatósági eszközök (egyedi korlátozások) valamint az üzemeltetőkkel történő egyeztetések a konfliktusok elkerülése érdekében.	Folyamatos, illetve az üzemeltetéshez kapcsolódóan.	Bányászat, természet	

3.2. Kezelési javaslatok

3.2.1. Élőhelyek kezelése

A Natura 2000 célok megvalósításához kapcsolódó, erdő- és gyepterületeket, valamint mezőgazdasági területek egyaránt érintő és gazdálkodáshoz köthető természetvédelmi javaslatokat kellően konkretizált és rendszerezett kezelési elírás-javaslatok kialakítása érdekében ún. kezelési egységek (KE) szerint dolgoztuk ki. A kezelési egységek több szempont alapján elkülönített, a különböző élőhelyi sajátosságokhoz és az erdő állományjellemzőihez igazodó, térben is lokalizálható egységek, melyek az esetek nagy hányadában nem követik sem az ingatlan-nyilvántartási határokat, sem az erdőrészlet-határokat. E megközelítés indoka, hogy a Natura 2000 célok hosszú távú megvalósításához a valós élőhely és állományviszonyokra, valamint az aktuális területhasználati és/vagy gazdálkodási formákra alapozottan megfogalmazott irányelvekre van szükség.

A kezelési egységek meghatározásánál hozzávetőlegesen azonos jellemzőkkel bíró, s ezért többé-kevésbé azonos kezelést igénylő, térben is jól elhatárolható, több kritérium alapján levezethető egységeket igyekeztünk felállítani.

A kezelési egységek lehatárolása az egyes azonos kezelést igénylő élőhelyek összevonásával jött létre. A vonatkozó térkép a 3.2.5. fejezetben található.

A fenti szempontrendszerrel kialakított kezelési egységek lefedik a teljes tervezési területet. A gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatokat és a jogszabályi elírások miatt kötelezően betartandó elírásokat praktikus okok miatt a kezelési egységek szerinti ismertetés előtt, azokból kiemelve tárgyaljuk.

Nem térünk ki külön Zempléni Tájvédelmi Körzet és a Világörökségi kezelési tervben foglaltakra, illetve az átfedő Natura 2000 területek fenntartási terveiben foglaltakra, de az élőhelyek kezelése ezekkel összhangban valósítandó meg.

A tervezési terület részben a 12/2009. (VIII.19.) KvVM rendelettel megerősített védettségű Megyaszói-tátorjános, a 15/1994 (IV.29.) KTM Sóstó-legelő, a 51/2007 (X.18.) KvVM Füzérradványi-park, a 24/1997. (VIII. 1.) KTM Megyer-hegyi Tengersizem, a 8/1990. (VII. 17.) KöM Erdőbényei fás legelő, a 98/2007. (XII. 23.) KvVM Abaújkéri Aranyos-völgy, a 5/2010. (III. 23.) KvVM Tállyai Patócs-hegy, és a 125/2011. (XII. 21.) VM Bodrogszegi-várhegy természetvédelmi terület is a részét képezi tehát ezek kezelési tervei és a Tvt. irányadó paragrafusai is betartandóak. A fenntartási terv javaslatait a Világörökségi Kezelési Tervvel összhangban kell alkalmazni, hiszen minden elírás és javaslat szükséges a világörökség helyszín Kiemelkedő Egyetemes Értéke megőrzése szempontjából is.

A kezelési javaslatok kapcsán ugyanakkor fontos kiemelni, hogy a 275/2004. (X. 8.) Korm. rendelet 4.§ (5) pontja értelmében *A fenntartási terv a Natura 2000 terület kezelésére vonatkozó javaslatokat, valamint ezek megvalósításának lehetséges eszközeit tartalmazza, és jogszabály eltérő rendelkezése hiányában kötelező földhasználati szabályokat nem állapít meg.*

Az itt megfogalmazott kezelési javaslatok célja, hogy a kezelési egységekben előforduló közösségi jelentőségű értékek, a jelenlegi gazdálkodási gyakorlat és adottságok alapján javaslatot tegyenek a gazdálkodás kívánatos módjára, megadják, hogy a jelölt értékek megőrzéséhez milyen kezelési elírás-javaslatok alkalmazása szükséges. A már más jogszabály vagy hatósági eszköz alapján létező elírások esetében azok kötelező jellegét értelemszerűen az azt megalapozó jogszabály, vagy hatósági eszköz támasztja alá, jelen fenntartási terv ezekre az elírásokra csak utalást tesz. A tervkészítés időpontjában jogszabály alapján kötelezően betartandó elírásokon túli, a célokhoz illeszkedő, kívánatos kezelést megfogalmazó elírás-javaslatok iránymutatásként szolgálnak.

Továbbá a NATURA 2000 gyepterületek fenntartásának földhasználati szabályairól szóló 269/2007. (X. 18.) Korm. rendelet, az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről szóló 275/2004. (X.8.) Korm. rendelet, valamint az erdő és fásítások esetében az

erdőre, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról szóló 2009. évi XXXVII. törvény előírásai kötelező érvényűek. Ezen előírásokat külön nem jelezzük a részletes javaslatok között.

A védett területekkel átfedő részeken kötelezően betartandók a természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvényben megfogalmazott előírások is.

3.2.1.1. Gazdálkodáshoz nem köthető általános javaslatok

Az itt felsorolt javaslatok az összes kezelési egységre (KE) vonatkoznak.

Közlekedéssel kapcsolatos javaslatok:

- A területen utak nyomvonalát lehetőség szerint a védett természeti területen kívülre, vagy meglévő utak nyomvonalára lehet tervezni, de minden esetben a nemzeti park igazgatósággal előzetesen egyeztetni javasolt. (125/2011. (XII. 21.) VM rendelet).
- Védett természeti területen vonalas létesítmények kiépítése nem tervezhető (125/2011. (XII. 21.) VM rendelet).
- Védett természeti területtel nem átfedő Natura 2000 területen vonalas létesítmények kiépítése, melyek a jelölt fajok károsodását okozzák, nem kívánatos, illetve olyan módszerek alkalmazása javasolt, melyek nem veszélyeztetik a jelölt madárfajokat.
- Védett természeti területtel nem átfedő Natura 2000 terület szabadon látogatható. Kivéve az egyes fajok élő- és fészkelőhelyeinek látogatását a természetvédelmi kezelő időszakosan korlátozhatja.
- Védett természeti területen a látogatás csak korlátozottan, hatósági engedély birtokában lehetséges. (1996. évi LIII. törvény továbbiakban: Tvt.+125/2011. (XII. 21.) VM rendelet)

Látogatással, turisztikával, bemutatással kapcsolatos javaslatok:

- Turisztikai célú fejlesztéseket minden esetben előzetesen egyeztetni javasolt az igazgatósággal.
- Az érintett védett területtel nem átfedő Natura 2000 területen a turisztikai fejlesztéseket, előzetesen javasolt egyeztetni a nemzeti park igazgatósággal.
- Nagyragadozók szaporodó- és utódnevelését szolgáló barlangok látogatásának tilalma, a zavartalanság biztosítása. a szaporodási és utódnevelési időszakban (Tvt.)

Kutatással kapcsolatos javaslatok:

- Kutatás védett természeti területen csak ellenőrzött módon, a természetvédelmi hatóság engedélyével, a természetvédelmi kezelő hozzájárulásával végezhető (Tvt.+ 125/2011. (XII. 21.) VM rendelet)

Településekre, épített környezetre, tájvédelmire vonatkozó javaslatok:

- A Natura 2000 kijelölést megelőzően elfogadott településrendezési tervek esetén a Natura 2000 területen található, meglévő épületek, építmények vonatkozásában (vízmű, major, tanya, stb.) a Natura 2000 terület fenntartási céljainak elérését nem veszélyeztető vagy nem sértő és a Natura 2000 terület jelölésekor jogszertően, jogerős engedélynek megfelelően folytatott tevékenység folytatható (314/2012 Korm. rendelet)(2011. LXXVII. tv.)
- A településrendezési tervben szabályos módon, Natura 2000 kihirdetés előtt elfogadott beépítésre szánt terület kiterjedése és szabályozása esetében az adott területen a rendezési tervben meghatározott kiterjedésű területen, megadott beépítési százalékkal, meghatározott szabályozási értékekkel rendelkező épületek, építmények, komplexumok kialakíthatók. Azonban azoknak a paramétereknek a tekintetében, amelyeket a helyi építési szabályzat nem szabályoz, vagy egy intervallum megadásával szabályoz, ott a nemzeti park igazgatósággal is

egyeztetett módon, hatósági engedélyezési eljárás keretében a Natura 2000 kijelölés céljait szolgáló korlátozások léphetnek életbe (314/2012 Korm. rendelet)(2011. LXXVII. tv.)

- Vadászházakra, egyéb külterületi épületekre vonatkozóan HÉSZ, önkormányzati rendeletekben foglaltak irányadók: tetőfedésre kizárólag természetes alapanyagok használhatók, amelyek színe egységesen természetes í nem festett í barna, vörös, vagy azok árnyalata lehet. Külterületen kerítés anyaga csak természetes fa, fahonos fajokból álló élő sövény, patics, drótháló lehet. (314/2012 Korm. rendelet)
- Az új épületek, építmények, nyomvonalas létesítmények, berendezések létesítésekor, valamint a meglévőek bővítése során gondoskodni kell a tájba illesztésről. (314/2012 Korm. rendelet)
- A táji értékek megóvása érdekében minden olyan tevékenység megakadályozása, amely a tájkép átalakításával jár. A terület táji értékeit világörökségi és a történeti táji védettség szempontjából a természeti és kultúrtörténeti értékekkel együtt szükséges védeni. (314/2012 Korm. rendelet)(2011. LXXVII. tv.)
- Védett és világörökségi területeken a szőlőhegyeken, zártkertekben, pincés és prэшázás területeken kizárólag szőlő és egyéb gyümölcs feldolgozására vagy tárolására szolgáló épületek helyezhetők el. Újonnan létesítendő pincék és prэшázak szerkezetének, megjelenésének illeszkednie kell az adott területre jellemző hagyományos pincékhez, prэшázakhoz. (2018. évi CXXXIX. törvény, 314/2012 Korm. rendelet, 2011. LXXVII. tv.)
- Az épületek díszvilágítását úgy kell tervezni, hogy az ne zavarja az éjjel aktív állatokat pl. baglyokat, illetve az épületekben fészkelő fajok érdekében a berepülő-nyílásokat szabadon kell hagyni. (1996. évi LIII. törvény, továbbiakban Tvt.)
- A fényszennyezés mérséklése érdekében el kell kerülni a hideg fehér fényt világítást, amely 500 nanométernél rövidebb hullámhosszúságú fényt tartalmaz: Ennek megfelelően 3000K alatti érték javasolt a kültéri világítás szín hőmérsékletére. A fényeknek í még a díszvilágítás esetén is í lefelé kell irányulniuk. Így például a talajszintbe épített fényvetőket, melyek felfelé sugároznak, el kell kerülni. Az utcákat amennyire csak lehet egyenletesen, és amennyire csak lehet, alacsony intenzitással világítsuk meg. A kültéri világítást a tényleges használat idejéhez kell igazítani.
- Védett természeti területen épületek építmények elhelyezése nem kívánatos. (125/2011. (XII. 21.) VM rendelet)
- A vadászházak, erdei pihenők környékének tisztántartása, hulladéktárolók rendszeres ürítése szükséges, különös tekintettel a Telkibányai Király-hegy (HUBN20092) Natura 2000 kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület területtel átfedő részeken, melyet a kezelésért felelős szerv köteles végrehajtani.
- Gondoskodni kell róla, hogy a vadászházakból, pihenők környékéről szennyvíz ne kerülhessen a forrásokba, patakokba.

Egyéb javaslatok:

- A tervezési területen új szennyvíz-tisztítótelepek elhelyezésére nem javasolt, a jelenlegi elavult technológiával üzemelőket javasolt korszerűsíteni.
- A területen található források kifolyóinak környékét tisztán, hulladékmentesen kell tartani. A forrás környéki élőhelyek természeti állapota nem változtatható meg. (Tvt.)
- Távközlési tornyok, szélenergia-átalakítók, nagyméretű reklámtáblák elhelyezése nem javasolható a védett területtel nem átfedő Natura 2000 területen, illetve előzetes egyeztetés szükséges az illetékes nemzeti park igazgatósággal. (2016. évi LXXIV. Törvény). védett területen pedig tilos. (125/2011. (XII. 21.) VM rendelet). Telepítésük védett természeti területen pedig tilos. (125/2011. (XII. 21.) VM rendelet)
- Az elektronikus hírközlési építmények, a postai létesítmények elhelyezése esetén a vonatkozó jogszabályok előírásai érvényesek.

- Szeméttelpek átfedő NATURA 2000 természetmegőrzési területeken jelölő élőhelyeken, nem létesíthető, madárvédelmi területen pedig jelölő madárfaj pld. haris (*Crex crex*) fészkelőhelyén nem javasolt, az illegális szeméttlerakásokat fel kell számolni. (részben 2018. évi CXXXIX. törvény).
- Napelemparkok telepítése jelölő madárfaj fészkelőhelyén nem javasolt, táplálkozóterületeken különösen gyepek esetében - pedig a nemzeti park igazgatósággal előzetes egyeztetés javasolt.
- A falopások megakadályozandók az érintett területeken.
- A területhasználat során nem kerülhetnek ki a környezetbe jelölő fajt és/vagy élőhelyet károsító anyagok (szennyvíz, műtrágya, vegyszerek, só stb.)(Tvt.)
- Natura 2000 jelölő faj élőhelyén iparterület kialakítása kerülendő.
- A teljes tervezési területen a táji értékek megóvása érdekében minden olyan tevékenység megakadályozandó, amely a tájkép átalakításával jár. A terület táji értékeit a világörökségi és a történeti táji védettség szempontjából a természeti és kultúrtörténeti értékekkel együtt szükséges védeni. (5/2012. (II. 7.) NEFMI rendelet+ védett természeti területen 125/2011. (XII. 21.) VM rendelet)
- Régészeti lelőhelyen 30 cm mélyebb földmunka csak örökségvédelmi engedéllyel végezhető (13/2015 (III.11.) MvM rendelet, 68/2018 (IV/9) Korm. rendelet.
- Egyéb földmunkák esetén előkerülő régészeti leletek esetén a munkálatokat azonnal fel kell függeszteni, és az esetet jelenteni kell az illetékes múzeumnak (Herman Ottó Múzeumnak, Miskolc). (13/2015 (III.11.) MvM rendelet, 68/2018 (IV/9) Korm. Rendelet.)
- Vadasházak, erdei pihenők környékének tisztántartása, hulladéktárolók rendszeres ürítése szükséges, melyet a kezelésért felelős szerv köteles végrehajtani.

3.2.1.2. Gazdálkodáshoz köthető egyéb általános kezelési javaslatok

Vadászattal kapcsolatos javaslatok:

- Átfedő fokozottan védett természeti területen szántott vadföld nem létesíthető (Tvt.)
- Átfedő erdőrezervátum magterületén szóró, szózó, vadetető, állandó magasles elhelyezése nem engedélyezhető (Tvt, 1/2000(III.24) KöM rendelet)
- Átfedő erdőrezervátum magterületén hordozható (mobil) magaslesek szeptember 1-től február 28-ig használhatók vagy tárolhatók. (Tvt, 1/2000(III.24) KöM rendelet)
- Művelt (szántott) vadföldeken csak egyszikűek (kivéve energiafű) és pillangósok termesztethetők. A művelés során fokozott figyelmet kell fordítani a gyomnövények terjedésének megelőzésére.
- Vadgazdálkodás során szóró gyepekre csak az igazgatósággal egyeztetett helyszínre telepíthető. A preferált etető anyagok: kizárólag tiszta (kihelyezés előtt külön átrostált) szemes vagy csöves kukorica, valamint talajrárakódásoktól megtisztított répa, illetve darabos lédús takarmány (pl. alma).
- Egy-egy alkalommal, egy-egy szóróra legfeljebb 10 kg szemes-, vagy 100 kg lédús takarmány juttatható ki. A szórók környezetét folyamatosan figyelemmel kell kísérni, az esetlegesen megjelenő gyomnövényeket rendszeres kasálással vagy kihúzással megmérlelés előtt el kell távolítani.
- Szók és az egyes helyszínek fokozott feltúrással és széttaposással elkerülése érdekében csak tuskószó, szózláda, vagy szózóvályú formájában üzemeltethetők.
- Zárttéri vadtartás és bármilyen vadkibocsátás hatósági engedélyhez kötött, a tervezési területen természetvédelmi szempontból nem támogatható, kivéve az őshonos fajok repatriációja céljából, az igazgatósággal egyeztetett módon történő tevékenységeket.

- A használaton kívüli, leromlott állapotú vadgazdálkodási-vadászati létesítmények elbontásáról és a bontott anyag elszállításáról a vadászatra jogosult gondoskodik.
- A vadászati és vadgazdálkodási létesítményeket természetes anyagokból, tájba illő módon kell megépíteni. E szempontokat a meglévő, felújításra szoruló létesítmények karbantartásakor, átalakításakor is érvényesíteni kell.
- Élőfára vagy élőfához rögzítve vadgazdálkodási létesítmény nem építhető.
- A művelt (kaszált) gyepterületeken lévő nagyvadakat környékét rendezetten kell fenntartani: a téli etetési időszak után az etetőhely környékén szétszórt szénát össze kell gyűjteni, és év közben legalább egy alkalommal az etetőhely körül felfertőző gyomokat magérlelés előtt le kell kaszálni.

Bányászattal kapcsolatos javaslatok:

- Natura 2000 területtel átfedő ökológiai hálózat magterületen bányatelek nem fektethető, valamint bányanyitás nem támogatható, máshol nem javasolt, illetve Natura 2000 hatásvizsgálat köteles. (2018. évi CXXXIX. Törvény Magyarország és egyes kiemelt térségeinek területrendezési tervéről + védett természeti területen a 125/2011. (XII. 21.) VM rendelet).

Egyéb javaslatok:

- A teljes tervezési területen új szennyezőanyagok létesítése jelölő fajok szaporodó, pihenő és táplálkozó területein nem javasoltak.
- Az egységes területalapú támogatások és egyes vidékfejlesztési támogatások igényléséhez teljesítendő ÁHelyes Mezőgazdasági és Környezeti Állapot fenntartásához szükséges feltételrendszer megállapításáról szóló 50/2008. (IV. 24.) FVM rendelet szerinti előírásokat a Natura 2000 gyepterületeken történő gazdálkodáshoz nyújtandó kompenzációs kifizetéseknél is alkalmazni kell. A támogatás igénybevétele esetén kötelezően alkalmazandó a ÁHelyes Mezőgazdasági és Környezeti Állapot feltételrendszere.
- A termőföldek hasznosítására és a földvédelemre vonatkozó rendelkezéseket a termőföld védelméről szóló 2007. évi CXXXIX. törvény is megállapítja.

3.2.1.3. Gyepek

Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok

Gyepek esetében legfontosabb feladat a madárvédelmi terület jelölő madárfajai számára optimális fészkelő és táplálkozó területek biztosítása, azaz a nagy kiterjedésű nyílt, inváziós és gyomfajoktól mentes, természetes növénytakaróval fedett gyeses élőhelyek megőrzése, fenntartása. Ezen cél elérése érdekében elengedhetetlen az antropogén hatásra kialakuló gyakori tűz esetek megelőzése, a megfelelő és kímélő agrotechnika kiválasztása, a közösségi jelentőségű fajok életmenetét, fészkelését és fiókanevelését figyelembe véve kaszási időpont megválasztása. A legeltetés csak a kevésbé sérülékeny, madarak élőhelyét nem veszélyeztető területeken és mértékben képzelhető el. A gyeses élőhelyeket gyepeként kell fenntartani beszántásuk, beerdősítésük nem javasolt,

A vadgazdálkodási létesítmények (sózó, szóró, vadetető) gyepon történő elhelyezését a gyomosító, a vadak koncentrált túrása, taposása okozta károsító hatása miatt el kell kerülni.

Vadgazdálkodás során szóró gyepre és tisztásra nem telepíthető, máshol preferált etetőanyagok: kizárólag tiszta (kihelyezés előtt külön átrostált) szemes vagy csöves kukorica, valamint talajrárakódásoktól megtisztított répa, illetve darabos lédús takarmány (pl. alma).

Gazdálkodáshoz köthető konkrét kezelési elírás-javaslatok

Gazdálkodáshoz köthető kötelezően betartandó elírások

A NATURA 2000 gyepterületek fenntartásának földhasználati szabályairól szóló 269/2007. (X. 18.) Korm. rendelet, az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről szóló 275/2004. (X.8.) Korm. rendelet elírásai kötelező érvényűek. Ezen elírásokat külön nem jelezzük a részletes javaslatok között.

Mivel a terület teljes egészében védett terület is kötelezően betartandóak a természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvényben megfogalmazott elírások is.

A termőföldök hasznosítására és a földvédelemre vonatkozó rendelkezéseket a termőföld védelméről szóló 2007. évi CXXIX. törvény is megállapítja, ezeket is be kell tartani.

306/2010 Korm. rendelet a levegő védelméről az égetésre vonatkozó elírások.

259/2011. (XII.7) Korm. rendelet, mely többek között a tűzvédelmi birságról is szól.

Vízügyi szempontból a 1995. évi LVII. törvény, a 83/2014 (II.14.) Korm. rendelet, 120/1999. (VII.6.) Korm. rendelet, 223/2014. (IX.4.) Korm. rendelet a vízügyi igazgatási és a vízügyi, valamint a vízvédelmi hatósági feladatokat ellátó szervek kijelöléséről.

234/2011. (XI. 10.) Korm. rendelet 234/2011. (XI. 10.) Korm. rendelet a katasztrófavédelemről és a hozzá kapcsolódó egyes törvények módosításáról szóló 2011. évi CXXVIII. törvény végrehajtásáról.

A területen számos VP támogatás pályázható - Lsd. 3.3.1.1. Jelenlegi működő agrártámogatási rendszer fejezetben - mely segíti az elírás-javaslatok betartását.

Gazdálkodáshoz köthető önként vállalható kezelési javaslatok

1. Domb és hegyvidéki zárt gyepek

(a) Kezelési egység kódja: KE-1

(b) Kezelési egység meghatározása: A tervezési területen található kaszálórétek, legelők, sztyeprétek, szikesek tartoznak a kezelési egységbe

(c) Kezelési egység megfeleltetése/Érintettség vizsgálata:

Érintett NÖSZTÉP élőhelyek:

- 3200 Szikes és szikesedésre hajlamos gyepek
- 3320 Sziklakibúvásokkal tarkított egyéb gyepek
- 3400 Zárt gyepek kötött talajon, vagy domb és hegyvidéken
- 3500 Máshová nem besorolható lágyszárú növényzet
- 5120 Időszakos vízhatás alatt álló gyepek

Érintett ÁNÉR élőhelyek:

- C23 - Türegmohás átmeneti lápok és türegmohalápok
- D2 - Kékperjés rétek
- D34 - Mocsárrétek
- D5 - Patakparti és lápi magaskórósok
- E1 - Franciaperjés rétek

- E2 i Veres csenkeszes rétek
- E34 i Hegy-dombvidéki sovány gyepek és szarvasgyepek
- E5 i Csarabosok
- F1a i Ürmöspuszták
- F1b i Cickórós puszták
- F3 i Kocsordos-Riszirózsás sziki magaskórósok, rétsztyepek
- H3a i Köves talajú lejtősztyepek
- H4 i Erdősztyeprétek, félszáraz irtásrétek, száraz magaskórósok
- H5a i Kötött talajú sztyeprétek (löss, agyag, nem köves lejtőhordalék, tufák)
- OB i Jellegtelen üde gyepek
- OC i Jellegtelen száraz gyepek

Érintett NATURA 2000 élőhelyek:

- 1530 Pannon szikesek
- 4030 Európai száraz fenýérek
- 6210 Meszes alapkőzetű féltermészetes száraz gyepek és cserjésedett változataik
- 6230 Fajgazdag *Nardus*-gyepek szilikátos alapkőzetű hegyvidékeken és a kontinentális európai területek domb és hegyvidékein
- 6240 Szubpannon sztyepék
- 6250 Síksági pannon löszsztyeppek
- 6410 Kékperjés láprétek meszes, tőzeges vagy agyagbemosódásos talajokon (*Molinion caeruleae*)
- 6430 Síkságok és a hegyvidéktől a magashegységig tartó szintek hidrofil magaskórós szegélytársulásai
- 6440 Folyóvölgyek *Cnidion dubii* társuláshoz tartozó mocsárrétjei
- 6520 Hegyi kaszálórétek
- 6510 Sík és dombvidéki kaszálórétek (*Alopecurus pratensis*, *Sanguisorba officinalis*)
- 7140 Tőzegmohás lápok és ingólápok

Érintett közösségi jelentőségű fajok:

Erdei pacsirta (*Lullula arborea*), haris (*Crex crex*), darázsölyv (*Pernis apivorus*), kígyászölyv (*Circaetus gallicus*), kerecsensólyom (*Falco cherrug*), békászó sas (*Aquila pomarina*), kis régébics (*Lanius minor*), nyári lúd (*Anser anser*), fehér gólya (*Ciconia ciconia*), fekete gólya (*Ciconia nigra*), barna rétihéja (*Circus aeruginosus*), nagy kócsag (*Egretta alba*), nagy lilik (*Anser albifrons*), parlagi sas (*Aquila heliaca*), kékes rétihéja (*Circus aeruginosus*), hamvas rétihéja (*Circus pygargus*), kék vércse (*Falco vespertinus*), parlagi pityer (*Anthus campestris*), illatos csengettyűvirág (*Adenophora liliifolia*), leánykökörccsin (*Pulsatilla grandis*), magyar nőszirom (*Iris aphylla* subsp. *hungarica*), Janka-tarsóka (*Thlaspi jankae*), piros kígyószisz (*Echium maculatum*), Stys-tarsza (*Isophya stysi*), erdélyi avarszöcske (*Pholidoptera transsylvanica*), vérfű hangyaboglárka (*Maculinea teleius*), nagy tűzlepke (*Lycaena dispar*),

Érintett, egyéb kiemelt fajok:

Réti kardvirág (*Gladiolus imbricatus*), szibériai nőszirom (*Iris sibirica*), északi sás (*Carex hartmanni*), kenyérbél cickafark (*Achillea ptarmica*), kornistárnics (*Gentiana pneumonanthe*), mocsári nőszirom (*Epipactis palustris*), gömböskosbor (*Traunsteinera globosa*), hússzínű ujjaskosbor (*Dactylorhiza incarnata*), széles- és keskenylevelű gyapjúsás (*Eriophorum latifolium*, *E. angustifolium*), poloskaszagú kosbor (*Orchis coriophora*), tőzegpáfrány (*Thelypteris palustris*)

(d) Javasolt eljárások

Kód	Gyepterületekre vonatkozó eljárás-javaslatok	Magyarázat
GY01	Felülvetés nem megengedett.	
GY02	Vegyszeres gyomirtás nem megengedett.	
GY09	Fogasolás nem megengedett.	
GY10	Tárcsázás nem megengedett.	Ahol nagymértékű vaddisznótúrás van a gyepek egyengetésének lehetőségét és módját egyeztetni kell az igazgatósággal. A területhelyreállítás pedig engedélyköteles tevékenység.
GY11	Hengerezés nem megengedett.	
GY13	Kiszántás nem megengedett.	
GY14	Felázott talajon munkavégzés nem megengedett.	
GY15	Tűzpázták létesítése nem megengedett.	
GY20	Kizárólag kaszálással történő hasznosítás.	A területtel átfedő védett területeken és természetmegőrzési területeken a jó állapotú gyepeken és harisos élőhelyeken.
GY22	Legeltetéssel és/vagy kaszálással történő hasznosítás.	A területtel átfedő védett területeken és természetmegőrzési területeken a rontott gyepeken és nem haris élőhelyeken javasolható a legeltetés.
GY23	A felhalmozódott fűtávar eltávolítása.	
GY26	Inváziós fás szárúak mechanikus irtása	
GY28	A gyepek cserjésedésének megakadályozása, azonban a szórtan jelentkező káros cserjék megőrzése.	
GY29	Cserjeirtás csak szeptember 1. és február 28. közötti időszakban lehetséges.	Ha jelölt madárfaj élőhelyét vagy fajt nem veszélyeztet augusztus 15-től megkezdhető.
GY30	A természetes gyepeken az káros, méretes fák (30 cm törzsátmérő felett) és a vadgyümölcsök (törzsátmérő megjelölése nélkül) megőrzése	
GY44	A legeltetési szabályosság egyeztetése a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal.	

GY45	A legeltetés április 24. és október 31. között lehetséges.	
GY59	Legeltetési terv készítése és egyeztetése szükséges a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal.	
GY62	A gyepon legeléskizárt terület kialakítása, ami nem haladja meg a parcella 30%-át.	
GY67	Legeltethető állatfajta: szarvasmarhafélék	Szarvasmarha,
Gy68	Legeltethető állatfaj: juh.	Szikeseken.
GY70	Legeltethető állatfajta: lófélék (ló, szamár)	
GY76	Kaszálás augusztus 15. után lehetséges.	Haris fészkelése esetén.
GY79	Évente az időjárási viszonyoknak és a gyepterület állapotának megfelelő, természetvédelmi-ökológiai és a gazdálkodási szempontokat egyaránt figyelembe véve kaszálási terv készítése és egyeztetése a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal, valamint az így egyeztetett kaszálási terv végrehajtása.	Gyeptípustól függő kaszálási időpont, mivel Natura 2000 terület kötelezően be kell jelenteni a kaszálási időpontot, ekkor van lehetőség korlátozásra pl. vagy haris esetében.
GY95	15-20% kaszálatlan terület meghagyása parcellánként.	Búvóhely kialakítása
GY99	A kaszálatlan területet évente más helyen történő kialakítása.	Búvóhely kialakítása
GY101	Amennyiben inváziós gyomokkal fertőzött területen költ fokozottan védett madár, a terület tisztítását csak a megengedett kaszálási időpont után szabad kezdeni.	
GY102	A kaszálás során az inváziós fajokat nem tartalmazó szegély élőhelyek a kaszálatlan területbe beletartozhatnak.	
GY109	A lekaszált inváziós növények eltávolítása a területről a kaszálást követő 30 napon belül.	
GY110	A tisztító kaszálás legkorábbi időpontja: szeptember 1.	
GY116	A területen trágyadepónia, széna és szalmakazlak nem helyezhető el.	
GY117	Éjszakázó helyek, ideiglenes karámok és jószágállások helyét a működési terület szerinti nemzeti park-igazgatósággal egyeztetni szükséges.	
GY128	Kaszálás szárzúzással nem helyettesíthető	
GY133	Legeltetés során élő vízből nem lehet itatni, az itatáshoz a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetett helyszínen itatóvályú kialakítása.	
VA03	A területen szóró, vadetető, szóó nem létesíthető	Átfedő különleges természetmegőrzési terület és védett természeti terület gyepein nem javasolt, utóbbin engedélyköteles is.

(e) Élőhelyfejlesztési és élőhelyrekonstrukciós javaslatok:

A cserjések gyepében élőhelyrekonstrukció, azaz részleges/szelektív cserjéirtás szükséges vegetációs és fészkelési időszakon kívül.

(f) Kezelési javaslatok indoklása

A 6210 Meszes alapkörzetű féltermészetes száraz gyep és cserjések változatai (*Festuco-Brometalia*), a 6520 Hegyi kaszálórét, a 6510 Sík és dombvidéki kaszálórét (*Alopecurus pratensis*, *Sanguisorba officinalis*), a 6410 Kékperjés láprét meszes, tréges vagy agyagbemosódásos talajokon (*Molinia caerulea*), a 6440 *Cnidion dubii* folyóvölgyeinek mocsárrétjei, a 6430 Síkságok és a hegyvidéktől a magashegységig tartó szintek hidofil magaskórós szegélytársulásai, a 6230 Fajgazdag *Nardus*-gyep szilikátos alapkörzetű hegyvidéki területeken és kontinentális európai területek domb- és hegyvidékein élőhelyek, a 6240 Szubpannon sztyepék megőrzése érdekében különösen átfedő természetmegőrzési területen valamint az aktuális vízállapotokat és a földön fészkelő madarak életmenetét is figyelembe véve, kíméletes módszerrel történő kaszálás - esetleg sávos kaszálás - képzelhető el, melynek időpontját az itt élő jelölő fajok életmenetéhez és szaporodásához alkalmazkodva kell megválasztani. Természetvédelmi szempontból sávos vagy mozaikos kaszálás fogantatását tartjuk leginkább elfogadhatónak. Legeltetés az átfedő védett és természetmegőrzési területen a fenntartási tervek megfelelően rontott gyepben javasolt (OC, OB) csak a legeltetés, máshol a kaszálás preferált. Egyéb védett és Natura 2000 területtel nem átfedő madárvédelmi területen, amennyiben a gyepterjesztése és szerkezet megengedi, az ANPI-gal egyeztetett mennyiségű és fajú számosállattal, és legeltetési módszerrel lehetséges. A tartott állatállomány által okozott taposási és rágási kár károsíthatja a jelölő fajokat, rontja a gyep természetes szerkezetét, átalakítja a fészkelésre alkalmas pld. magasfüvű területeket, egyes fajoknál zavarja a fészkelést.

A Sóstó-legelőn a juhval való legeltetés elképzelhető, megfelelő mennyiségű számosállattal és időtartamban.

7140 Trégmohás lapok és ingólápok beavatkozás nélkül fenntartandó élőhelyek.

A felbukkanó inváziós fajok irtására a természetes gyepterjesztés, míg a cserjék visszaszorítására az árnyékolás megszüntetése és a természetes gyep fajszerkezetének átalakulása miatt van szükség.

A védett cserjefajokat, méretes vadgyümölcsfákat, odvas fákat madárvédelmi szempontból is meg kell őrizni.

3.2.1.3. Erdő

A következőkben azon erdő élőhelytípusok kezelésére és fenntartására (esetenként rekonstrukciójára) vonatkozó természetvédelmi javaslatokat foglaljuk össze, melyek a madárvédelmi területen a jelölő madárfajok fészkelése szempontjából jelentősek. A kezelési javaslatok a lehetséges mértékben figyelembe veszik a közösségi jelentőségű növény- és állatfajok, valamint az egyéb (védett vagy lokálisan értékesnek minősíthető) fajok élőhelyi igényeit is.

A tervezési területen az erdő kezelési egységek elhatárolása összességében egy szempont figyelembevételével történt, mely a korosztályviszony. Mivel a legtöbb madárfaj számára fészkelési és táplálkozási szempontból a közelmúltban letermelt erdő nem jelentenek alkalmas élőhelyet, ezért ebben az esetben (úgymond korosztályi alapon) a vágásterületek, erdősítések és nemrégiben záródott fiatalosok (ÁNÉR-kódok: P1, P3, P8) elkülönítésére került sor a korosabb erdőktől. Az efféle korosztály szerinti kategóriák kialakításának oka, hogy a vágásos erdőgazdálkodás során kialakult vágásterületek és az azok ismételt beerdősülésével/beerdősítésével létrejövő kezdeti erdőstádiumok

(hozzávetőlegesen 25-30 éves korig) speciális állapotjellemzőkkel bírnak és bennük a zárt, idősebb erdők kezeléséhez képest jelentősen eltérő tevékenységek folynak.

Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok

A tervezési terület összesen 11 erdőtervezési körzetet érint. A területre készített körzeti erdőtervek 2012-2020 közötti időszakban íródtak, így bennük a közösségi jelentőségű élőhelyek és fajok hosszú távú fenntartásának szempontjai részben már megjelennek.

A jelölt erdő élőhelytípusok kedvező természetességi állapotú (természetes és természetstabil erdő, illetve esetleg származék erdő besorolású) állományainál a továbbiakban a NATURA 2000 rendeltetést elsődleges rendeltetésként kell megállapítani.

A termőhelyi szélsőségekkel terhelt termőhelyeken álló, védendő jellegű, többnyire természetvédelmi szempontból is értékes erdők kisebb, önálló erdőrészletként nem leválasztható állományaiban is az erdőrészlet egészéhez viszonyítva is differenciált erdőkezelést kell biztosítani. A védendő jellegű foltok általában gazdaság orientált erdőgazdálkodás nélkül, elsősorban a természetes erdődinamikai folyamatokra alapozva, azokat segítve tartandók fenn. A kezelési feladatok a helyeken az idegenhonos fajok minél teljesebb körű visszaszorítása, a vadkárosítás megelőzésére, a felújulási folyamatok segítésére, illetve esetleg a közutak melletti 20-30 m széles erdőszávok gondozására terjednek ki.

Az üzem módok közül, a területen kívánatos a folyamatos erdőborítást biztosító üzem módokra való áttérés (átmeneti, örök erdő illetve faanyag-termelést nem szolgáló üzem mód).

A fahasználatokkal érintett erdők állománynevelése (tisztítások, gyérítések) során az erdőshonos elegyfajok egyedei kímélendőek, visszahagyandók. Idegenhonos fajokkal egyes erdőkben az erdőshonos fajok teljes körű megtartására kell törekedni, az idegenhonos fajokat azonban lehetőleg teljes mértékben vissza kell szorítani. A nevelési munkák során kerülni kell a sematikus jellegű gyérítéseket, az egyenletes hálózatok kialakítását, illetve az erdőszerkezetet homogenizáló beavatkozásokat, törekedni kell a szerkezeti változatosság (alsó lombkoronaszint, cserjeszint, böhöncök, mikroélethelyek, stb.) megtartására, fokozására.

A vágásos és átmeneti üzem módba sorolt erdőknél a termőhelyi viszonyok és az állományok egészségi állapota függvényében a lehető legmagasabb vágáskorok alkalmazását kell célul kitűzni. A gyorsan növő fajok állományaiban (égeresek, fűzesek, nyárasok) 40-70 év közötti vágáskorok határozhatók meg.

Változatos szerkezetű, korosztályú, fajösszetételű állományokat eredményező (folyamatos erdőborítás melletti gazdálkodást/kezelést lehetővé tevő) természetes felújítási módok alkalmazása mindenképpen kívánatos a területen.

A természetmegőrzési területen belül az állománytípusok jövőbeni kívánatos arányát és térbeli mintázatát a potenciális természetes erdőtársulások eloszlása határozza meg. Az erdőterületeken belül található idegenhonos fajú erdők főként erdeifenyvesek, akácosok, lucfenyvesek, feketefenyvesek, melyek elsősorban a hegy-dombvidéki zonális erdőtársulások, illetve a keményfás ligeterdők helyén tenyésznek. Átalakításukkal az erdőshonos, termőhelynek megfelelő faállománytípusok területi növekedése valósulna meg és ezzel a kijelölési szempontoknak is jobban megfelelné. Az idegenhonos fajú erdők fajcserés átalakítása természetvédelmi szempontból indokolt, így annak támogatási rendszeren keresztül való ösztönzése fontos feladat.

A távlati célállomány-típusok minden erdőterületen a termőhelyi viszonyoknak megfelelő, erdőshonos fű- és elegyfajok alkotta, a potenciális természetes erdőtársulásoknak megfelelő állománytípusok lehetnek. A terület jellemzői alapján a terület fontosabb célállomány-típusai a következők: B (bükkös), GY-KTT (gyertyános-kocsánytalan tölgyes), CS-KTT (cseres kocsánytalan tölgyes), KST (kocsányos tölgyes), GY-KST (gyertyános kocsányos tölgyes), MOT (molyhos tölgyes), HNY-E (elegyes hazai nyaras), GY (gyertyános).

Kulcseleme az erdő jó természetességi állapotban történő fenntartásának az alkalmazott fakitermelési és közelítési technológia. A teljes fában vagy hosszúfában történő vonszolások közelítés nagyon sok kárt okozhat a visszamaradó állományban, az aljnövényzetben, az erdőtalajhoz kötött elforduló mikroélethelyekben és magában a talajban is. Minél nagyobb arányban szükséges tehát a faanyag emelt formában való mozgatása, illetve a kíméletes közelítési módok alkalmazása. Fontos szempont továbbá a fakitermelési munkák (faanyag-felkészítés, faanyag-mozgatás, vágásterület-rendezés) időpontjának megválasztása. Mindenképpen tekintettel kell lenni az időjárási körülményekre, illetve talajállapotokra. Ezeket a feladatokat elsősorban a fű vegetációs és költési időszakon kívül (augusztus 15. és március 15. között) kell elvégezni.

Az erdő jó természetességi állapotának megőrzéséhez és fejlesztéséhez, valamint az erdei biodiverzitás-védelméhez hozzátartozik a mikroélethelyek megtartása és bővítése is. A mikroélethelyek részben termőhelyi eredetűek (pl. források, erek, patakok, kisvízállások), részben a faállomány-szerkezet függvényében vannak jelen (pl. álló és fekvő holtfa, facsonk, hasadt-törött fák, üreges-odvas törzsek). Közülük kiemelkedő jelentősége van a holtfa különböző formáinak (jelenlétéről számos élőlénycsoport léte, lokális megmaradása függhet), így a gazdálkodási célzatú beavatkozások során az álló és fekvő holtfa egy része (elsősorban a vastagabb, 15 cm törzsméret feletti holtfa, hektáronként 5-20 m³ mennyiségben) javasolt visszahagyni (az 5 m³ egészségügyi termelésre vonatkozik).

Az erdőben folytatott gazdálkodási/kezelési célzatú beavatkozások során minden esetben tekintettel kell lenni a NATURA 2000 jelölő fajok (és természetesen más értékes, védett fajok) populációnak megőrzésére, életfeltételeik biztosítására. Az egyes növény- és állatfajok érdekében fogatosítható intézkedések: a lelethely, szaporodási hely és környékének gazdálkodás alóli (időszakos vagy teljes) mentesítése, az adott élőlénycsoport számára szükséges szubsztrát/közeg (pl. holtfa, odú, cserjeszint, táplálkozási kapcsolatok révén releváns fafaj) megtartása-megjelenítése, az egyéb veszélyeztető tényezők elhárítása.

Az országos problémaként jelentkező erdei vadkár helyi szinten is megmutatkozik: a térségbeli vaddisznó-populáció főleg taposással, a feltalaj feltúrásával-átforgatásával, makkfelszedéssel, a csemeték kitűrésével okoz kárt. A felmerülő problémával szemben az egyetlen lehetséges és mielőbb megvalósítandó megoldás a térségi szintű, vadlétszám-csökkentés. Bár jelenleg a sertéspestis miatt visszaszorult a vaddisznó állomány, de ezen alacsony létszám fenntartása mindenképp javasolt.

Vadgazdálkodás során szóró tisztásra nem telepíthető, máshol preferált etető anyagok: kizárólag tiszta (kihelyezés előtt külön átrostált) szemes vagy csöves kukorica, valamint talajrárakódásoktól megtisztított répa, illetve darabos lédús takarmány (pl. alma).

Gazdálkodáshoz köthető konkrét kezelési elírás-javaslatok

Gazdálkodáshoz köthető kötelezően betartandó elírások

Az erdő fenntartására és a bennük folytatott gazdálkodásra, kezelésre vonatkozó általános (kötelezően betartandó) szabályokat az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról szóló 2009. évi XXXVII. törvény, valamint a végrehajtására kiadott 61/2017. (XII. 21.) FM rendelet rögzíti. Az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről szóló 275/2004. (X.8.) Korm. rendelet elírásai szintén kötelező érvényűek, s a természet védelméről szóló 1996. évi LIII. tv. természetvédelmi szempontú szabályrendszerét be kell tartani. Mindezeket túl további, a természetmegőrzési terület egy-egy részterületére vonatkozó szabályokat rögzítenek a 11/2010. (II. 4.) FVM rendelet alapján készített ún. erdőterv-rendeletek. Utóbbi rendeletek erdőgazdálkodásra vonatkozóan elég részletes és konkrét szabályrendszerét az alábbiakban részletezzük:

Az Alsó-Hegyközi erdőtervezési körzet területére vonatkozó, az erdőterv 2021-2030 közötti érvényessége során kötelezően betartandó (releváns) erdőgazdálkodási szabályok a 60/2013. (VII. 19.) VM rendelet-szerint.

A Bodrogi erdőtervezési körzet területére vonatkozó, az erdőterv 2019-2028 közötti érvényessége során kötelezően betartandó (releváns) erdőgazdálkodási szabályok a 60/2013. (VII. 19.) VM rendelet-szerint.

A Dél-Borsodi erdőtervezési körzet területére vonatkozó, az erdőterv 2021-2030 közötti érvényessége során kötelezően betartandó (releváns) erdőgazdálkodási szabályok a 60/2013. (VII. 19.) VM rendelet-szerint.

Az Erdőbényei erdőtervezési körzet területére vonatkozó, az erdőterv 2012-2021 közötti érvényessége során kötelezően betartandó (releváns) erdőgazdálkodási szabályok a 60/2013. (VII. 19.) VM rendelet-szerint.

Az Erdőhorváti erdőtervezési körzet területére vonatkozó, az erdőterv 2018-2027 közötti érvényessége során kötelezően betartandó (releváns) erdőgazdálkodási szabályok a 60/2013. (VII. 19.) VM rendelet-szerint.

A Felső-Hegyközi erdőtervezési körzet területére vonatkozó, az erdőterv 2019-2028 közötti érvényessége során kötelezően betartandó (releváns) erdőgazdálkodási szabályok a 60/2013. (VII. 19.) VM rendelet-szerint.

A Fonyi erdőtervezési körzet területére vonatkozó, az erdőterv 2015-2024 közötti érvényessége során kötelezően betartandó (releváns) erdőgazdálkodási szabályok a 60/2013. (VII. 19.) VM rendelet-szerint.

A Gönci erdőtervezési körzet területére vonatkozó, az erdőterv 2016-2025 közötti érvényessége során kötelezően betartandó (releváns) erdőgazdálkodási szabályok a 60/2013. (VII. 19.) VM rendelet-szerint.

A Hernád völgyi erdőtervezési körzet területére vonatkozó, az erdőterv 2014-2023 közötti érvényessége során kötelezően betartandó (releváns) erdőgazdálkodási szabályok a 60/2013. (VII. 19.) VM rendelet-szerint.

A Sárospataki erdőtervezési körzet területére vonatkozó, az erdőterv 2017-2026 közötti érvényessége során kötelezően betartandó (releváns) erdőgazdálkodási szabályok a 60/2013. (VII. 19.) VM rendelet-szerint.

A Szerencsi erdőtervezési körzet területére vonatkozó, az erdőterv 2013-2022 közötti érvényessége során kötelezően betartandó (releváns) erdőgazdálkodási szabályok a 60/2013. (VII. 19.) VM rendelet-szerint.

Gazdálkodáshoz köthetőként vállalható kezelési javaslatok

3.2.1.3.1. Középkorú és idős erdőállományok

a) Kezelési egység kódja: KE-2

(b) Kezelési egység meghatározása: A makroklimatikus viszonyok által meghatározott, szélsőségektől mentes, (sekély-)középmély-mély termőrétegű talajokon kialakult zonális erdők (bükkösök, gyertyános-kocsánytalan tölgyesek cseres-kocsánytalan tölgyesek és cser nélküli kocsánytalan tölgyesek), valamint termőhelyi szélsőségekkel terhelt területeken álló erdők (molyhos tölgyesek, kőrisesek, hársasok, juharosok) középkorú és idős állományai. A többletvízhatás alatt álló termőhelyeken (völgytalpakon, patakok mentén, vízállásos mélyedésekben) kialakult, jellemzően mézgas éger (kisebb hányadban törékeny fűz, fehér fűz) alkotta, gyakran nedves talajú, völgytalpi irtásrétek után másodlagosan létrejött ligeterdők és az őshonos lombos állományok helyén (azok véghasználata után), illetve részben egykori irtásterületeken mesterségesen létrehozott, fenyőfajok vagy fehér akác dominanciájával jellemezhető erdők középkorú és idős állományai.

(c) Kezelési egység megfeleltetése / Érintettség vizsgálata:

Érintett NÖSZTÉP élőhelyek:

- 4101 Bükkösök
- 4102 Gyertyános kocsánytalan tölgyesek
- 4103 Cseresek
- 4104 Molyhos tölgyesek
- 4107 Hazai nyárasok
- 4108 Hegy és dombvidéki pionír erdők
- 4111 Egyéb többletvízhatástól független őshonos dominanciájú erdők
- 4112 Egyéb elegyes lombos erdők
- 4201 Puhafás ártéri erdők
- 4202 Keményfás ártéri erdők
- 4302 Égeresek
- 4401 Tölvelevelűek dominálta ültetvények
- 4402 Akác dominálta ültetvények
- 4404 Egyéb idegenhonos lombos fajok dominálta erdők

Érintett ÁNÉR élőhelyek:

- J4 i Fűz-nyár ártéri erdők
- J5 - Égerligetek
- J6 i Keményfás ártéri erdők
- K1a i Gyertyános-kocsányos tölgyesek
- K2 - Gyertyános-kocsánytalan tölgyesek
- K5 - Bükkösök
- K7a i Mészkerülő bükkösök
- K7b i Mészkerülő gyertyános-tölgyesek

- L2a - Cseres-kocsánytalan tölgyesek
- L2x i Hegylábi zárt erdőssztyep tölgyesek
- L4a i Zárt mészkőrű tölgyesek
- LY2 i Törmeléklejt-erdő
- LY4 i Tölgyes jellegű sziklaerdő és tetőerdő
- M1- Molyhos tölgyes bokorerdő
- RA i í shonos fajú facsoportok, fasorok, erdőszávok
- RB - í shonos fafajú puhafás jellegtelen vagy pionír erdő
- RC - í shonos fafajú keményfás jellegtelen erdő
- RDa - í shonos lombos fafajokkal elegyes fenyves származékerdő
- RDb - í shonos lombos fafajokkal elegyes idegenhonos lombos és vegyes erdő
- S1 i Ültetett akácok
- S3 i Egyéb ültetett tájidegen lombos erdő
- S4 i Ültetett erdei- és fekete fenyvesek
- S5 i Egyéb ültetett tájidegen fenyvesek

Érintett Natura 2000 élőhelyek:

- 9110 Mészkőrű bükkösök (*Luzulo-Fagetum*)
- 9130 Szubmontán és montán bükkösök (*Asperulo-Fagetum*)
- 9180 Lejtő és sziklatörmelékek *Tilio-Acerion* erdő
- 91E0 Enyves éger (*Alnus glutinosa*) és magas kőris (*Fraxinus excelsior*) alkotta ligeterdő (*Alno-Padion*, *Alnion incanae*, *Salicion albae*);
- 91F0 Nagy folyókat kísérő keményfás ligeterdő *Quercus robur*, *Ulmus laevis* és *Ulmus minor*, *Fraxinus excelsior* vagy *Fraxinus angustifolia* fajokkal (*Ulmion minoris*)
- 91G0 Pannon gyertyános-tölgyesek *Quercus petraea*val és *Carpinus betulusszal*;
- 91H0 Pannon molyhos tölgyesek *Quercus pubescens*-szel
- 91M0 Pannon cseres-tölgyesek

Érintett közösségi jelentőségű fajok:

Barna kánya (*Milvus migrans*), parlagi sas (*Aquila heliaca*), jégmadár (*Alcedo atthis*) darázsölvy (*Pernis apivorus*), vándorsólyom (*Falco peregrinus*), balkáni fakopáncs (*Dendrocopos syriacus*), rétisas (*Haliaeetus albicilla*), szirti sas (*Aquila chrysaetos*), fekete gólya (*Ciconia nigra*), kígyászölvy (*Circaetus gallicus*), békászó sas (*Aquila pomarina*), örvös légykapó (*Ficedula albicollis*), uráli bagoly (*Strix uralensis*), füleskuvik (*Otus scops*), fekete harkály (*Dryocopus martius*), hamvas küllő (*Picus canus*), kis légykapó (*Ficedula parva*), kék galamb (*Columba oenas*), közép fakopáncs (*Dendrocopos medius*), uhu (*Bubo bubo*), lappantyú (*Caprimulgus europaeus*), kerecsensólyom (*Falco cherrug*), fehérhátú fakopáncs (*Dendrocopos leucotos*), piros kígyószisz (*Echium maculatum*), magyar nőszirom, (*Iris aphylla* ssp. *hungaricam*), leánykökörcsin (*Pulsatilla grandis*) i molyhos tölgyesek tisztásain. Zöld seprőmoha (*Dicranum viride*), fehérlejtő vánskómoha (*Leucobryum glaucum*), kapcsos korpafű (*Lycopodium clavatum*), kígyózó korpafű (*Lycopodium annotinum*), közönséges laposkorpafű (*Diplazium complanatum*), részeg korpafű (*Hypersia selago*), zempléni futrinka (*Carabus zawadzskii*), nagy hűscincér (*Cerambyx cerdo*), skarlábogár (*Cucujus cinnaberinus*), csíkos medvelepke (*Euplagia quadripunctaria*), nagy szarvasbogár (*Lucanus cervus*), gyászcsincér (*Morimus funereus*), kerekvállú állásbogár (*Rhysodes sulcatus*), havasi cincér (*Rosalina alpina*), nyugati piszedenevér (*Barbastella barbastellus*), nagyfülű denevér (*Myotis bechsteinii*), hegyesorrú denevér (*Myotis blythii*), kis patkósdenevér (*Rhinolophus hipposideros*), szürke farkas (*Canis lupus*), közönséges hiúz (*Lynx lynx*).

Érintett, egyéb kiemelt fajok:

Tündérfürt (*Aruncus dioicus*), nagylevelű koronafürt (*Securigera elegans*), tavaszi kérészpáfrány (*Anogramma leptophylla*), tölcséres hegyipáfrány (*Oreopteris limbosperma*), karcsú sisakvirág (*Aconitum variegatum* subsp. *gracile*), kárpáti sisakvirág (*Aconitum moldavicum*), egyvirágú körtike (*Pyrola uniflora*), ernyős körtike (*Chimaphila umbellata*), kis körtike (*Pyrola minor*), kereklevelű körtike (*Pyrola rotundifolia*), gyöngyvirágos körtike (*Orthilia secunda*), fekete áfonya (*Vaccinium myrtillus*), vörös áfonya (*Vaccinium vitis-idea*), farkasboroszlán (*Daphne mezereum*), nagy völgycsillag (*Astrantia major*), erdei ujjaskosbor (*Dactylorhiza fuchsii*), Schudich-tarsóka (*Thlaspi kovatsii* subsp. *schudichii*), havasalji rózsza (*Rosa pendulina*), ikrás fogasír (*Cardamine glanduligera*), pávafarkú salamonpecsét (*Polygonatum verticillatum*), telekivirág (*Telekia speciosa*), fehér acsalapu (*Petasites albus*), havasi varázslófű (*Circaea alpina*), struccpáfrány (*Matteuccia struthiopteris*), bókoló gyömbérgyökér (*Geum rivale*), kék meztelencsiga (*Bielzia coerulans*), pompás futrinka (*Carabus obsoletus*), fogasvállú állasbogár (*Omoglymmius germari*), foltos szalamandra (*Salamandra salamandra*), alpesi gőte (*Triturus alpestris*).

(d) Javasolt eljárások

Kód	Erdőterületekre vonatkozó kezelési eljárás-javaslatok	Magyarázat
E03	A közösségi jelentőségű élőhelyek vagy fajok megőrzése érdekében a terület erre alkalmas erdőrészeiben a folyamatos erdőborítást biztosító átmeneti, örök erdő vagy faanyagtermelést nem szolgáló üzemmódra való áttérés.	A folyamatos erdőborítás elérése érdekében fogantatosítandó
E04	Közösségi jelentőségű élőhelyek és fajok populációinak, továbbá a természetes és természetstabil terület 100 m-es körzetében idegenhonos fajok telepítésének korlátozása.	Bálványfa, zöld juhar, akác, amerikai kőris, császárfű állományainak visszaszorítása
E06	Idegenhonos fajok telepítésének mellőzése.	Fenyőfajok, akác, bálványfa, amerikai kőris, zöld juhar, gyalogakác stb. telepítésének mellőzése
E07	Intenzíven terjedő idegenhonos fajok erdőtelepítésben való alkalmazásának mellőzése.	Akácok visszaszorítása
E08	Rakodó, depónia kialakításának területi korlátozása (a közösségi jelentőségű élőhelyekre, illetve fajokra történő esetleges káros hatások miatt).	
E09	A fakitermeléshez és anyagmozgatáshoz szükséges közeli területek csak a közösségi jelentőségű fajok és élőhelyek védelmének figyelembe vételével.	
E11	A fával nem, vagy részben fedett területek egyéb részleteként (tisztás, cserjés, nyiladék, erdei vízfolyás és tó, kopár) történő lehatárolása, szükség esetén az erdőrészlet megosztásával.	A nyílt, részben fedett élőhelyek kímélete, aktuális vegetációjának érintetlenül hagyása, (kivételt képez ez alól az inváziós fajok irtása)
E13	Állománynevelés során a nyiladékok és az állományszélek felé legalább 5 m széles erdőszegély létrehozásának elősegítése vagy a meglévőket fenntartása. Az elő- és véghasználatok során az idegenhonos növények eltávolítása (az őshonos	Cserjések meghagyása (jelölő madárfajok potenciális élőhelye). Inváziós fajok minél teljesebb körű visszaszorítása

	növényekre nézve kíméletes módszerekkel).	
E16	A gyérítések és véghasználatok során legalább 5 m ³ /ha álló és/vagy fekvő holtfa jelenlétének biztosítása.	Kivétel, akácosok, inváziós fajok uralta területek, ahol csak a még meglévő honos fafajokból lehetséges.
E17	Az emberek testi épségét, közlekedést és épületeket nem veszélyeztető (az erdei élőhelyek fenntartását kiemelten szolgáló) lábon álló holtfák meg hagyása.	Jelölő madárfajok (harkályfélék) táplálékszerzését, biztosító egyedek visszahagyása. Holt faanyagban fejlődő ízeltlábúak élőhelyének biztosítása
E18	A ritka fajhoz tartozó, vagy odvas, vagy böhöncös, vagy idős vagy más okból értékes faegyedek kijelölése és megőrzése az el- és véghasználatok során.	Jelölő madárfajok fészkelési lehetőségeinek biztosítása
E20	Fokozottan védett jelölő madárfaj fészkeinek (madárfajtól függően meghatározott) körzetében fészkelési időszakban az erdőgazdálkodási tevékenység korlátozása.	A fészkelési időszakhoz igazodó időbeni korlátozást és annak térbeli hatályát az elforduló fokozottan védett madárfaj ökológiai igényei alapján kell megállapítani. Iránymutató szakirodalom (Pongrácz - Horváth 2010) alapján.
E24	Az erdőrészekben belül el nem különített tisztás, cserjés folt, víztestek kijelölése és háborítatlanságának biztosítása.	A beékelhető nyílt élőhelyek fenntartása.
E32	Örök erdőüzemmódra való áttérés.	Többféle erdőállapot egyidejű fenntartása a jelölő fajok védelme érdekében
E33	Természetes, természetszerű és származék erdőben a tarvágás mellőzése.	Az idegenhonos fafajok alkotta, idegenhonos dominanciájú erdő kivételével
E37	Tájhonos fafajú állományok véghasználata során az idős állományban legalább 5% területi lefedettséget biztosító hagyásfa csoport (mikroélőhely) visszahagyása, lehetőleg az idős állomány szerkezetét és összetételét is reprezentáló formájában.	Fészkelőhelyek, Áleszálló fák biztosítása
E39	A mikroélőhelyek fenntartása.	Mikroélőhelyeknek tekinthető pl. források, erek, patakok, kisvízállások, facsonk, hasadt-törött fák, üreges-odvas törzsek stb. melyek kímélete szükséges.
E41	A fakitermelés elvégzésére idő- és térbeli korlátozás megállapítása.	Védett természeti területen augusztus 15. és március 15. között végezhető fakitermelés. Nem védett

		természeti területen védett jelölő madárfajok fészkelőhelyén az adott faj költési időszakában kerülendő a fakitermelés. Fokozottan védett jelölő madárfaj fészkelőhelyén mindenütt az E20 és E96 elírás-javaslatok az irányadók.
E51	Felújítás tájhonos fafajokkal, illetve célállománnyal.	Idegenhonos fajok telepítése szálsként sem javasolt
E65	Intenzíven terjedő idegenhonos fafaj felújításokban történő alkalmazásának teljes körű mellőzése.	
E70	Az intenzíven terjedő növényfajok elleni vegyszer használata a következő elírások mellett: • Az ellenőrizhetőség biztosítása érdekében a vegyszerbe minden esetben színezőanyag keverése. • Javasolt alkalmazási idő: lágyszárú: május-június, fás szárú: augusztus-szeptember. • Alkalmazás a fás szárú fajok visszaszorítása érdekében a kéregre kenéssel, tuskóecseteléssel, fainjektálással, nem légi úton történő permetezéssel, ártéren a gyalogakác kivételével a fainjektálással. • Az alkalmazható szerek lehetőleg környezetbarát, gyorsan felszívódó hatóanyagúak, szelektív kijuttatásra alkalmasak legyenek, melyek levélen vagy kambiumon keresztül felszívódnak és a növény sarjadásmentes irtását biztosítják. • Erdészeti felhasználásra engedélyezett készítmények alkalmazása (az engedélyokiratban foglalt módon, az egyéb vonatkozó jogszabályi elírások betartásával, a kijuttatáshoz szükséges hatósági engedélyek birtokában). • Megfelelő vastagságú egyedek esetében injektálás, kéreghántás vagy levágás után a vágásfelület pontpermetezése, illetve kenése útján alkalmazható vegyszer. • Vékonyabb egyedek, illetve korábbi kezelés után kihajtó sarjak esetében levélen felszívódó gyomirtó alkalmazása, csöppenésmentes kijuttatással.	
E72	Lehetőség szerint mechanikai módszerek (pl. kézi cserjeirtás, szárzúzás, kaszálás) alkalmazandók agresszívan terjedő fajok visszaszorítására.	Vegyszeres kezeléssel kombinálva is (akác, bálványfa esetében)
E74	Kórokozók és kártevők elleni vegyszeres védekezés kizárólag indokolt esetben (pl. lakott terület közelében, közegészségügyi okokból, esetleg felújítás alatt álló erdőterületeken, magtermő állományokban) történő elvégzése.	Csak indokolt esetben

E75	Kártevők elleni védekezésnél a szelektív szerek vagy biológiai módszerek alkalmazását kell előnyben részesíteni. Nem használhatók olyan hatóanyag tartalmú készítmények, amelyek közösségi jelentőségű, illetve védett fajok egyedeit is elpusztítják.	Csak indokolt esetben
E83	Az erdőszegélyekben található intenzíven terjedő lágy és fásszárú fajok továbbterjedésének mechanikus módszerekkel (pl. kézi cserjeirtás, szárzúzás) történő megakadályozása.	
E85	A hagyásfák, hagyásfacsoportok fenntartása a fák természetes pusztulásáig.	
E87	Faanyagtermelést nem szolgáló üzemmód fenntartása.	A védendő jellegű, érzékeny területeken
E95	A talajszinten odúval rendelkező fák kivágása magas tuskó visszahagyásával, az odú megőrzésével.	Odúlakó fajok fészkelési lehetőségeinek biztosítása
E96	Fokozottan védett jelölő madárfaj fészkeinek (madárfajtól függően meghatározott) körzetében fészkelési időszakban az erdőgazdálkodási tevékenység időbeli korlátozása.	E20 kiegészítése az időbeli korlátozásra vonatkozóan. A térbeli és időbeli korlátozást is a fokozottan védett madárfaj igényei alapján í összhangban a különleges madárvédelmi területre megfogalmazott irányelvekkel í kell megállapítani. Iránymutató szakirodalom: Pongrácz í Horváth 2010.
Kód	Vadgazdálkodásra vonatkozó előírás-javaslatok	Magyarázat
VA01	Szóró, szózó vagy etetőhely a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetett helyszínen alakítható ki.	

(e) Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok

A kezelési egység területére vonatkozóan élőhely-rekonstrukciós és/vagy élőhelyfejlesztési javaslatok nem merültek fel. Az élőhelyek állapotának javítását szolgáló lehetséges intézkedések (pl. idegenhonos és inváziós fafajok visszaszorítása, az erdő szerkezetének javítása, az álló és fekvő holtfa mennyiségének növelése) a gazdálkodási jellegű kezelési, fenntartási javaslatok között, a d) pont alatt szerepelnek

(f) Kezelési javaslatok indoklása

A nevelővágások végzése során az elegyes, változatos szerkezetű, mikrohabitatokban gazdag erdő kialakítása és fenntartása a cél, a megfogalmazott javaslatok ennek megfelelően ezekre a kérdésekre fókuszálnak. A véghasználatok kapcsán a vágásos üzemmódtól való minél nagyobb mértékű eltávolodást, a folyamatos erdőborítás felé való elmozdulást helyeztük a középpontba: a felújítóvágások szálalóvágásokkal való felváltása, illetve az örök erdő gazdálkodás felé való átmenetet biztosító erdőművelési beavatkozások említése egyaránt ezt az irányt hangsúlyozza. A megfogalmazott javaslatok egyidejűleg szolgálják az idegenhonos fafajok fokozatos visszaszorítását

és általában a tervezési terület erdőtakarója legnagyobb hányadát lefedő zonális erdő természetességi állapotának javítását is. A célkitűzések elérésének feltétele a nagyvadlétszám csökkentése, a vadhatás jelentős mértékű mérséklése. Mindezek által az erdő természetességi értékének növelése érhető el, mely a jelölő madárfajok állomány nagyságának megőrzését hosszú távon biztosíthatja.

3.2.1.3.2. Erdősítések, fiatalosok (20-25 éves korig), vágásterületek és fiatal pionír erdők

a) Kezelési egység kódja: KE-3

(b) Kezelési egység meghatározása: A gazdálkodás alá vont zonális erdők (bükkösök, gyertyános-kocsánytalan tölgyesek, gyertyános-kocsányos tölgyesek, cseres és cser nélküli kocsánytalan tölgyesek), égeresek, hársasok, juharosok és idegenhonos fafajú erdők vágásos erdőgazdálkodás során (véghasználat után) kialakult olyan fázisai (üres vágásterületek, természetes újulattal fedett vágásterületek, mesterséges erdősítések, hézagos vagy zárt fiatalosok), amelyeknél a középkorú és/vagy idős faállomány hiánya miatt az alapvető élőhelyi jellegzetességek/specifikumok átmenetileg megszűnnek, a zárt állományok mikro-mezo léptékben értelmezhető klímája átalakul, a zárterdei légyszárúak és állatfajok visszahúzódnak vagy eltűnnek, pionír és bolygatásjelző (esetleg adventív, inváziós) légyszárúak és fásszárúak jelennek meg, vagy válnak időlegesen dominánssá, meghatározóvá.

(c) Kezelési egység megfeleltetése / Érintettség vizsgálata:

Érintett NÖSZTÉP élőhelyek:

- 4501 Pusztavágás
- 4502 Folyamatban lévő felújítás
- 4101 Bükkösök
- 4102 Gyertyános kocsánytalan tölgyesek
- 4103 Cseresek
- 4104 Molyhos tölgyesek
- 4107 Hazai nyárasok
- 4108 Hegy és dombvidéki pionír erdők
- 4111 Egyéb többletvízhatástól független őshonos dominanciájú erdők
- 4112 Egyéb elegyes lomberdők
- 4201 Puhafás ártéri erdők
- 4202 Keményfás ártéri erdők
- 4302 Égeresek
- 4401 Tölveveltek dominálta ültetvények
- 4402 Akác dominálta ültetvények
- 4404 Egyéb idegenhonos lombos fajok dominálta erdők
- fiatalosai

Érintett ÁNÉR élőhelyek:

- P1 - őshonos fafajú fiatalosok;
- P8 - Vágásterületek;
- RB - őshonos fafajú puhafás jellegtelen vagy pionír erdők.

Érintett Natura 2000 élőhelyek: -

- 9110 Mészkerülő bükkösök (*Luzulo-Fagetum*)
- 9130 Szubmontán és montán bükkösök (*Asperulo-Fagetum*)
- 9180 Lejtő és sziklatörmelékek *Tilio-Acerion* erdői
- 91E0 Enyves éger (*Alnus glutinosa*) és magas kőris (*Fraxinus excelsior*) alkotta ligeterdők (*Alno-Padion*, *Alnion incanae*, *Salicion albae*);
- 91F0 Nagy folyókat kísérő keményfás ligeterdők *Quercus robur*, *Ulmus laevis* és *Ulmus minor*, *Fraxinus excelsior* vagy *Fraxinus angustifolia* fajokkal (*Ulmenion minoris*)
- 91G0 Pannon gyertyános-tölgyesek *Quercus petraea*-val és *Carpinus betulus*-szal;
- 91H0 Pannon molyhos tölgyesek *Quercus pubescens*-szel
- 91M0 Pannon cseres-tölgyesek
- S1 ültetett akácok
- S3 ültetett egyéb tájidegen lombos erdők
- S4 ültetett erdei- és fekete fenyvesek
- S5 ültetett egyéb tájidegen fenyvesek

Érintett közösségi jelentőségű fajok:

Lappantyú (*Caprimulgus europaeus*), töviszúró gébics (*Lanius collurio*), erdei pacsirta (*Lullula arborea*), örvös légykapó (*Ficedula albicollis*).

Érintett, egyéb kiemelt fajok: -

(d) Javasolt elírások

Kód	Erdőterületekre vonatkozó kezelési elírás-javaslatok	Magyarázat
E05	Erdészeti szempontból tájidegen fafajok erdőtelepítésben való alkalmazásának mellőzése.	
E06	Idegenhonos fafajok telepítésének mellőzése.	Elsősorban, akác, császárfű
E08	Rakodó, depónia kialakításának területi korlátozása (a közösségi jelentőségű élőhelyekre, illetve fajokra történő esetleges káros hatások miatt).	Közösségi jelentőségű és egyéb fokozottan védett, védett fajok esetében merülhet fel.
E09	A fakitermeléshez és anyagmozgatáshoz szükséges közelítő nyomok csak a közösségi jelentőségű fajok és élőhelyek védelmének figyelembe vételével.	Közösségi jelentőségű és egyéb fokozottan védett, védett fajok esetében merülhet fel.
E11	A fával nem, vagy részben fedett területek egyéb részleteként (tisztás, cserjés, nyiladék, erdei vízfolyás és tó, kopár) történő lehatárolása, szükség esetén az erdőrészlet megosztásával.	Amennyiben a felújítás nem kivitelezhető az adott részterületen természetvédelmi ok miatt

E13	Állománynevelés során a nyiladékok és állományszélek felé legalább 5 m széles erdőszegély létrehozásának elősegítése vagy a meglévő fenntartása. Az elő- és véghasználatok során az idegenhonos növények eltávolítása (az őshonos növényekre nézve kíméletes módszerekkel).	Tisztítások, gyérítések során érvényre juttatható szempont.
E17	Az emberek testi épségét, közlekedést és épületeket nem veszélyeztető (az erdei élőhelyek fenntartását kiemelten szolgáló) lábon álló holtfák meg hagyása.	Hagyásfákra vonatkozóan érvényesítendő szempont.
E18	A ritka fajhoz tartozó, vagy odvas, vagy böhöncös, vagy idő vagy más okból értékes faegyedek kijelölése és megőrzése az elő- és véghasználatok során.	
E19	Az elő- és véghasználatok során az előzetesen meghatározott fa-, illetve cserjefajok teljeskörű kímélete.	Tisztítások, gyérítések során érvényre juttatható szempont. Elsősorban az őshonos elegyfák (köztük a pionír fajok) és egyes cserjefajok megtartása érdekében lehet alkalmazni.
E20	Fokozottan védett jelölő madárfaj fészkeinek (madárfajtól függően meghatározott) körzetében fészkelési időszakban az erdőgazdálkodási tevékenység korlátozása.	A fészkelési időszakhoz igazodó időbeni korlátozást és annak térbeli hatályát az előforduló fokozottan védett madárfaj ökológiai igényei szerint kell megállapítani. Iránymutató szakirodalom (Pongrácz - Horváth 2010) alapján.
E26	Az előhasználatok során az elegyfa fajok alsó és felső lombkorona szintben hagyása, fenntartása, lehetőség szerint a természetes erdőtársulásra/közösségi jelenségű élőhelyre jellemző összetételben, mennyiségben és többé-kevésbé egyenletes eloszlásban.	Tisztítások, gyérítések során érvényre juttatandó, általános érvényű szempont.
E28	Természetes-, természetszerű- és származék természetességi állapotú erdőben a nevelővágások során az idegenhonos fa- és cserjefajok egyedszámának minimális szintre szorítása, illetve lehetőség szerinti teljes eltávolítása.	Tisztítások, gyérítések során érvényre juttatandó, általános érvényű szempont.
E29	A vegyes összetételű faállományokban a nevelővágások során az idegenhonos fajok eltávolítása.	Tisztítások, gyérítések során érvényre juttatandó, általános érvényű

		szempont.
E30	Az idegenhonos vagy tájidegen fafajokkal jellemezhető faállományokban a nevelővágások során az őshonos fafajok egyedeinek megőrzése az alsó- és a cserjeszintben is.	Tisztítások, gyéritések során érvényre juttatandó, általános érvényű szempont.
E41	A fakitermelés elvégzésére idő- és térbeli korlátozás megállapítása.	Védett természeti területen augusztus 15. és március 15. között végezhető fakitermelés. Nem védett természeti területen védett jelölő madárfajok fészkelőhelyén az adott faj költési időszakában kerülendő a fakitermelés. Fokozottan védett jelölő madárfaj fészkelőhelyén mindenütt az E20 és E96 előírás-javaslatok az irányadók.
E47	Az erdő talajának megóvása érdekében a teljes talaj-előkészítés elhagyása.	Körzethatású talajok, erdőtalajok (szintezett talajok) esetében a teljes talajelőkészítés a talaj gyors ütemű romlásával, terméketlenné válásával járna
E49	Az eredeti talajállapot fenntartása érdekében a talaj-előkészítés és a tuskózás elhagyása.	
E50	A vágásterületen történő égetés mellőzése.	Lehetőség szerint. Az alternatív megoldás a gallyak aprítása lehet.
E51	Felújítás tájhonos fafajokkal, illetve célállománnyal.	Mindenhol a termőhelynek megfelelő fű és elegyfajokkal.
E53	Természetes újulat esetében mesterséges felújítás nem alkalmazható.	Ha az állomány felújulását legalább részlegesen biztosító újulat van jelen
E57	Az erdőfelújításban, pótlásban, állománykiegészítésben kizárólag tájhonos fafaj alkalmazása.	

E58	Az erdőfelújítások során a természetes erdőtársulásnak megfelelő elegyfajok biztosítása.	
E61	Talajvédelmi rendeltetésű és felnyíló (erdőssztyepp jellegű) erdők esetében a felújítás során a táj- és termőhelyhonos fafajok tuskó- és gyökérsarj eredetű újulatának megőrzése.	Talajvédelmi rendeltetés esetén a természetes úton megjelent őshonos újulat mind megőrzendő.
E65	Intenzíven terjedő idegenhonos fafaj felújításokban történő alkalmazásának teljes körű mellőzése.	
E68	Totális gyomirtó szerek használata csak szelektív módon és csak intenzíven terjedő, inváziós lágú és fás szárú fajok ellen alkalmazható a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal történt előzetes egyeztetést követően.	A vágásterületeken és fiatalosokban esetleg jelentkező akácodosás megfékezésére.
E70	Az intenzíven terjedő növényfajok elleni vegyszer használata a következő előírások mellett:	
	• Az ellenőrizhetőség biztosítása érdekében a vegyszerbe minden esetben színezőanyag keverése.	
	• Javasolt alkalmazási idő: lágú szárú: május-június, fás szárú: augusztus-szeptember.	Akácársjak ellen július és szeptember hónapokban.
	• Alkalmazás a fás szárú fajok visszaszorítása érdekében a kéregre kenéssel, tuskóecseteléssel, fainjektálással, nem légi úton történő permetezéssel, ártéren a gyalogakác kivételével a fainjektálással.	Akácársjak ellen.
	• Az alkalmazható szerek lehetnek környezetbarát, gyorsan felszívódó hatóanyagúak, szelektív kijuttatásra alkalmasak legyenek, melyek levélen vagy kambiumon keresztül felszívódnak és a növény sarjadásmentes irtását biztosítják.	
	• Erdészeti felhasználásra engedélyezett készítmények alkalmazása (az engedélyokiratban foglalt módon, az egyéb vonatkozó jogszabályi előírások betartásával, a kijuttatáshoz szükséges hatósági engedélyek birtokában).	
	• Megfelelő vastagságú egyedek esetében injektálás, kéreghántás vagy levágás után a vágásfelület pontpermetezése, illetve kenése útján alkalmazható vegyszer.	
	• Vékonyabb egyedek, illetve korábbi kezelés után kihajtó sarjak esetében levélen felszívódó gyomirtó alkalmazása, csöppenésmentes kijuttatással.	
E72	Lehetőség szerint mechanikai módszerek (pl. kézi cserjeirtás, szárzúzás, kaszálás) alkalmazandók agresszívan terjedő fajok visszaszorítására.	A vegyszeres kezelésekkel kombinálva, akácársjak visszaszorítása érdekében.
E74	Kórokozók és kártevők elleni vegyszeres védekezés kizárólag indokolt esetben (pl. lakott terület közelében, közegészségügyi okokból, esetleg felújítás alatt álló erdőterületeken, magtermő állományokban) történő elvégzése.	

E75	Kártevők elleni védekezésnél a szelektív szerek vagy biológiai módszerek alkalmazását kell előnyben részesíteni. Nem használhatók olyan hatóanyag tartalmú készítmények, amelyek közösségi jelentőségű, illetve védett fajok egyedeit is elpusztítják.	
E83	Az erdőszegélyekben található intenzíven terjedő lágú és fásszárú fajok továbbterjedésének mechanikus módszerekkel (pl. kézi cserjeirtás, szárzúzás) történő megakadályozása.	
E85	A hagyásfák, hagyásfacsoportok fenntartása a fák természetes pusztulásáig.	
E93	Tuskóprizmák, tuskópászták felszámolása.	Inváziós fajok jellemző gócpontjai.
E96	Fokozottan védett jelölő madárfaj fészkének (madárfajtól függetlenül meghatározott) körzetében fészkelési időszakban az erdőgazdálkodási tevékenység időbeli korlátozása.	E20 kiegészítése az időbeli korlátozásra vonatkozóan. A térbeli és időbeli korlátozást is a fokozottan védett madárfaj igényei alapján kell összehangban a különleges madárvédelmi területre megfogalmazott irányelvekkel kell megállapítani. Iránymutató szakirodalom: Pongrácz és Horváth 2010.
VA01	Szóró, szózó vagy etetőhely a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetett helyszínen alakítható ki.	

(e) Élőhelyrekonstrukció és élőhelyfejlesztési javaslatok

A kezelési egység területére vonatkozóan élőhely-rekonstrukció és/vagy élőhelyfejlesztési javaslatok annyiban merülnek fel, hogy vágásos erdőgazdálkodás korai fázisaiban (üres vágásterület, mesterséges erdőszítés, pótlás, folyamatos és befejezett erdőszítés ápolása) van a legtöbb lehetőség az élőhelyek állapotának javítását szolgáló egyik legmarkánsabb intézkedés, nevezetesen a fafajcsere végrehajtására (egyidejűleg az idegenhonos és inváziós fafajok visszaszorítására). A részletesebb javaslatok a gazdálkodási jellegű kezelési, fenntartási javaslatok között, a d) pont alatt szerepelnek.

(f) Kezelési javaslatok indoklása

A kezelési javaslatok igazodnak a vágásterületek, erdőszítések és a fiatal, záródó vagy záródott állományok sajátosságaihoz. A javaslatok lehetőséget biztosítanak a véghasználat utáni nyílt (vágás)területeken és a lékes beavatkozásokkal érintett helyszíneken az idegenhonos fafajok elleni fellépésre, szükség esetén akár a vegyszerhasználatra, illetve hangsúlyozzák az őshonos fafaj, egyes, idegenhonos elemektől mentes fiatalosok kialakításának szükségességét és fontosságát. A

célkitűzések elérésének feltétele a nagyvadlétszám csökkentése, a vadhatás jelentős mértékű mérséklése.

3.2.1.4. Egyéb élőhelyek

3.2.1.4.1. Cserjés területek és szegélyélőhelyek

a) Kezelési egység kódja: KE-4

(b) Kezelési egység meghatározása: Spontán cserjésedő területek és erdőterületek szegélyei

(c) Kezelési egység megfeleltetése/Érintettség vizsgálata:

Érintett NÖSZTÉP élőhelyek:

- 4304 Ártéren kívüli füzesek
- 4600 Egyéb máshová nem besorolható fászerű növényzet

Érintett ÁNÉR élőhelyek:

- M6 ü Sztyepecserjések;
- M7 ü Sziklai cserjések;
- P2a ü Üde és nedves cserjések;
- P2b ü Galagonyás-kökényes-borókás száraz cserjések;
- P2c ü Idegenhonos cserje vagy japánkeserűfű fajok uralta állományok

Érintett NATURA 2000 élőhelyek:

- 40A0 Szubkontinentális peri-pannon cserjések

Érintett közösségi jelentőségű fajok:

Tövisszűrő gébics (*Lanius collurio*), karvalyposzáta (*Sylvia nisoria*), lappantyú (*Caprimulgus europaeus*), piros kígyószisz (*Echium maculatum*), magyar nŕsirom, (*Iris aphylla* ssp. *hungarica*), leánykökörccsin (*Pulsatilla grandis*), sárga gyapjasszövő (*Eriogaster catax*), zempléni futrinka (*Carabus zawadzskii*),

Érintett, egyéb kiemelt fajok:

Hegyi kökörccsin (*Pulsatilla montana*), nagyzezerjőfű (*Dictamnus albus*), törpemandula (*Amygdalus nana*), szirti gyöngyvessző (*Spirea media*), vastaggallyú körte (*Pyrus nivalis*), madárbirs fajok (*Cotoneaster* spp.)

(d) Javasolt elírások

Kód	Gyepterületekre vonatkozó elírás-javaslatok	Magyarázat
GY26	Inváziós fásszárúak mechanikus irtása	
GY28	A gyepek cserjésedésének megakadályozása, azonban a szórtan jelentkező Rhonos cserjék megőrzése.	
GY29	Cserjeirtás csak szeptember 1. és február 28. közötti időszakban lehetséges.	Ha közösségi jelentőségű fajt és élőhelyet nem veszélyeztet, augusztus 15-től megkezdhető. A sztyepecserjések esetében szelektív cserjeirtás az ANPI iránymutatásai szerint végezhető.
GY30	A természetes gyepekben az Rhonos, méretes fák (30 cm törzsméret felett) és a vadgyümölcsök (törzsméret megjelölése nélkül) megőrzése	
GY31	A cserjeirtás megkezdésének időpontját legalább 5 nappal korábban írásban a működési terület szerinti nemzeti park igazgatóságnak szükséges bejelenteni, valamint a meghagyásra szánt cserjéket, cserjefoltokat a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetni.	
GY32	A működési terület szerinti nemzeti park igazgatóság általi kijelölésüket követően a fajgazdag, vagy védett fajokat tartalmazó cserjés foltokat meghagyása.	
GY129	A területen található Rhonos cserjék minimum 5 %-ának meghagyása kisebb csoportokban, mérettől függetlenül (kis- és nagytermetű cserjék egyaránt).	
GY130	Gépi cserjeirtás csak kemény (száraz vagy fagyott) talajon végezhető. Tartós esőzés után a munkák szüneteltetése, gépekkel mozogni a területen csak annak felszáradása után lehet. A gépi munkavégzés nem károsíthatja a gyept.	
GY131	A cserjék - későbbi kezelések megkönnyítése érdekében - talajszintben való kivágása.	
Kód	Erdőgazdálkodásra vonatkozó elírás-javaslatok	Magyarázat
E78	A természetvédelmi szempontból értékes gyepterületekkel érintkező állományok esetében a nemzeti park igazgatósággal egyeztetett szélességben erdőszegély kialakítása.	Amennyiben a cserjésedés olyan mértékű, hogy már fásításnak számít.
Kód	Vadgazdálkodásra vonatkozó elírás-javaslatok	Magyarázat

VA01	Szóró, szózó vagy etetőhely a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetett helyszínen alakítható ki.	
------	---	--

(e) Élőhelyrekonstrukció és élőhelyfejlesztési javaslatok

Az értékes, de elrehaladott szukcesszionális állapotú, erősen cserjésedett gyepeken a cserjeirtás elvégzése után, folyamatos kaszálással a cserjéseket gyepké kell alakítani a nyílt élőhelyek területi arányának megtartása érdekében. Ez alól kivételt jelentenek az értékes sztyepecserjések, gyöngyvesszős és berkenyésziklái cserjések, melyek területi aránya teljes mértékben megőrzendő.

Ezeknek a területeknek a cserjeirtása után elsősorban a kaszálással történő hasznosítás javasolt. A vadgyümölcsfák megőrzését, az odvas fák kíméletét, cserjesávok, cserjecsoportok meghagyását 5-10%-ban madárvédelmi és rovarvédelmi szempontból is javasoljuk.

(f) Kezelési javaslatok indoklása

A kökényes-galahonyás-borókás cserjések egyre nagyobb teret hódítanak el a gyepes élőhelyektől, visszaszorításuk alapvető feladat. Az időbeni korlátozásra a cserjéseket élőhelyben részesítő jelölő és egyéb védett énekesmadarak fészkelési időszakára tekintettel van szükség. Ugyanakkor a zempléni futrinka (*Carabus zawadzskii*), a sárga gyapjasszövő (*Eriogaster catax*) és számos madárfaj a bokros szegélyeket élőhelyben részesíti, úgyhogy erdővel érintkező szegélyzónát, bokorcsoportokat hagyni kell.

3.2.1.4.2. Antropogén, rontott élőhelyek

a) Kezelési egység kódja: KE-5

(b) Kezelési egység meghatározása: Burkolt, vagy burkolatlan mesterséges felületek, (pl. vadászházak, nyitott bányafelületek, utak), mesterséges üregek

(c) Kezelési egység megfeleltetése/Érintettség vizsgálata:

Érintett NÖSZTÉP élőhelyek:

- 1110 Alacsony épület
- 1210 Szilárd burkolatú utak
- 1220 Földutak
- 1310 Egyéb burkolt vagy burkolatlan mesterséges felületek

Érintett ÁNÉR élőhelyek:

- U10 i Tanyák, családi gazdaságok;
- U11 i Út- és vasúthálózat;
- U4 i Telephelyek, roncssterületek és hulladéklerakók;
- U6 i Nyitott bányafelületek
- U7i Homok-, agyag-, tőzeg- és kavicsbányák, digó- és kubikgödrök, mesterséges löszfalak

Érintett NATURA 2000 élőhelyek: -

Érintett közösségi jelentőségű fajok:

Uhu (*Bubo bubo*), fehér gólya (*Ciconia ciconia*), vándorsólyom (*Falco peregrinus*), balkáni fakopáncs (*Dendrocopos syriacus*), parti fecske (*Riparia riparia*), gyurgyalag (*Merops apiaster*), kis patkósdenevér (*Rhinolophus hipposideros*), közönséges denevér (*Myotis myotis*), hegyesorrú denevér (*Myotis blythii*), hosszúfülű denevér (*Myotis bechsteinii*), pisedenevér (*Barbastella barbastellus*).

Érintett, egyéb kiemelt fajok:

Gyöngybagoly (*Tyto alba*), kuvik (*Athene noctula*), sziklai ternye (*Aurinia saxatilis*), halványsárga repcsény (*Erysimum wittmanni*), magyar kőhúr (*Minuartia frutescens*).

(d) Javasolt elírások

Kód	Gyepterületekre vonatkozó elírási javaslat	Magyarázat
GY26	Inváziós fás szárúak mechanikus irtása	
SZ20	Rágcsálóirtó szerek és talajfertőtlenítő szerek nem alkalmazhatók.	Uhu (<i>Bubo bubo</i>), fehér gólya (<i>Ciconia ciconia</i>), vándorsólyom (<i>Falco peregrinus</i>) fészkelőhelyek közelében javasolt az egyeztetés a nemzetipark igazgatósággal.
SZ25	Rovarölő szerek nem alkalmazhatók.	Rovarokkal táplálkozó madarak kolóniáinak közelében javasolt az egyeztetés a nemzetipark igazgatósággal

(e) Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok

Fejlesztések csak 3.2.1.1. fejezetben megfogalmazott denevérvédelmi javaslatok betartása mellett tervezhetők. Bányarekultiváció az ott fészkelő madárfajok vándorsólyom (*Falco peregrinus*) és uhu (*Bubo bubo*), költési és fiókanevelési időszakán kívül, illetve bányavágatokban az ott élő denevérek kíméletével és bérépülésnyílások készítésével javasolt. Javasolt továbbá az említett madárfajok érdekében eseti vagy MÜT-ben rögzített védőpillér kialakítása bányafalon.

(f) Kezelési javaslatok indoklása

A gyomokkal, inváziós fajokkal fertőzött területeken kezelési cél a gyomok és inváziós fajok visszaszorítása, mivel azok szétterjedve a természetes élőhelyeket is megfertőzhetik.

3.2.1.4.3. Szántók, kertek, gyümölcsösök, szőlők

a) Kezelési egység kódja: KE-6

(b) Kezelési egység meghatározása: a kezelési egységbe tartoznak az agrár élőhelyek, kiskertek, beleértve az intenzív szántóföldi kultúrákat is, melyeken gyakorta alakulnak ki belvizes foltok, illetve az intenzíven és extenzíven művelt szőlőket, gyümölcsösöket, melyekben gyepes sorközök esetén kisebb taposott gyepfoltok jelennek meg. Szintén ide tartoznak a nagytáblás lucernások, egyéb pillangós vetések.

(c) Kezelési egység megfeleltetése/Érintettség vizsgálata:

Érintett NÖSZTÉP élőhelyek:

- 2100 Szántóföldek
- 2220 Gyümölcsösök, bogyósok és egyéb ültetvények
- 2310 Komplex művelési szerkezet épületekkel
- 2320 Komplex művelési szerkezet épületek nélkül

Érintett ÁNÉR élőhelyek:

- T1 i Egyéves, intenzív szántóföldi kultúrák;
- T2 i Évelő, intenzív szántóföldi kultúrák;
- T6 i Kisparcellás szántók;
- T7 i Intenzív szőlők;
- T8 i Extenzív szőlők és gyümölcsösök;
- T9 i Kiskertek;
- T10 i Fiala parlag és ugar

Érintett NATURA 2000 élőhelyek: -

Érintett közösségi jelentőségű fajok:

Balkáni fakopáncs (*Dendrocopos syriacus*), töviszúró gébics (*Lanius collurio*), fehér gólya (*Ciconia ciconia*), erdei pacsirta (*Lullula arborea*), haris (*Crex crex*), kis rébics (*Lanius minor*), barna rétihéja (*Circus aeruginosus*), nagy kócsag (*Egretta alba*), nyári lúd (*Anser anser*), nagy lilik (*Anser albifrons*), vetési lúd (*Anser fabalis*) (tundralúd), parlagi sas (*Aquila heliaca*), kékes rétihéja (*Circus aeruginosus*), hamvas rétihéja (*Circus pygargus*), bőjtű réce (*Anas querquedula*), barátréce (*Aythya ferina*), cigányréce (*Aythya nyroca*), piros lábú cankó (*Tringa totanus*), csörgőréce (*Anas crecca*), tőkésréce (*Anas platyrhynchos*), réti cankó (*Tringa glareola*), kékes rétihéja (*Circus cyaneus*), pajzsoscankó (*Philomachus pugnax*), kék galamb (*Columba oenas*), parlagi pityer (*Anthus campestris*), daru (*Grus grus*), Csíkos szöcskegér (*Sicista subtilis*) Vöröshasú unka (*Bombina bombina*), zöld varangy (*Bufo viridis*).

Érintett, egyéb kiemelt fajok: -

(d) Javasolt elírások

Kód	Szántóterületekre vonatkozó elírás-javaslatok	Magyarázat
SZ01	Napnyugtától napkeltéig gépi munkavégzés nem megengedett.	
SZ10	Trágya, műtrágya: természetes vizektől mért 200 m-en belül trágya, műtrágya nem deponálható.	
SZ11	Szalma, széna: szalma-, széna depóniát és bála (különösen a felszíni vizektől mért 200 m távolságon belül és ártéren) a területről történő lehordása 30 napon belül.	
SZ12	Egyéb szerves hulladék (szár, levél, cefre): cefre mésszel keverve talajjavítás céljából csak engedéllyel helyezhető ki.	
SZ19	Kizárólag környezetkímélő besorolású növényvédőszer alkalmazása engedélyezett.	
SZ20	Kártevők elleni védekezés kizárólag szelektív szerekkel lehetséges.	
SZ21	Légi kivitelezésű növényvédelem és tápanyag-utánpótlás nem megengedett.	
SZ22	Rágcsálóirtó szerek és talajfertőtlenítő szerek nem alkalmazhatók.	
SZ28	Mozaikos kisparcellás gazdálkodás folytatása, ahol egy tábla mérete legfeljebb 2 hektár.	Települések körüli egykori zártkerti külterületek területén javasolt
SZ68	A parcella körül természetes talajvédelmet szolgáló táblaszegély fenntartása, illetve telepítése, amely tőzshonos cserjékből vagy fákból álló sövény, illetve fasor lehet. A táblaszegély inváziós cserje és fajoktól való mentességének biztosítása kizárólag mechanikai eszközökkel.	
SZ74	őzshonos fajokból álló fasorok, facsoportok, szoliter fák, cserjefoltok telepítése.	Táblaszegélybe javasolt.

(e) Élőhelyrekonstrukció és élőhelyfejlesztési javaslatok

A Hernád-völgyben a mezőgazdasági területeken található belvizes foltokon a víz minél nagyobb mennyiségű megtartása javasolt.

(f) Kezelési javaslatok indoklása

A művelt területeken elsődleges cél a rovarokra, madarakra veszélyes kemikáliák kijuttatásának minimalizálása, talaj- és vízszennyezés elkerülése.

3.2.1.4.4. Vizes élőhelyek

3.2.1.4.4.1. Nyílt vízfelületek és szakadó partok

a) Kezelési egység kódja: KE-7

(b) Kezelési egység meghatározása: Nagy, nyílt vízfelületekkel rendelkező álló és folyóvizek, bánya- és halastavak, szakadópartok.

(c) Kezelési egység megfeleltetése/Érintettség vizsgálata:

Érintett NÖSZTÉP élőhelyek:

- 6100 Állóvizek
- 6200 Vízfolyások
- 3500 Máshová nem sorolható lágy szárú növényzet

Érintett ÁNÉR élőhelyek:

- U8 i Folyóvizek, patakok;
- U9 i Állóvizek
- I02 i Lössfalak és szakadópartok növényzete

Érintett NATURA 2000 élőhelyek: -

Érintett közösségi jelentőségű fajok:

Hegyi billegető (*Motacilla cinerea*), nyári lúd (*Anser anser*), nagy lilik (*Anser albifrons*), vetési lúd (*Anser fabalis*), bőjtű réce (*Anas querquedula*), barátréce (*Aythya ferina*), cigányréce (*Aythya nyroca*), kanalas réce (*Anas clypeata*), csörgőréce (*Anas crecca*), tőkésréce (*Anas platyrhynchos*), kontyosréce (*Aythya fuligula*), jégmadár (*Alcedo atthis*), parti fecske (*Riparia riparia*), gyurgyalag (*Merops apiaster*), kis vöcsök (*Tachybaptus ruficollis*), billegetőcankó (*Actitis hypoleucos*), kerceréce (*Bucephala clangula*), rétisas (*Haliaeetus albicilla*), kis bukó (*Mergus albellus*), halászsas (*Pandion haliaetus*), kárpáti vízfutrinka (*Carabus variolosus*), szivárványos ökle (*Rhodeus sericeus amarus*), magyar bucó (*Zingel zingel*), törpecsík (*Sabanejewia aurata*), vágó csík (*Cobitis taenia*), balin (*Aspius aspius*), halványfoltú küllő (*Gobio albipinnatus*), ingola fajok (*Eudontomyzon spp.*), Petényi-márna (*Barbus meridionalis*), széles durbincs (*Gymnocephalus baloni*), selymes durbincs (*Gymnocephalus schraetzer*), vízi denevér (*Myotis daubentonii*), tavi denevér (*Myotis dasycneme*), eurázsiai hód (*Castor fiber*), vidra (*Lutra lutra*).

Érintett egyéb fajok: Átórján (*Crambe tataria*), vízirigó (*Cinclus cinclus*).

(d) Javasolt elírások

Kód	Vizes élőhelyekre vonatkozó elírás-javaslatok	Magyarázat
V1	A területen, a növényvédelmet kizárólag vizekre és vízben élő szervezetekre nem veszélyes minősítésű anyagokkal és kizárólag inváziós növényfajok irtása céljából lehet végezni.	
V19	Idegenhonos halfajok visszaszorítása, idegenhonos halfaj nem telepíthető.	Mivel az idegenhonos fajok telepítését az 1996. évi LIII. törvény 14. §-a természetes és természetközeli állapotú vizek esetében általánosan megtiltja, ennek kapcsán a tilalom hatékony érvényesítése a cél.
V63	Élőhely-rekonstrukció.	Patakok hosszirányú átjárhatósága érdekében
V67	A területen mindennemű beavatkozást kerülendő, kezeletlen állapotban való fenntartás indokolt.	Kivéve inváziós fajok visszaszorítása, indokolt esetben árvízvédelmi beavatkozások.

(e) Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok

Alapvetően beavatkozás nélkül fenntartandó élőhely, rekonstrukcióra a patakokon lenne szükség a hosszirányú átjárhatóság érdekében. A Hernád esetében kerülendő a folyókanyarulatok külső ívének stabilizálása. A természetes folyódinamikai folyamatok fennmaradása és így a madarak számára fontos szakadó partfalak kialakulása érdekében.

(f) Kezelési javaslatok indoklása

A különböző forrásból származó szennyezések táplálékbázisukon keresztül közvetetten veszélyeztetik a madárfajokat. A partfalak stabilizálatlan állapotának megőrzése a természetes folyódinamikai folyamatok fennmaradása és így a madarak számára fontos szakadó partfalak kialakulása érdekében szükségesek.

3.2.1.4.4.1. Egyéb vizes élőhelyek

(a) Kezelési egység kódja: KE-8

(b) Kezelési egység meghatározása: Lábonálló és úszó vízparti, mocsári, lápi vegetáció borította vizes élőhelyek.

(c) Kezelési egység megfeleltetése/Érintettség vizsgálata:

Érintett NÖSZTÉP élőhelyek:

- 5110 Vízben álló mocsári/lápi növényzet
- 5120 Időszakos vízhatás alatt álló gyepek valamint láp- és mocsárrétek

Érintett ÁNÉR élőhelyek:

- AC i Álló- és lassan áramló vizek hínárnövényzete;
- B1a i Nem tőzeglépcső nádasok, gyékényesek és tavikákások;
- B2 i Harmatkásás, békabuzogányos, pántlikafüves mocsári-vízparti növényzet;
- B3 i Vízparti virágkákás, csetkákás, vízi hídörös, mételykórós mocsarak;
- B5 i Nem zsombékoló magassárrétek;
- BA i Fragmentális mocsári- és/vagy hínárnövényzet mozaikok álló és folyóvizek partjánál;
- D5 i Patakparti és lápi magaskórósok;
- D6 i Ártéri és mocsári magaskórósok, árnyas-nyirkos szegélynövényzet;
- OA i Jellegtelen fátlan vizes élőhelyek;

Érintett NATURA 2000 élőhelyek:

- 6430 Síkságok és a hegyvidéktől a magashegységig tartó szintek hidrofil magaskórós szegélytársulásai;
- 3150 Természetes eutróf tavak Magnopotamion vagy Hydrocharition növényzettel;

Érintett közösségi jelentőségű fajok:

Bőjtű réce (*Anas querquedula*), cigányréce (*Aythya nyroca*), csörgőréce (*Anas crecca*), tőkésréce (*Anas platyrhynchos*), kontyosréce (*Aythya fuligula*), jégmadár (*Alcedo atthis*), kis vöcsök (*Tachybaptus ruficollis*), billegető cankó (*Actitis hypoleucos*), piros lábú cankó (*Tringa totanus*), réti cankó (*Tringa glareola*), pajzsoscankó (*Philomachus pugnax*), rétisas (*Haliaeetus albicilla*), vörösgém (*Ardea purpurea*), bölömbika (*Bataurus stellaris*), nagy kócsag (*Egretta alba*), törpegém (*Ixobrychus minutus*), fehér gólya (*Ciconia ciconia*), fekete gólya (*Ciconia nigra*), barna rétihéja (*Circus aeruginosus*), békászó sas (*Aquila pomarina*), kékes rétihéja (*Circus cyaneus*), uhu (*Bubo bubo*), guvat (*Rallus aquaticus*), függő cinege (*Remiz pendulinus*), vízi denevér (*Myotis daubentonii*), tavi denevér (*Myotis dasycneme*), eurázsiai hód (*Castor fiber*), vidra (*Lutra lutra*), nagy tőzlepke (*Lycaena dispar*), szivárványos ökle (*Rhodeus sericeus amarus*), törpecsík (*Sabanejewia aurata*), vágó csík (*Cobitis taenia*), vöröshasú unka (*Bombina bombina*), erdei béka (*Rana dalmatina*), zöld varangy (*Bufo viridis*), zöld levelibéka (*Hyla arborea*)

Érintett, egyéb kiemelt fajok:

Struccpáfrány (*Matteuccia struthiopteris*), bókoló gyömbérgyökér (*Geum rivale*)

(d) Javasolt elírások

Kód	Gyepterületekre vonatkozó elírási javaslat	Magyarázat
GY14	Felázott talajon munkavégzés nem megengedett.	
GY26	Inváziós fásszárúak mechanikus irtása	
GY29	Cserjeirtás csak szeptember 1. és február 28. közötti időszakban lehetséges	
GY131	A cserjék - későbbi kezelések megkönnyítése érdekében - talajszintben való kivágása.	
Kód	Erdőterületekre vonatkozó kezelési elírás-javaslatok	Magyarázat
E69	A környező gyepterületek védelme érdekében az idegenhonos fajok alkotta állományok terjeszkedésének megakadályozása.	
Kód	Vízes élőhelyekre vonatkozó elírás-javaslatok	Magyarázat
V1	A területen, a növényvédelmet kizárólag vizekre és vízben élő szervezetekre nem veszélyes minősítésű anyagokkal és kizárólag inváziós növényfajok irtása céljából lehet végezni.	
V14	A vízi növényzet és a part menti növényzet nem irtható (vágás, nádégetés, cserjék kivágása).	Azon tavak esetében, ahol gémtelpek találhatóak
V17	Április 1. és július 15. között hínárvágás nem végezhető	
V19	Idegenhonos halfajok visszaszorítása, idegenhonos halfaj nem telepíthető	Mivel az idegenhonos fajok telepítését az 1996. évi LIII. törvény 14. §-a természetes és természetközeli állapotú vizek esetében általánosan megtiltja, ennek kapcsán a tilalom hatékony érvényesítése a cél.
V55	Nádgazdálkodás nem végezhető	Gémfélék fészkelőhelyének védelme érdekében
V67	A területen mindennemű beavatkozást kerülendő, kezeletlen állapotban való fenntartás indokolt.	

(e) Élőhelyrekonstrukció és élőhelyfejlesztési javaslatok

Alapvetően beavatkozás nélkül fenntartandó élőhely, rekonstrukcióra a Hernád mentén van szükség, ahol a magaskórósok, magassásosok és a ligeterdők területén több inváziós faj jelentős mértékű terjedése figyelhető meg.

(f) Kezelési javaslatok indoklása

A különböző forrásból származó szennyezések táplálékbázisukon keresztül közvetetten veszélyeztetik a madárfajokat. A nádasokhoz kötődő, nádban fészkelő fajok védelme érdekében szükséges a nádaratás korlátozása. A területen fészkelő, pihenő, vonuló és táplálkozó madárfajok védelme érdekében szükséges a minél nagyobb mocsarak, hínárvegetáció, egyéb vizes élőhely fenntartása, melynek érdekében élőhely-rekonstrukciós beavatkozások szükségesek a területen tapasztalható elrehaladott szukcessziós folyamatok megállítása és az elszaporodott inváziós fajok megfékezése érdekében.

3.2.2. Élőhely-rekonstrukció és élőhely-fejlesztés

Erdőterületek esetén az élőhelyek helyreállítása elsősorban az erdőszerkezeti jellemzők javítását (mint fejlesztést) az erdőgazdálkodási tevékenység keretében, valamint (hatékonyabban) természetvédelmi erdőkezeléssel lehet biztosítani. Gyepterületek helyreállítása/fejlesztése gyeptípusoktól függően, kaszálással, illetve cserjeirtással, inváziós fajok, a megjelenő inváziós fafajok egyedeinek eltávolításával történhet. A részletes élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatokat a dokumentáció 3.2.1 pontjánál, az egyes kezelési egységek (KE) részletes leírásánál adtuk meg.

Általánosságban alkalmazható irányelvek az élőhely-rekonstrukció és élőhely-fejlesztés területén:

- A terület természetes és természetközeli erdeinek fenntartása, felújítása, az erdők természetes folyamatainak (erdődinamika, szukcesszió, regeneráció) elősegítése, a tájidegen fafajú erdők természet-közelivé alakítása, a monokultúrák felszámolása;
- A természetes élővilágot veszélyeztető idegen, invazív fajok visszaszorítása;
- Az élőlényközösségek, valamint az ökológiai rendszerek természetes állapotban történő megőrzése, faj- és egyedszámuk bővítése, a természetes állapotokra jellemző biodiverzitás fenntartása;
- A védett és fokozottan védett, közösségi jelentőségű illetve veszélyeztetett állatfajok és életközösségek megőrzése, zavartalanságuk és életfeltételeik biztosítása;
- A természetes ökológiai rendszerek fenntartása, illetve a természetes és természetközeli állapot elérése;
- A természetközeli állapotok megőrzése mellett a természettudományos kutatások elősegítése.

3.2.3. Fajvédelmi intézkedések

Uráli bagoly (*Strix uralensis*), örvös légykapó (*Ficedula albicollis*), kis légykapó (*Ficedula parva*)

Szükségesek a felsorolt fajok számára az odvas, széthasadt törzseket is tartalmazó idős tölgyes-bükkös állományok (fészkelő-területek). Az uráli bagoly gallyfészkekben vagy odúban (mesterséges odúban is) fészkelő fajok, ezért elengedhetetlen az idős erdei állományrészek és facsoportok visszahagyása, az odvas-széthasadt törzsek kímélete a fakitermelések során. A fészkelő-helyek

háborítatlanságának biztosítása is szükséges a költési időszakban. február 1. és július 15. között, örvös- és kis légykapónál április 1-től.

Fehérhátú fakopáncs (*Dendrocopos leucotos*), fekete harkály (*Dryocopus martius*), hamvas küllő (*Picus canus*)

Szükséges meghagyni odvas, kiszáradt, korhadó, széthasadt törzseket is tartalmazó időszakos tölgyes-bükkös állományokat (fészkelő- és táplálkozó-területek), mert odúban fészkelő fajokról van szó.

Fontos az időszakos állományrészek és facsoportok visszahagyása; az odvas-korhadó törzsek kímélete a fakitermelések során; a fészkelőhelyek háborítatlanságának biztosítása a költési időszakban (március 15. és július 15.). A fehérhátú fakopáncs élőhelyein és amennyiben a faállományviszonyok lehetővé teszik és elbomló holtfaanyag egyensúlya miatt hektáronként legalább 15 m³ mennyiségű feldolgozott holtfaanyagot javasolt visszahagyni.

Haris (*Crex crex*) élőhelyén fészkelési és fiókanevelési időszakban az igazgatóság által bemért revírekben a kakas körül kijelölt 150x150 m-es négyzetben augusztus 15. előtt tilos bármiféle gyepkezelést folytatni (Tvt.). A tulajdonosnak vagy a vagyongekezelőnek minden kaszálást legalább 5 nappal azok tervezett időpontja előtt be kell jelentenie az igazgatóság részére. A kaszálás bejelentését követően az igazgatóság haladéktalanul tájékoztatja a tulajdonost vagy földhasználót a rendelkezéssel érintett terület elhelyezkedéséről. (269/2007. (X. 18.) Korm. rendelet)

Békászó sas (*Aquila pomarina*) és fekete gólya (*Ciconia nigra*) fészektől számított 100-300 méter sugarú körön belül fakitermelés kerülendő. A szaporodási és utódnevelési időszakban (békászó sasnál márc. 15.-aug. 15., fekete gólyánál márc. 1. és aug. 15.) a lakott fészektől számított 400 méter sugarú körben erdőterület-védelmi tevékenységen kívül más tevékenység kerülendő. Az igazgatóság a korlátozással érintett területek elhelyezkedéséről rendszeresen, de legalább évente tájékoztatja az erdészeti hatóságot és az érintett erdőgazdálkodót.

Kígyászölyv (*Circaetus gallicus*) és darázsölyv (*Pernis apivorus*) fészektől számított 100-200 méter sugarú körön belül fakitermelés kerülendő. A szaporodási és utódnevelési időszakban (kígyászölyvnél márc. 15.- aug. 15., darázsölyvnél ápr. 15. és aug. 15.) a lakott fészektől számított 200-300 méter sugarú körben erdőterület-védelmi tevékenységen kívül más tevékenység kerülendő. Az igazgatóság a korlátozással érintett területek elhelyezkedéséről rendszeresen, de legalább évente tájékoztatja az erdészeti hatóságot és az érintett erdőgazdálkodót.

Parlagi sas (*Aquila heliaca*) fészektől számított 100-200 méter sugarú körben fakitermelés kerülendő. A szaporodási és utódnevelési időszakban (febr. 1.- aug. 15.) a lakott fészektől számított 300-600 méter sugarú körben erdőterület-védelmi tevékenységen kívül más tevékenység kerülendő. Zárt állományban 300 m, nyílt élőhelyen 600 m a korlátozás. Az időszakos korlátozás elsődlegesen a folyamatos emberi jelenlétet igénylő munkálatokra (erdőgazdálkodás, földmunkák stb.) terjed ki. A szokványos mezőgazdasági tevékenységek (földművelés, legeltetés) esetében általában nincs szükség korlátozásra, ugyanakkor ezek esetében is tilos a fészkek megadott körzetében megállni, huzamosabb ideig ott tartózkodni. Véderdő (különálló fák) meghagyása: zárt állományban 200 m, nyílt élőhelyen 100 m a fészkelőhely körül. Territóriumonként (7 km-es körzetben) minimum 5 alternatív fészkelőhely is megőrizendő (korábbi fészkelőhelyek, vagy öreg erdőfoltok, síkvidéken facsoportok).

Az igazgatóság a korlátozással érintett területek elhelyezkedéséről rendszeresen, de legalább évente tájékoztatja az erdészeti hatóságot és az érintett erdőgazdálkodót.

Uhu (*Bubo bubo*) fészkelőhelyein a takaró növényzet rendszeres eltávolításával biztosítani a fészkelésre alkalmas nyílt sziklafalak fennmaradását. A potenciális fészkelőhelyeken szükség esetén mesterségesen fészkelő-párkányok kialakítása. A fészkelőhelyek környékén a bányákban a rágcálóírtást egyeztetni szükséges a nemzeti park igazgatósággal.

Natura 2000 jelölő ragadozómadarak fészkelőhelyein szaporodási és utódnevelési időszakban a turistaforgalom korlátozása szükséges.

A többi fenntartási tervben említett szárazföldi közösségi jelentőségű állatfaj esetében az állományaik fennmaradása érdekében a kezelési egységeknél és a gazdálkodáshoz nem köthető

javaslatoknál elřirtak betartása elegendő a fajmegőrzéshez.

A Zempléni Tájvédelmi Körzettel, annak fokozottan védett területével, valamint a számos kiemelt jelentőségű természetmegőrzési területtel való átfedés miatt a következő állatfajokra vonatkozóan szerepeltetük fajvédelmi intézkedéseket:

A zempléni futrinka (*Carabus zawadzskii*) állományainak védelme érdekében a cserjés állományszegélyeket fenn kell tartani.

A sárgahasú unka (*Bombina variegata*) és egyéb kételtű fajok védelme érdekében az erdei vízfolyások és kisvízállások kímélete javasolt, alkalmas területen vizes élőhelyek kialakítása pl. úti menti árkok lefolyástalan mélyedésibe irányított vízzel. Az erdészeti úthálózat karbantartása (vizek levezetése, feltöltés kőzúzalékkal, dózerolás stb.) a szaporodási időszakon (április 1. i augusztus 15.) kívül történjen. A faj jelentős élőhelyei közelében ne kerüljön vadászati létesítmény elhelyezésre, kialakításra. A kedvező élőhelyek lekerítésével megakadályozható, hogy az élőhelyet dagonyaként használja a vadállomány. A fahasználatok, termelések során a faj számára alkalmas élőhelyeken a faállomány visszahagyása szükséges, olyan mértékben, ami biztosítja az élőhely változatlanságához szükséges mikroklimatikus viszonyokat. A fakitermelések után a gallyak, famaradékok összerakása során, egyrészt a gallyak kerüljenek eltávolításra a vízállásokból, másrészt a kupacok ne a vízállásokba kerüljenek kialakításra. A vízállásokba belehullott ágak, növényi részek eltávolításával késleltethetjük a vízállás feltöltődését.

3.2.4. Kutatás, monitorozás

Cél az egyes jelölés alapjául szolgáló madárfajok állománynagyságának és annak változásának megállapítása. A Natura 2000 területen alkalmazott monitorozási módszerek az alábbiak:

1) Ritka és Telepesen Fészkelő Madarak /RTM/ monitorozása: elsősorban a térség karakterfajainak állomány-felvételezését célzó felmérés, mely 2003-tól minden évben, kismértékben változó fajlistával elvégzésre kerül.

Ismétlési gyakoriság: évente.

Felmért fajok:

- Å Szirti sas (*Aquila chrysaetos*)
- Å Békászó sas (*Aquila pomarina*)
- Å Uhu (*Bubo bubo*)
- Å Kígyászölyv (*Circaetus gallicus*)
- Å Haris (*Crex crex*)
- Å Fehérhátú fakopáncs (*Dendrocopos leucotos*)
- Å Uráli bagoly (*Strix uralensis*)
- Å Billegetőcankó (*Actitis hypoleucos*)
- Å Parlagi sas (*Aquila heliaca*)
- Å Vándorsólyom (*Falco peregrinus*)
- Å Kis légykapó (*Ficedula parva*)

2) Vízimadár szinkronszámlálás vonuló és fészkelő fajokra. Módszer: lehetőleg integrált felméréssel a vizsgálandó terület teljes területét lefedő vízimadár számlálást kell végezni egy adott napon több felmérő bevonásával egy időben. Célja, hogy adatokat nyerjünk a területen fészkelő, gyülekező, átvonuló, illetve telelő vízimadár populációk nagyságáról és elterjedéséről, továbbá hosszú távon trendeket határozhassunk meg a felmérésbe vont vízimadár fajokról.

Ismétlési gyakoriság: Korábban rendszertelenül végzett felmérés. Javasolt lenne évente elvégezni. Felmérendő fajok:

- Å Hegyi billegető (*Motacilla cinerea*)
- Å Billegetőcankó (*Actitis hypoleucos*)
- Å Jégmadár (*Alcedo atthis*)
- Å Törkés réce (*Anas platyrhynchos*)
- Å Böjti réce (*Anas querquedula*)
- Å Törpegém (*Ixobrychus minutus*)
- Å Halászsas (*Pandion haliaetus*)
- Å Pajzsoscankó (*Philomachus pugnax*)
- Å Réti cankó (*Tringa glareola*)

3) Téli sas-szinkron: 1995 óta folyó, a Natura 2000 terület egészét érintő felmérés, melynek során a térségben telelő, elsősorban ragadozó madárfajok állományairól nyerhetünk képet.

Felmért fajok:

- Å parlagi sas (*Aquila heliaca*)
- Å kékes rétihéja (*Circus cyaneus*)
- Å kerecsensólyom (*Falco cherrug*)
- Å rétisas (*Haliaeetus albicilla*)
- Å szirti sas (*Aquila chrysaetos*)
- Å vándorsólyom (*Falco peregrinus*)

4) Fehér gólya monitoring: a Natura 2000 területen táplálkozó fehér gólyák állományi adataira a településeken történő gólyafészek felméréssel lehet információt gyűjteni. A program évek óta folyik az érintett Natura 2000 terület esetében. A felmérés információt szolgáltat a faj fészkeinek számáról, elhelyezkedéséről és a fiókaszámon keresztül az átlagos fiókaszámról, illetve a költési sikerre és a fióka mortalitásra.

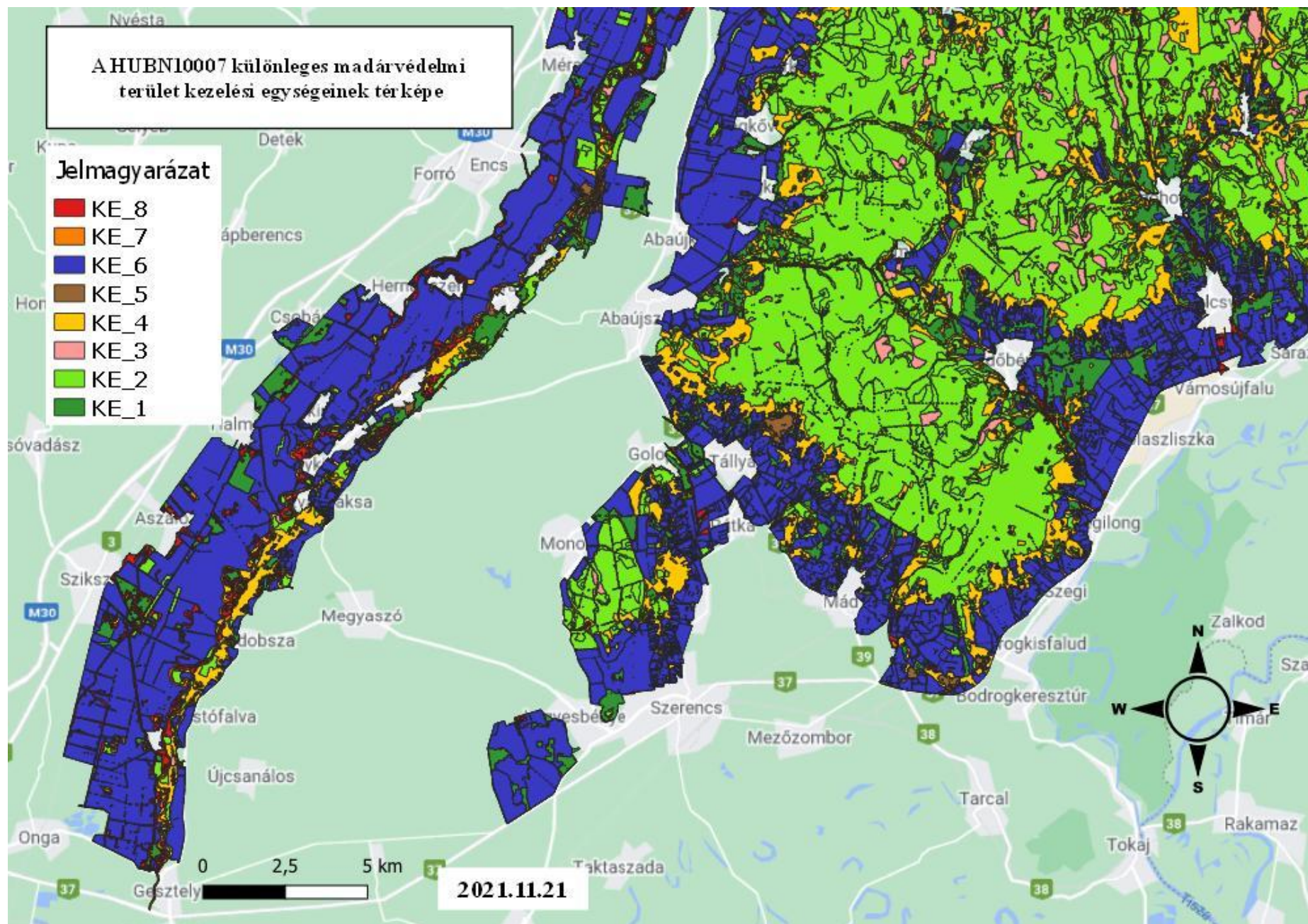
3.2.5. Melléklet

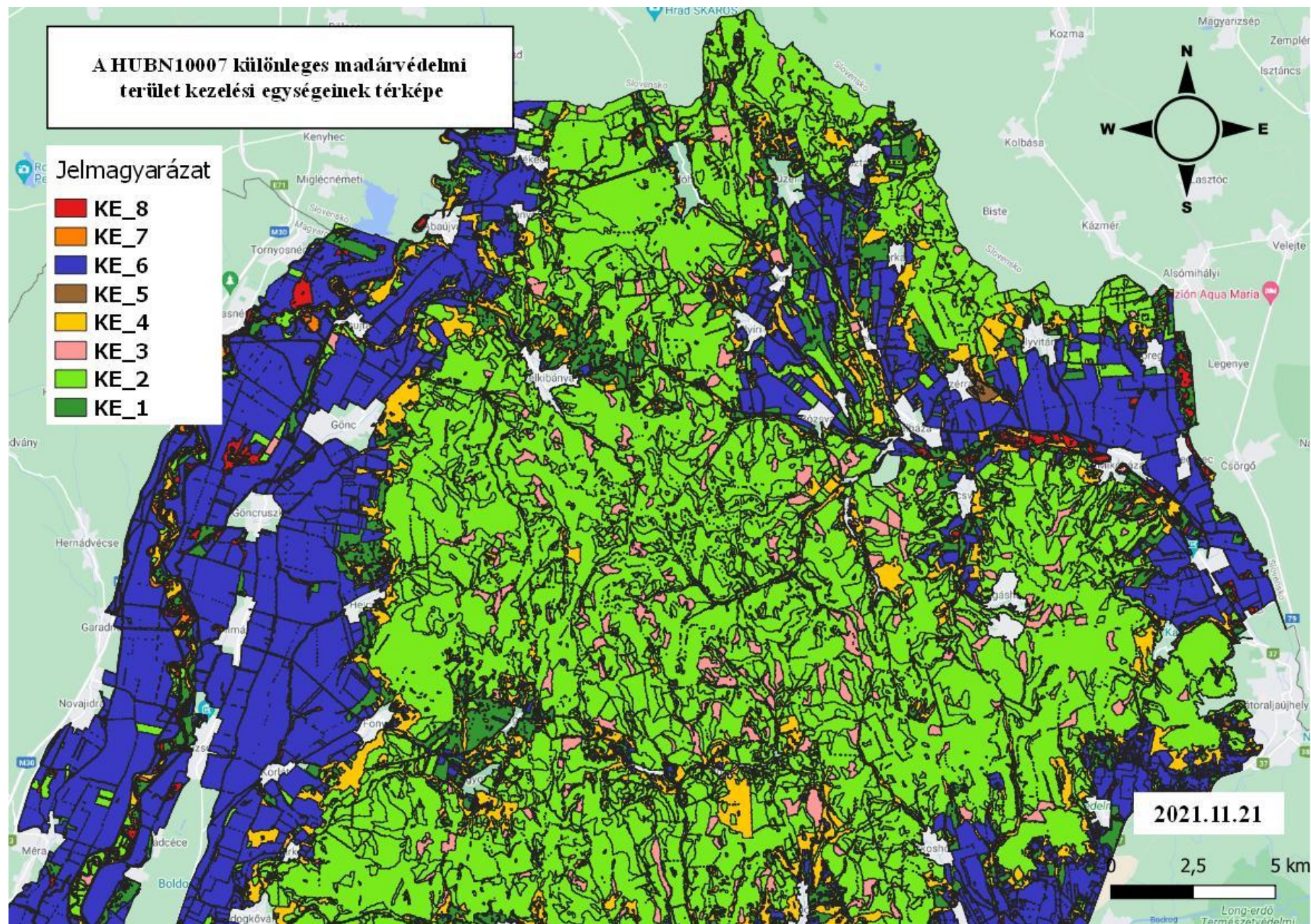
A kezelési egységeket ábrázoló térkép alapja a fenti élőhelytípusok térképe volt, melyet az Agrárminisztérium (AM) 2020. szeptember 15-én kelt, *Áranyutató a különleges madárvédelmi területek Natura 2000 fenntartási terveinek összeállításához* című KMT területek figyelembevételével készített irányutató alapján a Nemzeti ökoszisztéma szolgáltatás-térképezés során létrejött, úgynevezett NÖSZTÉP alaptérkép használatával készítettük el. Mivel a NÖSZTÉP projekt keretében a térképezés során nem élőhelytérképezés képezte a térkép egyes kategóriáinak megajzolásához szükséges alap információt, hanem azt távérzékelési módszerekből és adatszolgáltatásokból származó adatok és információk alapján készítették el, az alaptérkép az aktuális természetbeni állapotoktól számos helyen eltér. Ennek megfelelően a mi általunk készített kezelési egységeket ábrázoló térkép is hordozza a térképezésből adódó pontatlanságokat.

A HUBN10007 különleges madárvédelmi
terület kezelési egységeinek térképe

Jelmagyarázat

- KE_8
- KE_7
- KE_6
- KE_5
- KE_4
- KE_3
- KE_2
- KE_1

3.3. A kezelési javaslatok megvalósításának lehetséges eszközei a jogi háttér és a tulajdonviszonyok függvényében

- A tervezési terület egésze a HUBN 10007 Zempléni-hegység a Szerencsi-dombsággal és a Hernád-völgygel különleges madárvédelmi terület, illetve átfed a HUBN20084 Központi-Zempléni-hegység, mint legnagyobb területi kiterjedésű kiemelt jelentőségű természetmegőrzési területtel, illetve több kisebb (HUBN20087 Baskói-rétek, HUBN20073 Bodrogszegi Várhegy, HUBN20093 Bózsai Temető-alja, HUBN21007 Bózsai-patak, HUBN20077 Erdőbényei-Olaszliszka magyar nőszirom sztyepprétek, HUBN20089 Füzéri Pál-hegy, HUBN20004 Hernád-völgy és Sajóvári-erdő, HUBN20090 Komlóskai Mogorós-tető és Zsidó-rét, HUBN20084 Központi-Zempléni-hegység, HUBN21008 Mádi Bomboly-bánya, HUBN21009 Mádi Kakas-hegy, HUBN20088 Regéci Várhegy, HUBN20085 Északi-Zempléni-hegység, HUBN20092 Telkibányai Király-hegy, HUBN20074 Tállyai Patócs-hegy-Sátor-hegy) természetmegőrzési területtel, tehát a tervezési területre alapvetően a 275/2004 (X.8.) Korm.rendelet az irányadó.
- A fent hivatkozott Natura 2000 terület jelentős része országos jelentőségű védett természeti terület a Zempléni Tájvédelmi Körzet és további nyolc kisebb (Megyaszi-tatorjános TT, Bodrogszegi Várhegy TT, Abaújkéri Aranyos-völgy TT, Erdőbényei fáslegelő TT, Füzeradványi park TT, Tállyai Patócs-hegy TT, Megyer-hegyi Tengertető TT, Sóstó-legelő TT) természetvédelmi terület része, ezen kívül számos exlege védett forrás, láp, barlang, védett mesterséges üreg, valamint földvár is található rajta, melyekre elsősorban a természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény (Tvt.) vonatkozik.
- Figyelemmel kell lenni a kihirdetett természetvédelmi kezelési tervek: Abaújkéri Sóstó-legelő TT: 15/1994. (IV. 29.) KTM rendelet és a 78/20015 (XII.1.) FM rendelet 1. számú melléklet; a Bodrogszegi Vár-hegy TT: 125/2011. (XII. 21.) VM rendelet 1. sz melléklet; Megyer-hegyi Tengertető TT: 24/1997 (VIII.1.) KTM rendelet 1. sz melléklet; Tállyai Patócs-hegy TT: 5/2010 (III.23) KvVM rendelet 1. sz melléklet; Abaújkéri Aranyos-völgy TT: 98/2007. (XII. 23.) KvVM rendelet 2. számú melléklet és a Megyaszi Tatorjános TT-nek a 12/2009. (VIII. 19.) KvVM rendelet 1. sz melléklete; Abaújkéri Ördög-szikla TE: 17/2014. (X. 27.) FM rendelet 3. számú melléklet.
- A tervezési terület átfed a Tokaj-hegylajai történelmi borvidék kultúrtáj világörökség területtel. Az érintett területrészek a 485/2016. (XII. 28.) Korm. rendelet 2. számú mellékletében foglaltak is irányadók.
- Helyi védett területek vonatkozásában az önkormányzati rendeletekben megfogalmazottak irányadók.
- Továbbá a terület az országos ökológiai hálózat és tájképvédelmi övezet részei is egyben, mely esetében a Tvt. mellett a 2018. évi CXXXIX. törvény Magyarország és egyes kiemelt térségeinek területrendezési tervéről irányadó.
- Az erdő esetében figyelembe kell venni a hatályos erdőtervezési törvényt - jelenleg a 2009. évi XXXVII. törvényt, annak módosítását (2017. évi LVI. törvény) és Vhr.-jeit, Alsó-Hegyközi Erdőtervezési Körzet, Fonyi Erdőtervezési Körzet, Gönci Erdőtervezési Körzet, Erdőhorvati Erdőtervezési Körzet erdőtervét.
- A tervezési terület egyharmada, kb. 33%-a állami tulajdonban van, melynek nagyobb részben az Észak-erdő Zrt., kisebb részben az Aggteleki Nemzeti Park Igazgatóság, az Észak-magyarországi Vízügyi Igazgatóság a vagyonkezelője.

- A kezelési javaslatok megvalósítása esetén a fentebb összefoglalt körülményeket együtt és egymással összhangban kell figyelembe venni.

3.3.1. Agrártámogatások

3.3.1.1. Jelenleg működő agrártámogatási rendszer

Az Európai Unió mezőgazdasági támogatási rendszere, a közös agrárpolitika (KAP) két pilléren nyugszik: az első pillér (KAP I.) a közvetlen támogatásokat és a piaci intézkedéseket finanszírozza, teljes egészében az Európai Mezőgazdasági Garanciaalap (EMGA) terhére. A második pillér (KAP II.) az unió vidékfejlesztési politikáját szolgálja, melyet az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alap (EMVA) regionális vagy nemzeti források társfinanszírozásával működtet.

A Natura 2000 területen gazdálkodók a KAP I. pillér támogatásain túlmenően részesedhetnek a KAP II. pillér forrásaiból is, melyeket a 2014-2020 közötti időszakra Magyarországon a Vidékfejlesztési Program 2014-2020 tartalmaz. A betartandó előírásokat a 2015-2018 között folyamatosan megjelentetett pályázati felhívások foglalják magukba. A 2007-2013 közötti időszakban igénybe vehető támogatások egy részének felhasználása még nem zárult le, az ezekről szóló jogcímrendeletek továbbra is hatályban maradnak mindaddig, amíg történik belőlük kifizetés – ez első sorban az erdő támogatások esetében fordulhat elő.

A 2014-2020 közötti időszak végeztével közeledve – hasonlóan a 2007-2013 közötti időszak végéhez – átmeneti szabályokat terjesztett elő az Európai Bizottság. Ennek értelmében a 2021. és 2022. évekre átmeneti időszakot hirdettek meg, amelyben a KAP II. pillért érintően többek között a terület- és állatlétszám alapú vidékfejlesztési támogatásokat – amelyek jellemzően több éves kötelezettségvállalásúak – meghosszabbíthatja a tagállam. Az átmeneti években a KAP I. pillér alá tartozó közvetlen támogatások is elérhetőek lesznek a jelenlegi feltételek mellett. Az átmeneti szabályok miatt az új tervezési ciklus előre láthatóan 2023-tól indul, és 2027-ig tart.

A 2014-2020 között elérhető agrártámogatásokról aktualizált összefoglalás található az állami természetvédelem honlapján:

http://termeszetvedelem.hu/_user/browser/File/N2k_fennterv/3_%20mell%C3%A9klet_aktualizalt_041219.pdf

Továbbá a Vidékfejlesztési Program 2014-2020 jelenleg elérhető pályázati felhívásai megtekinthetők az alábbi linken: <https://www.palyazat.gov.hu/doc/4523>

A jelenlegi támogatási időszakban a Vidékfejlesztési Program keretében számos olyan intézkedés elérhető, ahol a Natura 2000 területeken gazdálkodók támogatási forrásokhoz juthatnak vagy előnyt élvezhetnek a pontozási rendszerekben.

Legfontosabbak ezek közül a kompenzációs jellegű kifizetések, melyek a gyepterületek és magánerdők esetében érhetőek el. A Natura 2000 gyepterületekre vonatkozó földhasználati szabályok betartása azonban független attól, hogy a gazdálkodó igényelte-e a támogatást vagy sem. Az adminisztratív eszközök tekintetében a Natura 2000 területekre járó kompenzáció ráépül az egyéb elérhető támogatásokra, a gazdálkodók a Natura 2000 intézkedés mellett jogosultak többek között az egységes területalapú támogatásra (SAPS) is.

Az Országos Erdőállomány Adattárban nyilvántartott erdőrészlet területén felmerülő költségek és jövedelem-kiesés ellentételezése céljából a magánkézben lévő, Natura 2000 erdőterületeken történő gazdálkodáshoz kompenzációs támogatás igényelhető, melynek összege az erdő természetességétől, a faállomány korától és összetételétől függően változik.

Az önkéntesen vállalt előírások első sorban az agrár-környezetgazdálkodás, ökológiai gazdálkodás és az erdészet, erdő-környezetvédelem, természetmegőrzés témakörébe integrálódnak.

Az agrár-környezetgazdálkodási (AKG) kifizetési rendszer olyan önkéntes alapon működő program, amelyben résztvevők az agrár-környezetgazdálkodási célok elérésének érdekében többlet tevékenységek elvégzését vállalják gazdálkodásuk során. Amennyiben a gazdálkodó az adott Natura 2000 gyepterület vonatkozásában kompenzációs támogatás igénybevételére jogosult, úgy a gyepterületeket érintő AKG tematikus elírás csoportok esetén a támogatási összeg a kompenzációs támogatás összegével csökkentésre kerül.

Egyes esetekben az erdőkre lehívható támogatások szektortól függetlenül is igénybe vehetők (pl. természeti katasztrófa (vízkár, szélkár, tűzkár, biotikus kár) által sújtott területeken az erdészeti potenciál helyreállítására, erdőkárok megelőzésére, illetve erdőszerkezet átalakításához), más esetben az állami és önkormányzati szektor kizárásra került.

Támogatás vehető még igénybe olyan földhasználati intézkedésekre, amelyek gazdálkodáshoz közvetlenül nem kapcsolódnak, ugyanakkor a vidéki táj értékeinek, állat- és növényvilágának fennmaradását szolgálják, és ezáltal növelik a Natura 2000 területek közjóléti értékét, illetve hozzájárulnak a környezetgazdálkodási célok teljesítéséhez (az erdő esetében az erdei ökoszisztémák ellenálló képességének és környezeti értékének növelését célzó beruházásokhoz nyújtott támogatás, a mezőgazdasági területek esetében az élőhelyfejlesztési és vízvédelmi célú nem termelői beruházások).

A tervezési területen elérhető támogatások rövid ismertetése

Élőhelykezeléssel összefüggő mezőgazdasági támogatások

- 1) VP-4-10.1.1-15 Agrár-környezetgazdálkodási kifizetés
- 2) VP-4-10.1.1-16 Agrár-környezetgazdálkodási kifizetés
- 3) VP-4-10.1.1-21 Agrár-környezetgazdálkodási kifizetés
- 4) VP-4-11.1.-11.2.-15 Ökológiai gazdálkodásra történő áttérés, ökológiai gazdálkodás fenntartása
- 5) VP-4-11.1.-11.2.-18 Ökológiai gazdálkodásra történő áttérés, ökológiai gazdálkodás fenntartása
- 6) VP-4-11.1.-11.2.-21 Ökológiai gazdálkodásra történő áttérés, ökológiai gazdálkodás fenntartása
- 7)
- 8) VP4-12.1.1-16 Natura 2000 mezőgazdasági területeknek nyújtott kompenzációs kifizetések
- 9) VP4-4.4.1-16 Élőhelyfejlesztési célú nem termelői beruházások
- 10) VP4-10.2.1.1.-15 A védett fahonos és veszélyeztetett mezőgazdasági állatfajták genetikai állományának in situ megőrzése
- 11) VP4-10.2.1.1.-21 A védett fahonos és veszélyeztetett mezőgazdasági állatfajták genetikai állományának in situ megőrzése

Erdészeti támogatások

- 1) VP4-12.2.1-16 Natura 2000 erdőterületeknek nyújtott kompenzációs kifizetések
- 2) VP5-8.2.1-16 Agrár-erdészeti rendszerek létrehozása
- 3) VP5- 8.1.1-16 Erdősítés támogatása
- 4) VP4-15.1.1-17 Erdő-környezetvédelmi kifizetések
- 5) VP5- 8.5.1.-16 Az erdei ökoszisztémák ellenálló képességének és környezeti értékének növelését célzó beruházások
- 6) VP4-15.2.1.1-16 Erdészeti genetikai erőforrások megőrzése
- 7) VP4-15.2.1.2-17 Erdészeti genetikai erőforrások fejlesztése
- 8) VP5-8.3.1-17 Az erdőgazdálkodási potenciálban okozott erdőkárok megelőzése

- 9) VP5-8.4.1.-16 Az erdőgazdálkodási potenciálban okozott erdőkárok helyreállítása
- 10) VP-5-8.6.2-16 Erdei termelési potenciál mobilizálását szolgáló tevékenységek
- 11) VP4-8.5.2.-17 Az erdei ökoszisztémák térítésmentesen nyújtott közjóléti funkcióinak fejlesztése
- 12) VP5-8.6.1-17 Erdészeti technológiákra, valamint erdei termékek feldolgozására és piaci értékesítésére irányuló beruházások
- 13) VP2-4.1.3.7-20 Csemetekertek gépbeszerzése

Egyéb támogatások

- 1) VP4-16.5.1-17 A fenntarthatóságot célzó tájgazdálkodás, terület- és tájhasználat váltás együttműködései
- 2) Az éghajlat és környezet szempontjából elnyös mezőgazdasági gyakorlatokra nyújtandó támogatás igénybevételének szabályairól, valamint a szántóterület, az állandó gyepterület és az állandó kultúrával fedett földterület növénytermesztésre vagy legeltetésre alkalmas állapotban tartásának feltételeiről szóló 10/2015. (III. 13.) FM rendelet alapján Natura 2000 gyepterületen ún. Zöldítés támogatás igényelhető.

3.3.1.2. Javasolt agrártámogatási rendszer

A felsoroltakhoz képest új támogatási intézkedésre (részletes elővizsgálatok híján) nem tudunk javaslatot tenni, a vizsgálati terület erdein belül mutatkozó magas állami tulajdoni hányad miatt azonban valamilyen módon szükségesnek tartanánk a fenti intézkedések állami szektorra való kiterjesztését is. Mivel sok esetben közvetlenül nem támogathatók az állami tulajdonú és önkormányzati területek, itt szóba jöhetnek esetleg az állami erdőgazdálkodás rendszerén belül elkészítendő belső szabályozások és utasítások (hozzájuk rendeltlen pedig belső pénzeszköz-elkülönítések), illetve a plusz források bevonását jelentő, az ismertetett (vagy azokhoz hasonló) intézkedések szerinti, természetvédelmi célokat is szolgáló tevékenységek megvalósítását segítő pályázatok. A nem állami tulajdonú területek esetében elemzésnek szükséges továbbá alávetni a jelenlegi támogatás-igénylések és támogatottság mértékét, a futó programok megfelelőségét, hogy a működő támogatási programok hatékonyságáról reális helyzetképet kapjunk.

A támogatásokban számítson bele a természetvédelmi céllal í hatósági határozatokban előírt - meghagyott cserjésáv, bokorcsoport is.

3.3.2. Pályázatok

Projekt címe: Komplex élőhely-fejlesztés a Zempléni Tájegység területén

Projekt azonosító száma: KEHOP-4.1.0-15-2016-00028

Időtartam: 2016.11.01. - 2021.06.29.

A projekt célja az Aggteleki Nemzeti Park Igazgatóság Zempléni Tájegységében található természetvédelmi kezelést igénylő védett, illetve Natura 2000 élőhelyek ökológiai állapotának javítása élőhely-fejlesztési és területkezelési tevékenységekkel.

Az Igazgatóság a projekt során mintegy 1.316 ha rét, legelő, erdő és mocsárként, vízállásként nyilvántartott terület kezelését és fejlesztését végzi el a természetközeli állapotok helyreállítása, megőrzése érdekében. A beavatkozások Bodrogkeresztúr, Bodrogkisfalud, Fony, Mogyoróska, Olaszliszka, Regéc, Sátoraljaújhely, Szegi, Tarcál, Tiszaladány és Tokaj települések községhatárait érintik.

A projekt elemei elősegítik a természeti környezet több száz évvel ezelőtti egészséges állapotának a helyreállítását, a terület ökoszisztémájának javulását.

- A természetes gyepek rekonstrukciója az invázióra képes, idegenhonos növényfajok visszaszorítására, a szukcessziós folyamatok szabályozására, honfoglalásunk óta nyílt, gyepes élőhelyek visszaszerzésére irányul.
- Az erdei élőhelyeinken szintén az idegenhonos és inváziós fa- és cserjefajok visszaszorítására kerül sor, kiemelt feladat a természetes, bolygatatlan, szerkezetileg változatos és sokszínű erdő rekonstrukciójának megkezdése.

Összességében a projekt eredményeként a Zempléni Tájegység területének, mint értékes élőhely megőrzése, fenntartása, ennek kapcsán védett növény és állatfajok életfeltételeinek biztosítása és bővítése várható.

3.3.3. Egyéb

Egyéb megjegyzést nem teszünk.

3.4. A terv egyeztetési folyamatának dokumentációja

3.4.1. Felhasznált kommunikációs eszközök

Felhasznált kommunikációs eszköz	Érintett célcsoport	Kommunikáció címzettje	Időpont	Levelek, e-mailek, részvevők száma
Érintettek levélben és/vagy e-mailben történő megkeresése és tájékoztatása	Önkormányzatok, gazdálkodók, hatóságok, civil szervezetek	95 önkormányzat, 43 erdőgazdálkodó, 28 vadásztársaság, 17 halgazdálkodó, 12 mezőgazdasági cég, 13 hatóság, 8 civil szervezet/köztisztület	2021. november	216 db
Önkormányzati közzététel	Önkormányzatok, gazdálkodók, lakosság	95 önkormányzat	2021. november	95 db
Honlap	Önkormányzatok, gazdálkodók, hatóságok, civil szervezetek	Önkormányzatok, gazdálkodók, hatóságok, civil szervezetek, egyéb érdeklődők	2021. november	

3.4.2. A kommunikáció címzettjei

A NATURA 2000 területtel érintett földrészletek tulajdonosai és vagyonkezelői.

A NATURA 2000 területen illetékességi vagy működési területtel rendelkező területi települési önkormányzatok

- Abaújalpár Község Önkormányzata
- Abaújkér Község Önkormányzata
- Abaújszántó Város Önkormányzata
- Abaújvár Község Önkormányzata
- Alsódobsza Község Önkormányzata
- Alsóregmec Község Önkormányzata
- Arka Község Önkormányzata
- Aszaló Község Önkormányzata
- Baskó Község Önkormányzata
- Bekecs Község Önkormányzata
- Bodrogkeresztúr Község Önkormányzata
- Bodrogkisfalud Község Önkormányzata
- Bodrogolaszi Község Önkormányzata
- Boldogkőújfalu Község Önkormányzata
- Boldogkőváralja Község Önkormányzata
- Bózsza Község Önkormányzata
- Csobád Község Önkormányzata
- Encs Város Önkormányzata
- Erdőbénye Község Önkormányzata
- Erdőhorváti Község Önkormányzata
- Felsődobsza Község Önkormányzata
- Felsőregmec Község Önkormányzata
- Filkeháza Község Önkormányzata
- Fony Község Önkormányzata
- Forró Község Önkormányzata
- Füzér Község Önkormányzata
- Füzérkajata Község Önkormányzata
- Füzérkomlós Község Önkormányzata
- Füzérradvány Község Önkormányzata
- Garadna Község Önkormányzata
- Gesztely Község Önkormányzata
- Gönc Város Önkormányzata
- Göncruszka Község Önkormányzata
- Golop Község Önkormányzata
- Halmaj Község Önkormányzata
- Hejce Község Önkormányzata
- Herceghát Község Önkormányzata
- Hernádbődő Község Önkormányzata
- Hernádcéce Község Önkormányzata
- Hernádkércs Község Önkormányzata
- Hernádszentandrás Község Önkormányzata
- Hernádszurdok Község Önkormányzata
- Hernádvécse Község Önkormányzata
- Hidasnémeti Község Önkormányzata

- Hollóháza Község Önkormányzata
- Háromhuta Község Önkormányzata
- Ináncs Község Önkormányzata
- Újcsanáros Község Önkormányzata
- Kishuta Község Önkormányzata
- Kiskinizs Község Önkormányzata
- Kéked Község Önkormányzata
- Komlóska Község Önkormányzata
- Korlát Község Önkormányzata
- Kovácsvágás Község Önkormányzata
- Legyesbénye Község Önkormányzata
- Makkoshotyka Község Önkormányzata
- Mád Község Önkormányzata
- Megyaszó Község Önkormányzata
- Mezőzombor Község Önkormányzata
- Mikóháza Község Önkormányzata
- Mogyoróska Község Önkormányzata
- Monok Község Önkormányzata
- Méra Község Önkormányzata
- Nagyhuta Község Önkormányzata
- Nagykinizs Község Önkormányzata
- Novajdrány Község Önkormányzata
- Nyíri Község Önkormányzata
- Olaszliszka Község Önkormányzata
- Onga Város Önkormányzata
- Pere Község Önkormányzata
- Pálháza Város Önkormányzata
- Pányok Község Önkormányzata
- Pusztafalu Község Önkormányzata
- Regéc Község Önkormányzata
- Rátka Község Önkormányzata
- Sáradsadány Község Önkormányzata
- Sárospatak Város Önkormányzata
- Sima Község Önkormányzata
- Sóstófalva Község Önkormányzata
- Sátorajújhely Város Önkormányzata
- Szegi Község Önkormányzata
- Szegilong Község Önkormányzata
- Szentistvánbaksa Község Önkormányzata
- Szerencs Város Önkormányzata
- Szikszó Város Önkormányzata
- Telkibánya Község Önkormányzata
- Tállya Község Önkormányzata
- Tolcsva Község Önkormányzata
- Tornyosnémeti Község Önkormányzata
- Vágáshuta Község Önkormányzata
- Vilmány Község Önkormányzata

- Vilyvitány Község Önkormányzata
- Vizsoly Község Önkormányzata
- Vámosújfalú Község Önkormányzata
- Zsujta Község Önkormányzata

A NATURA 2000 területen illetékességi vagy működési területtel rendelkező területi államigazgatási szervek

- B.-A.-Z. Megyei Kormányhivatal Agrárügyi Főosztály, Erdészeti Osztály (3526 Miskolc, Blaskovics L. u. 24.) i erdeszet.miskolc@borsod.gov.hu
- B.-A.-Z. Megyei Kormányhivatal Agrárügyi Főosztály, Földművelésügyi Osztály (3526 Miskolc, Blaskovics L. u. 24.) i foldmuvelesugy.miskolc@borsod.gov.hu
- B.-A.-Z. Megyei Kormányhivatal Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Hulladékgazdálkodási Főosztály Környezetvédelmi és Természetvédelmi Szakértői Osztály (3530 Miskolc, Mindszent tér 4.) i környezet.fo.miskolc@borsod.gov.hu
- B.-A.-Z. Megyei Kormányhivatal Közlekedési, Műszaki Engedélyeztetési és Mérésügyi Főosztály (3527 Miskolc, József Attila út 20.) i kozlekedes.fo.miskolc@borsod.gov.hu
- B.-A.-Z. Megyei Kormányhivatal Építésügyi és Örökségvédelmi Főosztály (3530 Miskolc, Rákóczi út 11.) i epitesugy@borsod.gov.hu
- B.-A.-Z. Megyei Kormányhivatal Élelmiszerbiztonsági, Agrárügyi Főosztály Növény- és Talajvédelmi Osztály (3526 Miskolc, Blaskovics L. u. 24.) i novenyvedelem.miskolc@borsod.gov.hu
- B.-A.-Z. Megyei Kormányhivatal Közlekedési, Műszaki Engedélyeztetési és Mérésügyi Főosztály Bányászati Osztály (3527 Miskolc, Soltész-Nagy-Kálmán út 5.) i banyaszat@borsod.gov.hu
- B.-A.-Z. Megyei Kormányhivatal Földhivatali Főosztály (3525 Miskolc, Vologda u. 4.) - foldhivatal@borsod.gov.hu
- B.-A.-Z. Megyei Kormányhivatal Agrár- és Vidékfejlesztést Támogató Főosztály (3530 Miskolc, Mindszent tér 1.) - koleszar.gabor@borsod.gov.hu
- Nemzeti Média és Hírközlési Hatóság ((1015 Budapest Ostrom u. 23-25) - info@nmhh.hu.
- B.-A.-Z. Megyei Rendőr-főkapitányság (3501 Miskolc, Zsolcai kapu 32.) - borsodmrk@borsod.police.hu
- B.-A.-Z. Megyei Katasztrófavédelmi Igazgatóság (3525 Miskolc, Dózsa György u. 15.) - borsod.titkarsag@katved.gov.hu

Vízügyi kezelőszervezetek

Észak-magyarországi Vízügyi Igazgatóság (3530 Miskolc, Vörösmarty u. 77.) - emvizig@emvizig.hu

Egyéb főbb területhasználók

- Északerdő Erdőgazdasági Zrt. Hegyaljai Erdészeti Igazgatóság
- Északerdő Erdőgazdasági Zrt. Hegyközi Erdészeti Igazgatóság
- Északerdő Erdőgazdasági Zrt. Herdnádvölgyi Erdészeti Igazgatóság
- Északerdő Erdőgazdasági Zrt. Tállyai Erdészeti Igazgatóság
- Északerdő Erdőgazdasági Zrt. Telkibányai Erdészeti Igazgatóság

- Északerdő Erdőgazdasági Zrt. Sárospataki Erdészeti Igazgatóság
- Pálházi Rákóczi Erdőgazdasági Szövetkezet
- Papelyusi Erdőbirtokossági Társulat
- Kányahegyi Erdőbirtokossági Társulat
- Erdőbényei Erdőbirtokossági Társulat
- BÉKE Mezőgazdasági Kft
- Hercegkút-Makkoshotyka Erdőgazdasági Szövetkezet
- SCHERG Lr RINC Pataki Erdőbirtokossági Társulat
- Fakitermelő, Fafeldolgozó és Értékesítő Korlátolt Felelősségű Társaság
- Baskó és Környéke Erdőbirtokossági Társulat
- Füzérvári Erdőbirtokossági Társulat
- Pusztafalui Erdőbirtokossági Társulat
- Hasdátvölgye Erdőbirtokossági Társulat
- Monoki Erdőbirtokossági Társulat
- Mikóházi Erdőbirtokossági Társulat
- Mátyáshegy Erdőbirtokossági Társulat
- Alsóregmeci Erdőbirtokossági Társulat
- Csipkés Erdőbirtokossági Társulat
- Új Amádévári Erdőbirtokossági Társulat
- Nagyhutai Erdőbirtokossági Társulat
- Tölgyesbérc Erdőgazdasági Szövetkezet
- Kishutai Somhegyi Gilevári Új Erdőbirtokossági Társulat
- Zemplén Vad Kft.
- Szonta-Safari Kft.
- Róth-Bükk-I Erdőbirtokossági Társulat
- Háromkút Kft.
- Nagybozsvai I. Számu Erdőbirtokossági Társulat
- Tállyai Erdőbirtokossági Társulat
- Krakó Erdőbirtokossági Társulat
- Kerekfej Erdőbirtokossági Társulat
- Regéci Volt Urbéres Erdőbirtokossági Társulat
- Királyos Erdőbirtokossági Társulat
- Háromhegy Erdőbirtokossági Társulat
- Vágási Erdőbirtokossági Társulat
- Sárospataki Kossuth Vadásztársaság
- Bélusvölgye Vadásztársaság
- Megyaszói Hernádmenti Vadásztársaság
- Király Fácán Bérkilövő Vadásztársaság
- Hernád völgye Vadász- és Horgász Egyesület
- Zempléni Spartacus Vadásztársaság
- Zempléni Nagy vadász Vadásztársaság
- NORTH-COT Kft.
- SÁRGA ARANY Kft.
- Zempléni Kiserdő Kft.
- BIOKERT TÉSZ Szövetkezet
- HAGISZ Mezőgazdasági Zrt.
- ABAÚJI CHAROLAIS Kft.

- Hegyalja Bos Kereskedelmi és Szolgáltató Kft.
- Heliszolg Kft.
- GEO-MILK Növésztermesztő, Szarvasmarhatenyésztő és Szolgáltató Kft.
- Észak-Magyarországi Horgász Egyesület
- Zempléni Pisztráng Egyesület
- Szerencsi Horgász Egyesület
- Magyar Országos Horgász Szövetség
- Eresztvény Horgász Egyesület
- Széphalmi Bányató Horgászegyesület
- ZSI-PO-TI Kft.
- Estate Plus Kft.
- Kőkapu Vendéglátóipari és Kereskedelmi Kft.
- Smaragd völgy Kft.
- magánszemélyek

Falugazdászok

Helyi érintettségű civil szervezetek, közttestületek

- Nemzeti Agrárgazdasági Kamara Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Igazgatósága
- Országos Magyar Vadászkamara Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Területi Szervezete
- Magyar Madártani és Természetvédelmi Egyesület, Zempléni Helyi Csoport
- Abaúj-Zemplén Értékeiért Közhasznú Egyesület
- Alsódobszai Hernádmenti Természetvédelmi Kulturális Egyesület
- Zempléni Gombász Egyesület
- Ökológiai Intézet a Fenntartható Fejlődésért Alapítvány
- Holocén Természetvédelmi Egyesület

3.4.3. Egyeztetés hatósági és területi kezelőszervekkel

Az elřzetes kommunikáció folyamán felvettük a kapcsolatot több hatósággal, a fenntartási tervek készítéséhez szükséges adatok megkérése ügyében.

AGRÁRMINISZTERIUM

Nyilatkozat

A HUBN10007 Zempléni-hegység a Szerencsi-dombsággal és a Hernád-völgygel különleges madárvédelmi terület Natura 2000 fenntartási terve megfelel az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről szóló 275/2004. (X. 8.) Kormányrendelet 4. §. (4) bekezdésben foglalt tartalmi és formai követelményeknek. A Natura 2000 fenntartási tervet a Natura 2000 fenntartási tervek Szakmai Bizottsága elfogadta.

A HUBN10007 Zempléni-hegység a Szerencsi-dombsággal és a Hernád-völgygel Natura 2000 területre vonatkozó fenntartási tervet, az agrárminiszter megbízásából, jóváhagyta:

természetvédelemért felelős helyettes államtitkár

Budapest, 2022. július „11.”